

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

**ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗΣ
ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2001-2002**

ΑΘΗΝΑ 2001

Περιεχόμενα

Το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία	2
Προσωπικό του Τ.Ε.Α.Π.Η.	4
Κτηριακές εγκαταστάσεις	6
Η βιβλιοθήκη του Τμήματος	7
Διάφορες πληροφορίες	8
Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS	9
Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων	11
Το Πρόγραμμα Σπουδών	12
Πρόγραμμα μαθημάτων ακαδημαϊκού έτους 2000-2001: ενότητες και κύκλοι μαθημάτων, διδάσκοντες/ουσες, απαιτούμενες διδακτικές μονάδες	15
Αναλυτική παρουσίαση μαθημάτων	23
Ενότητα 1: Παιδαγωγική	23
Ενότητα 2: Ψυχολογία	27
Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες	33
Ενότητα 4: Μεθοδολογία/Επιστημολογία	37
Ενότητα 5: Θετικές Επιστήμες και Εκπαίδευση	40
Ενότητα 6: Αισθητική αγωγή	42
Ενότητα 7: Γενική Παιδεία	46
Ενότητα 8: Ξένες Γλώσσες	53
Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές	54
Μεταπτυχιακά Προγράμματα	57
Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα	57
Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία	59
Προγράμματα Έρευνας και Δράσης	61
Ερευνητικά Κέντρα	64
Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών	73

**Το Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
(Τ.Ε.Α.Π.Η.)
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

Τα πρώτα πανεπιστημιακά Παιδαγωγικά Τμήματα ιδρύθηκαν με το Νόμο (Ν.) 1268/82, παρ. 46, στα Πανεπιστήμια Αθηνών, Θεσσαλονίκης, Πατρών, Ιωαννίνων, Θράκης και Κρήτης. Η οργάνωση όμως και η έναρξη της λειτουργίας τους πραγματοποιήθηκαν σταδιακά, αρχίζοντας από το έτος 1984-1985. Το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών του Πανεπιστημίου Αθηνών άρχισε να λειτουργεί το 1987-1988 και οι πρώτοι φοιτητές/τριές του αποφοίτησαν το 1991. Το φθινόπωρο του 1997 μετονομάστηκε σε Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (Τ.Ε.Α.Π.Η.).

Η οργάνωση και η λειτουργία των Παιδαγωγικών Τμημάτων διέπονται από το Προεδρικό Διάταγμα (Π.Δ.) 320/83 και το Ν. 1268/82. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα έχουν στα πλαίσια του άρθρου 1 παρ. 2 του Ν. 1268/82 ειδικότερα ως αποστολή: α) Να καλλιεργούν και να προάγουν τις Παιδαγωγικές Επιστήμες με την ακαδημαϊκή και την εφαρμοσμένη διδασκαλία και έρευνα. β) Να παρέχουν στους/στις πτυχιούχους τους τα απαραίτητα εφόδια που θα εξασφαλίζουν την άρτια κατάρτισή τους για την επιστημονική και επαγγελματική τους δραστηριότητα. γ) Να συμβάλλουν στην εξύψωση του επιπέδου και στην κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της εκπαίδευσης σε ό,τι αφορά σε ζητήματα Παιδαγωγικής. δ) Να συμβάλλουν στην αντιμετώπιση και επίλυση παιδαγωγικών προβλημάτων εν γένει (άρθρο 2 του Π.Δ. 320/83).

Σύμφωνα με το άρθρο 3 του Π.Δ. 320/83: «1. Τα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και τα Παιδαγωγικά Τμήματα Νηπιαγωγών χορηγούν αντίστοιχα πτυχία, τα οποία παρέχουν στους κατόχους τους τη δυνατότητα να διορίζονται ως εκπαιδευτικοί λειτουργεί σε σχολεία δημοτικής εκπαίδευσης και σε νηπιαγωγεία αντίστοιχα. 2. Τα σχετικά με το πρόγραμμα και τον κανονισμό σπουδών, καθώς και τα σχετικά με τις μεταπτυχιακές σπουδές, καθορίζονται με βάση τις ισχύουσες για τα αντίστοιχα ΑΕΙ διατάξεις. Ο ελάχιστος αριθμός εξαμήνων που απαιτούνται για τη λήψη του πτυχίου είναι οκτώ.»

Η βασική λειτουργική ακαδημαϊκή μονάδα είναι το Τμήμα, το οποίο καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο μιας επιστήμης και χορηγεί ενιαίο πτυχίο. Το πτυχίο μπορεί όμως να έχει κατευθύνσεις ή ειδικεύσεις. Τμήματα τα οποία αντιστοιχούν σε συγγενείς επιστήμες μπορούν να συγκροτήσουν μια Σχολή. Το Τ.Ε.Α.Π.Η. λειτουργεί ως αυτοτελές Τμήμα και όχι ως Σχολή.

Τα όργανα διοίκησης του Τ.Ε.Α.Π.Η. είναι σύμφωνα με το Ν. 1268/82: η Γενική Συνέλευση (Γ.Σ.) και ο/η Πρόεδρος με τον/την Αναπληρωτή/τρια του (η θέση του/της Αναπληρωτή/τριας Προέδρου θεσμοθετήθηκε με το Ν.

1566/85). Ο/η αναπληρωτής/τρια πρόεδρος αναπληρώνει τον/την πρόεδρο, σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος. Η Γ. Σ. συγκροτείται από όλα τα μέλη του Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.) όλων των βαθμίδων (δηλ. Καθηγητές/τριες, Αναπληρωτές/τριες Καθηγητές/τριες, Επίκουρους Καθηγητές/τριες και Λέκτορες), από φοιτητές/τριες που συμμετέχουν σε ποσοστό 50% των μελών Δ.Ε.Π., από εκπροσώπους μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών που συμμετέχουν με ποσοστό 15% των μελών Δ.Ε.Π. καθώς και από εκπροσώπους Ε.Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. Η Γ.Σ. ασκεί τις αρμοδιότητες που προβλέπει ο Ν. 1268/82 (αρ. 8, παρ. 2ε). Σε γενικές γραμμές αποφασίζει για θέματα όπως είναι το πρόγραμμα και ο κανονισμός σπουδών, οι αναθέσεις διδασκαλίας, τα συγγράμματα, η κατανομή πιστώσεων, οι προκηρύξεις κενών θέσεων μελών Δ.Ε.Π. και για κάθε άλλο θέμα που μπορεί να απασχολήσει το τμήμα. Ο/η πρόεδρος συγκαλεί τη Γ.Σ., καταρτίζει την ημερήσια διάταξη της και προεδρεύει στις εργασίες της. Εισηγείται στη Γ.Σ. για τα διάφορα θέματα της αρμοδιότητάς της, τηρεί μητρώα επιστημονικής δραστηριότητας κάθε μέλους του Δ.Ε.Π., μεριμνά για την εφαρμογή των αποφάσεων της Γ.Σ., συγκροτεί επιτροπές για τη μελέτη και διεκπεραίωση συγκεκριμένων θεμάτων και προΐσταται των υπηρεσιών του Τμήματος.

Το ανώτερο συλλογικό όργανο του Πανεπιστημίου είναι η Σύγκλητος. Στη Σύγκλητο συμμετέχουν, πέρα από τον/την Πρόεδρο του Τμήματος, δύο εκλεγμένοι εκπρόσωποι: ένα μέλος του Δ.Ε.Π. και ένας/μία εκπρόσωπος των φοιτητών/τριών.

Το Τ.Ε.Α.Π.Η., ως σχετικά νεοσύστατο, δεν έχει Ειδικούς Μεταπτυχιακούς Υποτρόφους (Ε.Μ.Υ.), έχει δύο μέλη Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.Ε.ΔΙ.Π.) και δύο μέλη Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.). Η σύνθεσή του δεν απαιτεί τη λειτουργία Διοικητικού Συμβουλίου. Το Τ.Ε.Α.Π.Η. δεν διαιρείται ακόμα σε Τομείς.

Προσωπικό και Διοίκηση του Τ.Ε.Α.Π.Η.

Διοίκηση

Πρόεδρος: Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου, Καθηγήτρια
Αναπληρώτρια Πρόεδρος: Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου, Καθηγήτρια

Εκπρόσωποι φοιτητών/τριών:

Τακτικοί: Τριανταφύλλου Ελένη, Μουσκεντέρη Μυρτώ, Κόμνου Ειρήνη, Λεδάκη Ελπίδα, Ζήμου Μαρία, Γκουλέτσα Αλεξάνδρα.
Αναπληρωματικοί: Μιχαήλ Αναστασία, Λαλούση Λίζα, Εγγλέζου Φιλιά, Πολίτη Ελένη, Μακάτη Πολυξένη, Τσώκου Ελένη.

Εκπρόσωποι μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών
(εκκρεμεί η εκλογή τους)

Εκπρόσωπος Ε.Τ.Ε.Π.: Αθηνά Γαργαροπούλου

Εκπρόσωπος Ε.Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος: Νικόλας Τσαφταρίδης

Γραμματεία Τμήματος

Γραμματέας: Αγγελική Μηλιτσοπούλου

Διοικητικοί υπάλληλοι: Ευγενία Γεωργίου, Αθανασία Χαλαζωνίτη, Ειρήνη Παπάρα, Σταυρούλα Γεωργοπούλου, Ιωάννα Νικολιδάκη, Γεωργία Νικολοπούλου

Προσωπικό Δ.Ε.Π. του Τμήματος

Καθηγητές/τριες:

Γιάννης Παπακώστας, Νέα Ελληνική Φιλολογία
Άννα Φραγκουδάκη, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
Θάλεια Δραγώνα, Κοινωνική Ψυχολογία
Γεωργία Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου, Κλινική Ψυχολογία

Ευγενία Κουτσοβάνου, Παιδαγωγική

Τζέλα Βαρνάβα-Σκούρα, Πρόληψη της Σχολικής Αποτυχίας, Ψυχολογικές και Κοινωνικές Διαστάσεις στη Γνωστική Ανάπτυξη, Αισθητική Παιδεία και Εκπαίδευση

Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου, Συμβουλευτική Ψυχολογία

Αναπληρωτές Καθηγητές/τριες:

Κώστας Χρυσafiδης, Παιδαγωγική

Λουίζα Κακίση-Παναγοπούλου, Εικαστική Αγωγή
Δήμητρα Μακρυνιώτη, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
Έφη Αβδελά, Σύγχρονη Κοινωνική Ιστορία
Δήμητρα Κατή, Ψυχολογία - Αναπτυξιακή Ψυχολογία
Ευγενία Φλογαίτη, Περιβαλλοντική Αγωγή
Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη, Ειδική Αγωγή
Ιωσήφ Σολομών, Κοινωνιολογία των Εκπαιδευτικών Πρακτικών
Βασίλης Τσελφές, Φυσική – Ιστορία Επιστημών
Μένη Κανατσούλη, Παιδική Λογοτεχνία

Επίκουροι Καθηγητές/τριες:

Χρυσή Σταματοπούλου-Ιγγλέση, Ψυχολογία του Κοινωνικού Φύλου
Βασίλης Γιαλαμάς, Ανάλυση ποσοτικών και ποιοτικών δεδομένων

Λέκτορες:

Νέλλη Ασκούνη, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης
Αλεξάνδρα Ανδρούσου, Εκπαιδευτική Μεθοδολογία
Εύη Ζαμπέτα, Εκπαιδευτική Πολιτική
Καλλιρρόη Παπαδοπούλου, Αναπτυξιακή Ψυχολογία

Άλλοι/ες διδάσκοντες/ουσες

Ε.Ε.ΔΙ.Π.

Νικόλας Τσαφταρίδης, Μουσική Αγωγή
Λενιώ Τσαρνά, Αγγλικά

Ειδικοί επιστήμονες Π.Δ, 407

Μαρία Φραγκή, Θεατρική Αγωγή
Αντιγόνη Παρούση, Κουκλοθέατρο
Δέσποινα Παπούδη, Κλινική - Αναπτυξιακή Ψυχολογία
Μαρία Τζεβελέκου, Γλωσσολογία
Χριστίνα Ντεπιάν, Εκπαιδευτικές Εφαρμογές Οπτικών Μέσων
Ειρήνη Νάκου, Μουσικοπαιδαγωγική και Διδακτική της Ιστορίας
Άννα Μαρκοπούλου, Επιστήμες της Εκπαίδευσης – Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Αποσπασμένοι/ες από τη Στοιχειώδη και Μέση Εκπαίδευση:

Βασιλική Γρηγοροπούλου, Νεότερη Φιλοσοφία, Μεθοδολογία, Φιλοσοφία της Αγωγής
Ευαγγελία Αγγελίδου, Διδακτική της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
Δημήτρης Βαρελάς, Μουσική Αγωγή

Προσωπικό Ε.Τ.Ε.Π.

Αθηνά Γαργαροπούλου, Παρασκευή Κουράτου

Κτηριακές εγκαταστάσεις

Το Τμήμα στεγάζεται στο κέντρο των Αθηνών, σε τέσσερα διαφορετικά κτήρια:

Στο κτήριο του Νέου Χημείου της Ναυαρίνου 13α στον 3^ο όροφο έχουμε τις μεγάλες αίθουσες-αμφιθέατρα ΓΑ (Αλεξ. Δελμούζου), ΓΔ (Δημ. Γληνού) και τις σεμιναριακές αίθουσες Παϊδούση, Ιμβριώτη. Οι ΓΑ, ΓΔ χρησιμοποιούνται καθημερινά για προπτυχιακά μαθήματα. Οι αίθουσες Παϊδούση και Ιμβριώτη χρησιμοποιούνται εξίσου καθημερινά για σεμιναριακά μαθήματα και μαθήματα μικρότερης προσέλευσης φοιτητών/τριών. Χρησιμοποιούνται επίσης οι αίθουσες ΜΑΝΧ (μεγάλο αμφιθέατρο, 2^{ος} όροφος), μαΝΧ (μικρό αμφιθέατρο, ισόγειο), Νέα Αίθουσα Ισογείου, Υ (αμφιθέατρο στο υπόγειο), Υ2 (μικρή αίθουσα στο υπόγειο), Πολ. Ματέυ (αίθουσα στο υπόγειο για τα μαθήματα θεάτρου και μουσικής), τις οποίες μοιραζόμαστε με το Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης. Στο ισόγειο του ίδιου κτιρίου στεγάζεται η γραμματεία του Τμήματος και η γραμματεία Ε.Τ.Ε.Π. (κ. Κουράτου). Στον τρίτο όροφο εδρεύει το Ελληνικό Εθνικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (Ι.Ε.Α.) υπό την κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη.

Στο κτήριο της Ιπποκράτους 35 έχουμε δύο σεμιναριακές αίθουσες: Πην. Δέλτα (2^{ος} όροφος) και Αικ. Λασκαρίδου (3^{ος} όροφος). Η αίθουσα Δέλτα χρησιμοποιείται για προπτυχιακά μαθήματα, για το Διδασκαλείο και για άλλες δραστηριότητες του Τμήματος (από την κ. Κουτσοβάνου και τον κ. Χρυσοφίδη). Η αίθουσα Λασκαρίδου χρησιμοποιείται κυρίως για το Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα. Στον 1^ο όροφο βρίσκεται το Εργαστήριο Φυσικής (υπό την κ. Φλογαίτη) και η γραμματεία Ε.Τ.Ε.Π. (κ. Γαργαροπούλου). Στον 3^ο όροφο στεγάζεται η γραμματεία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Συγκριτική Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Στο κτήριο της Ιπποκράτους 33 έχουμε στον 1^ο όροφο την αίθουσα σεμιναρίων, που χρησιμοποιείται τόσο για διδασκαλία όσο και για άλλες δραστηριότητες του Τμήματος, όπως και το Εργαστήριο Παιδαγωγικής (υπό την κ. Κουτσοβάνου). Στο ισόγειο λειτουργεί το Εργαστήριο Πληροφορικής όπου γίνονται τα μαθήματα του κ. Γιαλαμά. Στον ημιόροφο στεγάζεται η Βιβλιοθήκη.

Στο κτήριο της Χερσόναος 8 έχουμε το Εργαστήριο Εικαστικών (2^{ος} όροφος) όπου γίνονται τα μαθήματα της κ. Κακίση και το Εργαστήριο Ψυχολογίας (4^{ος} όροφος, υπό την κ. Μαλικιώση).

Η Βιβλιοθήκη του Τμήματος

Η βιβλιοθήκη του Τμήματος βρίσκεται στην Ιπποκράτους 33 στον ημιόροφο. Η λειτουργία της αποσκοπεί στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού του προγράμματος και στην όσο το δυνατόν καλύτερη ενημέρωση και εξυπηρέτηση των χρηστών της. Διευθύνεται από ένα εκλεγμένο μέλος του Τμήματος και από δύο Βιβλιοθηκονόμους.

Το υλικό της καλύπτει κυρίως τους τομείς της Εκπαίδευσης, της Ψυχολογίας, της Κοινωνιολογίας, της Φιλοσοφίας, της Λογοτεχνίας καθώς και θέματα ευρύτερου γνωστικού ενδιαφέροντος. Οι περισσότεροι από τους μισούς τίτλους είναι στα ελληνικά, ενώ η πλειονότητα των υπολοίπων στα αγγλικά. Περιλαμβάνονται κατά προσέγγιση 8.000 βιβλία καθώς και τεύχη 85 ελληνικών και 121 ξενόγλωσσων περιοδικών.

Οι αναγνώστριες /στες για την ανεύρεση συγκεκριμένων τίτλων βιβλίων και περιοδικών μπορούν να κάνουν αναζήτηση από τον ηλεκτρονικό υπολογιστή στον οποίο είναι εγκατεστημένη η βιβλιογραφική βάση δεδομένων του Πανεπιστημίου. Επίσης, κάθε αναγνώστρια /στης μπορεί ν' αναζητά μόνη /ος της/του τα βιβλία στα ράφια και να βγάλει φωτοτυπίες από το μηχάνημα που βρίσκεται στη βιβλιοθήκη, αφού προμηθευτεί από το προσωπικό τη μαγνητική κάρτα φωτοαντιγράφων. Μετά τη χρήση τα βιβλία τοποθετούνται στο ράφι επιστροφών και όχι στα βιβλιοστάσια.

Στο χώρο της μπορεί να φιλοξενήσει 30 άτομα. Λειτουργεί ως αναγνωστήριο και δεν γίνεται εξωτερικός δανεισμός. Οι αναγνώστριες /τες με την είσοδό τους στη βιβλιοθήκη αφήνουν στα ράφια της εισόδου τσάντες, φακέλους, βιβλία ή άλλα μη πολύτιμα αντικείμενα που φέρουν μαζί τους. Η χρήση των κινητών τηλεφώνων δεν επιτρέπεται στο χώρο της όπως και η κατανάλωση φαγητού και ποτού.

Λειτουργεί: Δευτέρα έως Πέμπτη 9 π.μ – 4 μ.μ και
Παρασκευή 9 π.μ – 3 μ.μ

Αλλαγές στο ωράριο της Βιβλιοθήκης ανακοινώνονται στην είσοδο της

Βιβλιοθηκονόμοι: Ελένη Χριστοδούλου τηλ. 36 88 384
Διαμάντω Καδδά τηλ. 36 88 385
Φαξ 36 88 449

Διάφορες πληροφορίες

Η Γραμματεία δέχεται τους/τις φοιτητές/τριες κάθε Δευτέρα-Τετάρτη-Παρασκευή από 11.00 π.μ. έως 13.45 μ.μ. Έξω από το χώρο της γραμματείας είναι αναρτημένοι πίνακες ανακοινώσεων με αναλυτικές πληροφορίες για ζητήματα όπως:

- Διευθύνσεις γραφείων και τηλέφωνα διδασκόντων. Οι διδάσκοντες/ουσες δέχονται για συνεργασία και οποιαδήποτε βοήθεια συγκεκριμένες ώρες, οι οποίες ανακοινώνονται στην αρχή κάθε εξαμήνου σε πίνακα έξω από το γραφείο τους.
- Ωρολόγιο πρόγραμμα και αίθουσες διδασκαλίας.
- Βαθμολογίες.
- Πρόγραμμα σπουδών τρέχοντος έτους. Αντιστοιχίες μαθημάτων. Δηλώσεις μαθημάτων. Ανανέωση εγγραφής.
- Υποτροφίες, ειδικότερα αυτές που παρέχονται μέσω του Τμήματος Υποτροφιών και Βραβείων της Διεύθυνσης Κληροδοτημάτων του Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Στέγαση. Ζητήματα που αφορούν φοιτητές/τριες από ειδικές κατηγορίες. Μετεγγραφές.
- Μεταπτυχιακά προγράμματα. Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ-ERASMUS.
- Συγγράμματα και σημειώσεις.

Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων

Το Συμβουλευτικό Κέντρο Ομηλίκων λειτουργεί από το 1996 σε εθελοντική βάση από τελειόφοιτους/τες ή απόφοιτους/τες φοιτητές/τριες του TEAΠΗ υπό τη διεύθυνση και επίβλεψη της καθηγήτριας Μαρίας Μαλικιώση-Λοϊζου. Απευθύνεται σε όλους τους/τις φοιτητές/τριες και απόφοιτους του Τμήματος και έχει ως κύριο στόχο να βοηθήσει την ομαλή προσαρμογή των φοιτητών/τριών στο Πανεπιστήμιο και τη φοιτητική ζωή, προσφέροντας συναισθηματική στήριξη και παρέχοντας αρχικές υπηρεσίες πληροφόρησης και προσανατολισμού. Οι πληροφορίες αυτές επικεντρώνονται σε θέματα σπουδών, προγράμματος μαθημάτων, μεταπτυχιακών και επαγγελματικών προοπτικών. Το Κέντρο διαθέτει μικρή βιβλιοθήκη με οδηγούς σπουδών και ενημερωτικά φυλλάδια διάφορων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και προγραμμάτων υποτροφιών. Στεγάζεται στο γραφείο της κ. Μαλικιώση, Ιπποκράτους 35, 6^{ος} όροφος και είναι ανοικτό κάθε Δευτέρα και Πέμπτη από τις 13.00 μέχρι τις 16.00.

Πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS

Τα μέλη του Τμήματος είναι υπεύθυνα για αρκετά προγράμματα ανταλλαγής που βασίζονται στο Κοινοτικό πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS. Για την περίοδο 2000-2004 βρίσκονται σε εξέλιξη περίπου 15 τέτοια προγράμματα με πανεπιστήμια της Γερμανίας, Γαλλίας, Μεγάλης Βρετανίας, Ολλανδίας, Βελγίου, Φιλανδίας, Σουηδίας, Νορβηγίας, Πορτογαλίας και Ουγγαρίας. Το Τμήμα δεν έχει ακόμη συμπληρώσει τη διαδικασία για την τυλική είσοδο στο σύστημα ευρωπαϊκών ακαδημαϊκών μονάδων (ECTS), ενώ μια επιτροπή και η Γενική Συνέλευση είναι προς το παρόν υπεύθυνες για την ισοδυναμία των βαθμολογιών ανάμεσα στα Πανεπιστήμια.

A) Κινητικότητα φοιτητών

Η υποτροφία ΣΩΚΡΑΤΗΣ – ERASMUS δεν αποσκοπεί στην κάλυψη του συνόλου των δαπανών που αφορούν τις σπουδές στο εξωτερικό, αλλά περιορίζεται στο να καλύψει το "κόστος κινητικότητας", δηλαδή μόνο ένα μικρό μέρος των δαπανών που συνεπάγεται μία περίοδος σπουδών σε ένα άλλο κράτος.

Το ύψος των υποτροφιών διαφοροποιείται ανάλογα με τη χώρα μετάβασης των φοιτητών/τριών.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίνει επίσης τη δυνατότητα μετακίνησης και σε φοιτητές/τριες χωρίς υποτροφία. Οι φοιτητές/τριες αυτοί έχουν όλα τα προνόμια και τις υποχρεώσεις που απορρέουν από τη συμμετοχή τους στο πρόγραμμα ΣΩΚΡΑΤΗΣ/ERASMUS.

Οι κυριότερες προϋποθέσεις για τη συμμετοχή των φοιτητών/τριών στο πρόγραμμα είτε ως υπότροφοι είτε ως φοιτητές/τριες Erasmus είναι οι εξής:

- Οι φοιτητές/τριες πρέπει να είναι πολίτες ενός κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή κράτους που συμμετέχει στη συμφωνία σχετικά με τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό χώρο (π.χ. Νορβηγία, Μάλτα) ή των συνδεδεμένων χωρών της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης (δηλ. Ρουμανίας, Τσεχίας, Ουγγαρίας, Πολωνίας, Σλοβακίας, Βουλγαρίας και Σλοβενίας) και της Κύπρου. Συνεπώς και οι φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Αθηνών με Κυπριακή υπηκοότητα δικαιούνται να λάβουν μέρος στο πρόγραμμα. Οι πολίτες όλων των άλλων κρατών συμμετέχουν στο πρόγραμμα μόνο εάν είναι αναγνωρισμένοι/ες ως μόνιμοι/ες κάτοικοι της Ελλάδας.
- Πρέπει να έχουν περατώσει το πρώτο έτος των σπουδών τους.
- Το ίδρυμα προέλευσης πρέπει να εγγυάται ρητά και εκ των προτέρων ότι η περίοδος σπουδών στο εξωτερικό θα αναγνωρισθεί και θα

προσμετρηθεί για την απονομή του πτυχίου/διπλώματος/μεταπτυχιακού τίτλου.

- Οι φοιτητές/τριες δεν πρέπει να πληρώνουν δίδακτρα στο ίδρυμα υποδοχής.
- Η διάρκεια των σπουδών στο εξωτερικό δεν μπορεί, σε καμία περίπτωση, να είναι μικρότερη από τρεις (3) μήνες ούτε μεγαλύτερη από δώδεκα (12).

Ειδικά για τους φοιτητές/τριες που θέλουν να συμμετάσχουν στο πρόγραμμα ως "υπότροφοι Erasmus" σημειώνεται ότι δεν είναι επιλέξιμοι όσοι/ες:

- Έχουν τύχει υποτροφίας ERASMUS κατά τα προηγούμενα έτη και έχουν διακινηθεί με οποιονδήποτε τρόπο (ως ΔΠΣ, free movers, ECTS, LINGUA II), ακόμη και αν η περίοδος που διανύθηκε στο εξωτερικό είναι μικρότερη των δώδεκα (12) μηνών.
- Ενισχύονται, για την ίδια χρονική περίοδο, στα πλαίσια άλλων προγραμμάτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (Leonardo da Vinci, Tempus, κατάρτιση και κινητικότητα ερευνητών, κ.τ.λ.).
- Έχουν τύχει άλλης υποτροφίας για το εξωτερικό κατά την ίδια χρονική περίοδο, από διμερείς πολιτιστικές συμφωνίες, ιδιωτικούς δωρητές, διεθνείς φορείς ή εθνικές υποτροφίες.

Η ενημέρωση των υποψηφίων υποτρόφων πάνω σε θέματα όπως το πρόγραμμα σπουδών που θα παρακολουθήσουν και η αναγνώριση των σπουδών τους είναι θέματα της αρμοδιότητας των υπευθύνων μελών ΔΕΠ.

B) Κινητικότητα καθηγητών για επισκέψεις διδασκαλίας

Για περισσότερες πληροφορίες οι ενδιαφερόμενοι/ες φοιτητές/τριες και τα μέλη ΔΕΠ μπορούν να απευθύνονται:

α) στο Διαδίκτυο (Internet), www.uoa.gr/ERASMUS

β) στο Τμήμα Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων (Πανεπιστημίου 30, τηλ. 3689713-4, fax. 3689720, ώρες υποδοχής: Δευτέρα έως Πέμπτη 11.00' - 13.00').

Στο Τμήμα υπάρχει αρχείο των οδηγιών σπουδών των ιδρυμάτων του εξωτερικού με τα οποία υπάρχει συνεργασία και είναι στη διάθεση των ενδιαφερομένων φοιτητών/τριών.

Χρονική περίοδος διδασκαλίας και εξετάσεων ακαδημαϊκού έτους 2001 - 2002

Η Πανεπιστημιακή Σύγκλητος έχει καθορίσει τη χρονική περίοδο διδασκαλίας και εξετάσεων για το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002 ως εξής:

Χειμερινό εξάμηνο:

- *Περίοδος διδασκαλίας:*
από Δευτέρα 24 Σεπτεμβρίου 2001 έως και Παρασκευή 21 Δεκεμβρίου 2001
- *Περίοδος εξετάσεων:*
από Δευτέρα 14 Ιανουαρίου 2002 έως Δευτέρα 4 Φεβρουαρίου 2002
- *Επίσημες αργίες:*
Εθνική γιορτή: Κυριακή 28 Οκτωβρίου 2001
Πολυτεχνείο: Σάββατο 17 Νοεμβρίου 2001
Διακοπές Χριστουγέννων – Νέου Έτους: από Σάββατο 22 Δεκεμβρίου 2001 έως και Κυριακή 6 Ιανουαρίου 2002
Πανεπιστημιακή γιορτή Τριών Ιεραρχών: Τετάρτη 30 Ιανουαρίου 2002

Εαρινό εξάμηνο:

- *Περίοδος διδασκαλίας:*
από Τρίτη 5 Φεβρουαρίου 2002 έως Παρασκευή 24 Μαΐου 2002
- *Περίοδος εξετάσεων:*
από Δευτέρα 3 Ιουνίου 2002 έως Παρασκευή 21 Ιουνίου 2002
- *Επίσημες αργίες:*
Καθαρή Δευτέρα: 18 Μαρτίου 2002
Εθνική γιορτή: Δευτέρα 25 Μαρτίου 2002
Διακοπές Πάσχα: από Μ. Δευτέρα 29 Απριλίου 2002 έως Κυριακή 12 Μαΐου 2002
Πρωτομαγιά: Τετάρτη 1 Μαΐου 2002
Αγίου Πνεύματος: Δευτέρα 24 Ιουνίου 2002

Διακοπή μαθημάτων: την ημέρα των φοιτητικών εκλογών και την επόμενη

Εξεταστική περίοδος Σεπτεμβρίου:
από Δευτέρα 2 Σεπτεμβρίου 2002 έως Παρασκευή 20 Σεπτεμβρίου 2002.

Το Πρόγραμμα Σπουδών

Το Πρόγραμμα Σπουδών του Τ.Ε.Α.Π.Η. που ισχύει για όσους/ες φοιτητές/τριες γράφηκαν από το ακαδημαϊκό έτος 1994-95 και μετά, εισάγει μια συγκεκριμένη λογική.

Αποσκοπεί πρώτον στο να δώσει στους/στις φοιτητές/τριες τη μέγιστη δυνατή ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα παρακολουθήσουν και κατά συνέπεια, των διδασκόντων με τους/τις οποίους/ες θα συνεργαστούν, όπως και της ειδίκευσης την οποία μπορούν να έχουν κατά τη διάρκεια των προπτυχιακών τους σπουδών. Οι φοιτητές/τριες αναλαμβάνουν έτσι την ευθύνη συγκρότησης του δικού τους προγράμματος, βάσει των προσφερόμενων μαθημάτων και των απαιτήσεων που έχει το Τμήμα σχετικά με τις απαραίτητες γνώσεις των αποφοίτων του. Αποσκοπεί δεύτερον στο να δώσει στους διδάσκοντες και στις διδάσκουσες αντίστοιχη ελευθερία επιλογής των μαθημάτων που θα διδάξουν και κατά συνέπεια, την ευκαιρία να μεταβάλλουν και να εμπλουτίζουν το πρόγραμμα προσφερόμενων μαθημάτων. Αποσκοπεί τέλος στο να δώσει στο Τμήμα και στη Γενική του Συνέλευση τη δυνατότητα απλούστερου και αποτελεσματικότερου σχεδιασμού σχετικά με την ανάπτυξη και αλλαγή του προγράμματος, το διδακτικό δυναμικό, τις κατευθύνσεις και ειδικεύσεις, αλλά και τις μεταπτυχιακές σπουδές.

Το Πρόγραμμα Σπουδών βασίζεται σε εννέα ενότητες μαθημάτων. Οι ενότητες αντανakλούν την πολύμορφη και διεπιστημονική κατάρτιση, η οποία κρίνεται αναγκαία σήμερα για τους/τις παιδαγωγούς με ειδίκευση στην πρόωμη παιδική ηλικία. Κάθε μια από αυτές τις ενότητες υποδιαιρείται σε κύκλους μαθημάτων, που περιγράφουν κατά κανόνα ένα επιστημονικό αντικείμενο. Οι φοιτητές/τριες καλούνται για καθέναν από τους κύκλους αυτούς να καλύψουν ένα συγκεκριμένο αριθμό διδακτικών μονάδων, ανάλογα με τη βαρύτητα που έχει το αντίστοιχο επιστημονικό αντικείμενο στην προς απόκτηση παιδαγωγική κατάρτιση. Κατά κανόνα, ένα μάθημα αντιστοιχεί σε 3 διδακτικές μονάδες, εκτός από εξαιρέσεις όπως στην Ενότητα Πρακτικών Εφαρμογών όπου κάθε μάθημα αντιστοιχεί σε 5 διδακτικές μονάδες και στην Ενότητα Ξένης Γλώσσας όπου μερικά μαθήματα αντιστοιχούν σε 2 διδακτικές μονάδες.

Το Τμήμα αποσκοπεί να προσφέρει σε κάθε τέτοιο κύκλο περισσότερα μαθήματα απ' όσα χρειάζονται για να καλυφθούν οι διδακτικές μονάδες, έτσι ώστε οι φοιτητές/τριες να μπορούν να επιλέξουν ελεύθερα ποιο μάθημα θα παρακολουθήσουν στο πλαίσιο ενός κύκλου. Για παράδειγμα, για να αποφοιτήσει κανείς από το Τ.Ε.Α.Π.Η. θα πρέπει να έχει καλύψει τουλάχιστον 6 διδακτικές μονάδες του Κύκλου της Διδακτικής (στην ευρύτερη Ενότητα της Παιδαγωγικής), αλλά το ποια από τα προσφερόμενα μαθήματα αυτού του Κύκλου θα επιλέξει είναι δική του/της απόφαση. Είναι ωστόσο πιθανόν εξαιτίας των ελλείψεων σε διδακτικό προσωπικό ή και για

λόγους συγκυριακούς όπως οι εκπαιδευτικές άδειες των διδασκόντων, να μην προσφέρονται για μια περίοδο παρά τα ελάχιστα απαραίτητα για την κάλυψη των διδακτικών μονάδων μαθήματα, οπότε η δυνατότητα επιλογής των φοιτητών/τριών περιορίζεται.

Υπάρχουν πάντως ειδικές εξαιρέσεις στον κανόνα της πολλαπλής προσφοράς. Πρόκειται για τα μαθήματα των εισαγωγικών κύκλων, τα οποία για λόγους στοιχειώδους προπαρασκευής και απόκτησης βασικών γνώσεων οργανώνονται από το Τμήμα συλλογικά και θεωρούνται τελείως απαραίτητα στην οικοδόμηση του «ατομικού» προγράμματος σπουδών. Ειδικά όσοι/ες έχουν εγγραφεί στο Τμήμα από το ακαδημαϊκό έτος 2001-2002, υποχρεούνται να επιλέξουν κατά το πρώτο έτος των σπουδών τους τα ακόλουθα εισαγωγικά μαθήματα: «Εισαγωγή στις Επιστήμες της Αγωγής» (με κωδικό 1.0.01), «Εισαγωγή στην Ψυχολογία» (με κωδικό 2.0.01), «Ανάπτυξη του Παιδιού» (με κωδικό 2.0.02), «Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες» (με κωδικό 3.0.01) και «Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής» (με κωδικό 4.1.01). Οι απαιτήσεις αυτές αφορούν μόνο τους πρωτοετείς και δεν εφαρμόζονται αναδρομικά.

Πέρα από αυτό το βασικό προαπαιτούμενο, το Πρόγραμμα προτείνει εξάμηνο σπουδών, στο οποίο κρίνεται ότι θα ήταν καλό οι φοιτητές/τριες να παρακολουθήσουν το μάθημα. Το προτεινόμενο εξάμηνο δεν είναι υποχρεωτικό κι επομένως οι φοιτητές/τριες μπορούν να αποφασίσουν ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και τις ανάγκες τους με ποια σειρά θα παρακολουθήσουν τι. Οι υποδείξεις ωστόσο του Προγράμματος Σπουδών σχετικά με την καταλληλότερη χρονική ακολουθία των μαθημάτων θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη. Επιδιώκουν όχι μόνο να καθοδηγήσουν τους/τις φοιτητές/τριες προτείνοντας μια λογικά καταλληλότερη σειρά παρακολούθησης των μαθημάτων ανάλογα με τη δυσκολία τους και την αλληλοσύνδεσή τους, αλλά και να τους/τις διευκολύνουν καθώς η προσφορά σε μαθήματα δεν καλύπτει κάθε χρόνο τις αναγκαίες διδακτικές μονάδες όλων των κύκλων. Όταν, για παράδειγμα, ένα μάθημα προτείνεται για τα πρώτα εξάμηνα, καλό θα είναι να μην αφεθεί για το τέλος, γιατί μπορεί μια συγκεκριμένη χρονιά να μην προσφερθεί κανένα μάθημα του αντίστοιχου κύκλου με αποτέλεσμα ένας/μία φοιτητής/τρια που δεν το έχει παρακολουθήσει να μην μπορεί να ολοκληρώσει τις σπουδές του κατά το εξάμηνο που προγραμματίζεται. Η Γενική Συνέλευση μεριμνά για την επαρκή προσφορά μαθημάτων. Αν βέβαια, για οποιονδήποτε λόγο, σε όλη την κανονική διάρκεια σπουδών δεν προσφερθούν μαθήματα που να καλύπτουν τις ελάχιστες υποχρεωτικές διδακτικές μονάδες ενός κύκλου, τότε οι φοιτητές/τριες απαλλάσσονται από την υποχρέωση κάλυψης των διδακτικών αυτών μονάδων.

Πέρα από τα εισαγωγικά μαθήματα που θεωρείται υποχρεωτικό να επιλεγούν κατά το πρώτο έτος, προσοχή θα πρέπει να δίνεται και στις ειδικές απαιτήσεις που περιλαμβάνονται στην αναλυτική παρουσίαση κάθε

μαθήματος. Καταρχήν, για κάθε μάθημα είναι δυνατόν να αναγράφονται προαπαιτούμενα μαθήματα. Σε μερικές περιπτώσεις αναφέρεται ρητά ότι είναι απαραίτητο οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει ένα ή περισσότερα μαθήματα ενώ σε άλλες απλώς συστήνεται να τα έχουν παρακολουθήσει. Υπάρχουν επιπλέον μαθήματα όπου περιορίζεται ο αριθμός των φοιτητών/τριών που μπορούν να το παρακολουθήσουν για διάφορους λόγους και με διάφορα κριτήρια που αποφασίζουν οι διδάσκοντες/ουσες. Οι περιορισμοί αυτοί είναι αναγκαίοι για την εύρυθμη λειτουργία σεμιναριακών και εργαστηριακών μαθημάτων. Η ειδική φύση αυτών των μαθημάτων αναγράφεται στο Πρόγραμμα Σπουδών.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 2001-2002

Ελάχιστες υποχρεωτικές
διδασκτικές μονάδες

1. Ενότητα Παιδαγωγικής

1.0 Εισαγωγή 3 δ.μ.

1.0.01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (υποχρεωτικό στο α' έτος)

Δύο τμήματα: α' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου Α-Κ, κ. Γρηγοροπούλου Λ-Ω

1.1 Παιδαγωγική Θεωρία 3 δ.μ.

1.1.06 Επιστημονική θεωρία και εκπαιδευτική πράξη: προς μία κριτική παιδαγωγική θεωρία
γ' εξάμηνο, κ. Μαρκοπούλου (θέση Π.Δ. 407/80)

1.1.08 Ειδικά θέματα ανάλυσης εκπαιδευτικών πρακτικών: αξιολόγηση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (Σεμινάριο)
η' εξάμηνο, κ. Σολομών

1.1.09 Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης
β' εξάμηνο, κ. Βαρνάβα-Σκούρα

1.2 Διδακτική 6 δ.μ.

1.2.02 Προγραμματισμός και διδασκαλία
δ' εξάμηνο, κ. Χρυσοφίδης

1.2.03 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης, ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις
ε' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου

1.2.09 Εγγραμματοσμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία
δ' εξάμηνο, κ. Βαρνάβα-Σκούρα

1.2.10 Μουσειοπαιδαγωγική και σύγχρονη διδακτική
γ' εξάμηνο, κ. Νάκου (θέση Π.Δ. 407/80)

1.3 Εκπαίδευση, Τεχνολογία και Οπτικοακουστικά Μέσα 3 δ.μ.

1.3.02 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας
α' εξάμηνο, κ. Ντεπιάν (εκκρεμεί η πρόσληψή της διδάσκουσας σε θέση Π.Δ. 407/80)

1.3.03 Εισαγωγή στην πληροφορική
Δύο τμήματα: κ. Γιαλαμάς, α' εξάμηνο Α-Κ, β' εξάμηνο Λ-Ω

1.4 Ειδική Αγωγή 3 δ.μ.

1.4.02 Ειδική αγωγή
ζ' εξάμηνο, κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)

2. Ενότητα Ψυχολογίας

2.0 Εισαγωγή 6 δ.μ. για τους/τις πρωτοετείς
3 δ.μ. για τους/τις υπόλοιπους

2.0.01 Εισαγωγή στην ψυχολογία (υποχρεωτικό στο α' έτος)
Δύο τμήματα: α' εξάμηνο, κ. Μαράτου Α-Κ, κ. Μαλικιώση Λ-Ω

2.0.02 Ανάπτυξη του παιδιού (υποχρεωτικό στο α' έτος και ανοιχτό μόνο στους πρωτοετείς)
Δύο τμήματα: β' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου Α-Κ και Λ-Ω

2.1 Αναπτυξιακή Ψυχολογία 3 δ.μ. για τους/τις πρωτοετείς
6 δ.μ. για τους/τις υπόλοιπους

2.1.03 Αναπτυξιακή ψυχολογία: Συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά την βρεφική και νηπιακή ηλικία
δ' εξάμηνο, κ. Μαράτου

2.1.04 Ανάπτυξη του λόγου
γ' εξάμηνο, κ. Κατή

2.1.08 Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (Σεμινάριο)
η' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου

2.2 Κοινωνική Ψυχολογία 6 δ.μ.

2.2.01 Κοινωνική ψυχολογία
δ' εξάμηνο, κ. Δραγώνα

2.2.02 Εισαγωγή στις γυναικείες σπουδές
η' εξάμηνο, κ. Ιγγλέση
(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Ανδρισμός και θηλυκότητα: Μύθοι και στερεότυπα»)

2.2.03 Ανδρισμός και θηλυκότητα: μύθοι και στερεότυπα
Δύο τμήματα: κ. Ιγγλέση, γ' εξάμηνο Α-Κ, δ' εξάμηνο, Λ-Ω

2.2.04 Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (Σεμινάριο)
στ' εξάμηνο, κ. Δραγώνα
(Συστήνεται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα «Εισαγωγή στην ψυχολογία», «Κοινωνική ψυχολογία» και «Συμβουλευτική ψυχολογία»)

2.2.06 Εφηβεία
ε' εξάμηνο, κ. Παπαδοπούλου

2.3 Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών και Ψυχοπαθολογία 3 δ.μ.

2.3.03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας
η' εξάμηνο, κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)
(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει δύο μαθήματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας)

2.3.06	Η επικοινωνία και τα προβλήματά της στην παιδική ηλικία δ' εξάμηνο, κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)	
2.4	Εκπαιδευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική Ψυχολογία	3 δ.μ.
2.4.01	Ψυχολογία της εκπαίδευσης β' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση	
2.4.02	Συμβουλευτική ψυχολογία ε' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση	
2.4.03	Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία (Σεμινάριο) στ' εξάμηνο, κ. Μαλικιώση (Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Συμβουλευτική ψυχολογία»)	
3.	Ενότητα Κοινωνικών Επιστημών	
3.0	Εισαγωγή	3 δ.μ.
3.0.01	Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες (υποχρεωτικό στο α' έτος) Δύο τμήματα: α' εξάμηνο κ. Φραγκουδάκη Α-Κ, β' εξάμηνο κ. Μακρυνιώτη Λ-Ω	
3.1/2/3.	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης- Συγκριτική Εκπαίδευση Εκπαιδευτική πολιτική και Ιστορία της Εκπαίδευσης	15 δ.μ.
3.1.01	Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: Κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης δ' εξάμηνο, κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη	
3.1.14	Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας ζ' εξάμηνο, κ. Μακρυνιώτη	
3.1.16	Η κοινωνική και μορφωτική καταγωγή των νηπίων στ' εξάμηνο κ. Φραγκουδάκη (Η παρακολούθηση του μαθήματος προϋποθέτει τις γνώσεις του μαθήματος: «Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης»)	
3.1.19	Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης Δύο τμήματα: δ' εξάμηνο, κ. Φραγκουδάκη Α-Κ κ. Μακρυνιώτη Λ-Ω (Η παρακολούθηση του μαθήματος προϋποθέτει τις γνώσεις του μαθήματος: «Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες»)	
3.2.03	Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα ζ' εξάμηνο, κ. Ζαμπέτα	
3.3.11	Γενεαλογία του νεοελληνικού σχολείου Π δ' εξάμηνο, κ. Σολομών	

4.	Ενότητα Μεθοδολογίας/Επιστημολογίας	
4.0/1/2	Εισαγωγή-Τεκμηρίωση-Μέθοδοι Έρευνας	15 δ.μ.
4.0.02	Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες, με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής Τρία τμήματα: γ' εξάμηνο κ. Δραγώνα Α-Θ, δ' εξάμηνο κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Ι-Π, δ' εξάμηνο κ. Βαρνάβα-Σκούρα Ρ-Ω	
4.1.01	Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής (υποχρεωτικό στο α' έτος) Τρία τμήματα: α' εξάμηνο, κ. Ασκούνη Α-Θ και Ι-Π, κ. Τσελφές Ρ-Ω	
4.2.01	Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική Ι ε' εξάμηνο, κ. Γιαλαμάς	
4.2.02	Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (Εργαστήριο) στ' εξάμηνο, κ. Γιαλαμάς (Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική I»)	
4.2.04	Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: βασικές αρχές ποιοτικής έρευνας ζ' εξάμηνο, κ.Ιγγλέση	
5.	Ενότητα Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης	
5.1	Έννοιες Φυσικών Επιστημών	3 δ.μ.
5.1.02	Η εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες δ' εξάμηνο, κ. Τσελφές	
5.1.03	Έννοιες φυσικών επιστημών γ' εξάμηνο, κ. Τσελφές	
5.1.04	Κατασκευάζοντας έννοιες στις φυσικές επιστήμες (Εργαστήριο) στ' εξάμηνο, κ. Τσελφές (Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Η εξέλιξη των ιδεών στις Φυσικές Επιστήμες»)	
5.2	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	3 δ.μ.
5.2.01	Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση γ' εξάμηνο, κ. Αγγελίδου	
5.2.02	Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση δ' εξάμηνο, κ. Φλογαΐτη	
5.2.05	Προσομοίωση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο η' εξάμηνο, κ. Φλογαΐτη	

6. Ενότητα Αισθητικής Αγωγής

6.1 Μουσική/Κινητική

3 δ.μ.

- 6.1.02 Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής
α' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης
- 6.1.05 Κατασκευές μουσικών οργάνων
γ' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης
- 6.1.06 Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην
προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία
β' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης
(*Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Θεωρίες
μουσικής και κινητικής αγωγής»*)
- 6.1.09 Το τραγούδι ως μέσον έκφρασης (Σεμινάριο)
Δύο τμήματα: κ. Βαρελάς, ε' και στ' εξάμηνο
- 6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες. Η χρήση
μικρών μελωδικών οργάνων
Δύο τμήματα: κ. Βαρελάς ε' και στ' εξάμηνο
- 6.1.11 Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα
(Σεμινάριο)
δ' εξάμηνο, κ. Τσαφταρίδης
(*Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Κατασκευές
μουσικών οργάνων»*)

6.2 Εικαστική Αγωγή

3 δ.μ.

- 6.2.01 Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή-Εικαστικές τέχνες
α' εξάμηνο, κ. Κακίση
- 6.2.03 Εικαστική αγωγή I
γ' εξάμηνο, κ. Κακίση
(*Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το
μάθημα «Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή-Εικαστικές
τέχνες»*)

6.3 Θέατρο

3 δ.μ.

- 6.3.02 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο
α' εξάμηνο, κ. Παρούση (θέση Π.Δ. 407/80)
- 6.3.08 Θέατρο και προσχολική ηλικία
α' εξάμηνο, κ. Φραγκή (θέση Π.Δ. 407/80)
- 6.3.09 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση
β' εξάμηνο, κ. Φραγκή (θέση Π.Δ. 407/80)
- 6.3.10 Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο.
Κούκλα-φιγούρα-αντικείμενο
δ' εξάμηνο, κ. Παρούση (θέση Π.Δ. 407/80)

7. Ενότητα Γενικής Παιδείας

7.1 Λογοτεχνία

3 δ.μ.

- 7.1.01 Νέα ελληνική φιλολογία I
α' εξάμηνο, κ. Παπακώστας
- 7.1.02 Νέα ελληνική φιλολογία II
δ' εξάμηνο, κ. Παπακώστας
- 7.1.03 Νέα ελληνική φιλολογία III
η' εξάμηνο, κ. Παπακώστας
(*Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα
«Νέα ελληνική φιλολογία I»*)
- 7.1.05 Νέα ελληνική φιλολογία IV – Εκπαιδευτικός
δημοτικισμός
γ' εξάμηνο, κ. Παπακώστας

7.2 Παιδική Λογοτεχνία

3 δ.μ.

- 7.2.04 Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία
Δύο τμήματα: κ. Κανατσούλη, γ' εξάμηνο Α-Κ,
δ' εξάμηνο Λ-Ω
- 7.2.05 Η ιδεολογία στην παιδική λογοτεχνία
ζ' εξάμηνο, κ. Κανατσούλη
- 7.2.06 Πρόσωπα γυναικών στην παιδική λογοτεχνία
η' εξάμηνο κ. Κανατσούλη

7.3 Ιστορία/Ανθρωπολογία

3 δ.μ.

- 7.3.01 Ελληνική ιστορία, 19^{ος} αιώνας
γ' εξάμηνο, κ. Αβδελά
- 7.3.02 Ελληνική ιστορία, 20^{ος} αιώνας
δ' εξάμηνο, κ. Αβδελά
- 7.3.08 Ευρωπαϊκή ιστορία του 20ου αιώνα
ε' εξάμηνο, κ. Αβδελά

7.4 Γλώσσα

3 δ.μ.

- 7.4.01 Εισαγωγή στη γλωσσολογία
Δύο τμήματα: γ' εξάμηνο, κ. Τζεβελέκου Α-Κ και Λ-Ω
(θέση Π.Δ. 407/80)
- 7.4.02 Εισαγωγή στη σημασιολογία
δ' εξάμηνο, κ. Τζεβελέκου (θέση Π.Δ. 407/80)
- 7.4.04 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση
δ' εξάμηνο κ. Κατή
- 7.4.05 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση
στ' εξάμηνο κ. Κατή

7.5 Φιλοσοφία

3 δ.μ.

- 7.5.02 Θεωρίες γνώσης και συναισθημάτων
ε' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου

- 7.5.05 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση
β' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου
- 7.5.08 Σύγχρονα θέματα φιλοσοφίας της αγωγής
η' εξάμηνο, κ. Γρηγοροπούλου

Σύνολο διδακτικών μονάδων
Για την απόκτηση πτυχίου
Ελάχιστες υποχρεωτικές
Ελεύθερης επιλογής

162
128
34

8. Ενότητα Ξένης Γλώσσας 6 δ.μ.

- 8.1.01 Αγγλική γλώσσα I
χειμερινό εξάμηνο, κ. Τσαρνά 0 δ.μ.
- 8.1.06 Αγγλική γλώσσα II
εαρινό εξάμηνο, κ. Τσαρνά 2 δ.μ.
- 8.1.07 Επιστημονική ορολογία και κείμενα I
χειμερινό εξάμηνο κ. Τσαρνά 2 δ.μ.
- 8.1.08 Επιστημονική ορολογία και κείμενα II
εαρινό εξάμηνο, κ. Τσαρνά 2 δ.μ.
(Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα
«Επιστημονική ορολογία και κείμενα I»)

9. Ενότητα Πρακτικών Εφαρμογών 20 δ.μ.
(από 5 δ.μ. για το κάθε μάθημα)

- 9.0.01 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική
ε' εξάμηνο, κ. Χρυσafiδης
- 9.0.02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική
στ' εξάμηνο, κ. Χρυσafiδης
(Συστήνεται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Παιδαγωγική
της διδασκαλίας I-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική»)
- 9.0.03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική
ζ' εξάμηνο, κ. Χρυσafiδης
(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα
«Παιδαγωγική της διδασκαλίας II-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική»)
- 9.0.04 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική
η' εξάμηνο, κ. Κουτσουβάνου
(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα
«Παιδαγωγική της διδασκαλίας I-Εφαρμοσμένη
παιδαγωγική»)
- 9.0.05 Διδακτική πράξη – Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και
πρακτικές εφαρμογές
η' εξάμηνο, κ. Ανδρούσου

ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ενότητα 1: Παιδαγωγική

Κύκλος 1.0: Εισαγωγή

Τα μαθήματα του εισαγωγικού κύκλου επιδιώκουν να παρουσιάσουν σε αδρές γραμμές τις επιστήμες της αγωγής και το αντικείμενό τους.

1.0. 01 Εισαγωγή στις επιστήμες της αγωγής (υποχρεωτικό στο α' έτος) **Δύο τμήματα: α' εξ., κ. Ανδρούσου Α-Κ, κ. Γρηγοροπούλου Λ-Ω**

Παρουσιάζονται και αναλύονται η έννοια της Παιδαγωγικής καθώς και η προβληματική που οδήγησε στη συγκρότηση των Επιστημών της Αγωγής. Στη διάρκεια του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν μέσα από κείμενα διάφορες προσεγγίσεις στο χώρο αυτό.

Κύκλος 1.1: Παιδαγωγική Θεωρία

Παρουσιάζονται οι βασικές έννοιες της παιδαγωγικής, της παιδαγωγικής σχέσης και των παιδαγωγικών θεσμών υπό το πρίσμα της ιστορικής και επιστημολογικής τους ανάπτυξης. Οι παιδαγωγικές επιστήμες εξετάζονται τόσο ως προς τις σύγχρονες τάσεις τους όσο και από τη συγκριτική σκοπιά που αναδεικνύει διαφορετικές εξελίξεις και εναλλακτικές προτάσεις. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύγχρονη ελληνική πραγματικότητα.

1.1.06 Επιστημονική θεωρία και εκπαιδευτική πράξη: προς μια κριτική παιδαγωγική θεωρία **γ' εξ., κ. Μαρκοπούλου (θέση Π.Δ. 407/80)**

Παρέχονται θεμελιώδεις επιστημονικές αρχές της παιδαγωγικής θεωρίας και πρακτικής. Στο πλαίσιο αυτό θα μελετηθούν και θα αναλυθούν ορισμένες βασικές παιδαγωγικές έννοιες όπως αυτές της Παιδείας της Αγωγής και της Εκπαίδευσης. Στη συνέχεια θα παρουσιαστούν οι διάφοροι επί μέρους επιστημονικοί τομείς που συγκροτούν τις λεγόμενες Επιστήμες της Εκπαίδευσης. Θα ακολουθήσει ανάλυση των ποικίλων και πολλαπλών παραγόντων (κοινωνικών, εκπαιδευτικών, πολιτισμικών) που δρουν και καθορίζουν εφαρμοσμένες εκπαιδευτικές καταστάσεις καθώς και ανάλυση των τρόπων με τους οποίους οι παράγοντες αυτοί συγκεκριμενοποιούνται στην καθημερινή σχολική πραγματικότητα. Τέλος, θα δοθούν οι βασικές μεθοδολογικές αρχές που θεμελιώνουν τη σχέση της Επιστημονικής Παιδαγωγικής και της Εκπαιδευτικής Πράξης. Πιο συγκεκριμένα, θα παρουσιαστούν οι βασικές αρχές και τα κύρια χαρακτηριστικά της κριτικής (επιστημονικής) μεθόδου και θα ακολουθήσει, σε μια προσπάθεια σύνθεσης, η ανάδειξη της κριτικής ανάλυσης για την αποσαφήνιση και τον προσδιορισμό των παιδαγωγικών επιλογών (εκπαιδευτικών στόχων,

μεθόδων και μέσων) που χρησιμοποιούνται στα διάφορα επίπεδα της εκπαιδευτικής διαδικασίας.

1.1. 08 Ειδικά θέματα ανάλυσης εκπαιδευτικών πρακτικών: αξιολόγηση εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (σεμινάριο) **η' εξ., κ. Σολομών**

Μελετώνται, από κοινωνιολογική κυρίως σκοπιά, διάφορα επίκαιρα ζητήματα εκπαιδευτικών πρακτικών και πολιτικών. Αυτό το έτος θα εξεταστούν σύγχρονες προσεγγίσεις και πρακτικές εκπαιδευτικής αξιολόγησης και ειδικότερα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Θα εξεταστούν επίσης οι διάφορες θέσεις και κριτικές που έχουν αναπτυχθεί ως προς αυτές. Ειδικότερα, θα διερευνηθούν μορφές σχολικής εσωτερικής αξιολόγησης ή αυτοαξιολόγησης που αναπτύχθηκαν τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα, καθώς και ανάλογες δυνατές μορφές για το νηπιαγωγείο. Οι συμμετέχοντες/ουσες στο μάθημα θα κληθούν να μελετήσουν ειδικές πτυχές και προβλήματα σχολικής και προσχολικής αξιολόγησης και γενικότερα εκπαίδευσης. Ενδεχομένως θα παρουσιάσουν τις μελέτες τους σε ευρύτερο κοινό.

1.1.08 Ψυχοκοινωνικές διαστάσεις της σχολικής επίδοσης **β' εξ., κ. Βαρνάβα-Σκούρα**

Το μάθημα αναφέρεται σε θέματα που συνδέονται με τη φοίτηση, τη συμμετοχή και τη μαθησιακή πρόοδο στο σχολείο, με ιδιαίτερη έμφαση στις μικρές ηλικίες και στο πέρασμα από την προσχολική εκπαίδευση και αγωγή στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου. Η ιδιαίτερη σημασία αυτής της μετάβασης για τη μετέπειτα σχολική πορεία εξετάζεται κυρίως μέσα από τη γενετική Πιαζετιανή προσέγγιση και την κοινωνιογλωσσική προσέγγιση του Basil Bernstein.

Σ' αυτό το πλαίσιο θα εξεταστούν εκπαιδευτικά προγράμματα και παιδαγωγικές πρακτικές (στην Ελλάδα και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες) για την αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας στην πρώιμη παιδική ηλικία. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στην πρακτική που συνδέεται με τη θεσμοθέτηση "Περιοχών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας" καθώς και στον ιδιαίτερο ρόλο που μπορεί να διαδραματίσει το νηπιαγωγείο. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα δοθεί η δυνατότητα για την πραγματοποίηση μικρής κλίμακας ερευνητικών εργασιών που μπορούν να αποτελέσουν τη βάση για την αξιολόγηση στο μάθημα

Κύκλος 1.2: Διδακτική

Στο πλαίσιο της διδακτικής η διδασκαλία αντιμετωπίζεται ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας. Γίνεται αναφορά σε βασικές θεωρητικές τάσεις και ρεύματα, τα οποία έχουν καθιερωθεί στο χώρο της παιδαγωγικής και αναφέρονται στην ανάπτυξη και μάθηση των παιδιών της προσχολικής εκπαίδευσης. Αναλύονται βασικά παιδαγωγικά προβλήματα όσον αφορά τη διαδικασία της μάθησης (ατομικές διαφορές και μάθηση, διερεύνηση και

αξιολόγηση της μαθησιακής διαδικασίας) και η σχέση μάθησης και διδασκαλίας. Η θεωρητική προσέγγιση έχει ως στόχο να κάνει σαφή τη σχέση ανάμεσα στη μάθηση και την εκπαιδευτική πράξη, ώστε να κατανοηθεί η συμβολή των ποικίλων θεωριών στη διδασκαλία και το σχεδιασμό διδακτικών προγραμμάτων.

1.2.02 Προγραμματισμός και διδασκαλία

δ' εξ., κ. Χρυσοφίδης

Βασικές αρχές της διδακτικής. Επιστημολογικές αφετηρίες των σπουδαιότερων διδακτικών θεωριών. Ο ρόλος του ιδεαλισμού, του μαρξισμού, της κριτικής θεωρίας και του κριτικού ορθολογισμού στην αντιμετώπιση της διδακτικής πράξης. Προεκτάσεις επιρροών στην προσχολική αγωγή. Αναλυτικό πρόγραμμα και οι ιδεολογικές του βάσεις. Η σημασία των «ανοικτών» και των «κλειστών» αναλυτικών προγραμμάτων. Αναλυτικό πρόγραμμα και σχολική πραγματικότητα. Η συμβολή του αναλυτικού προγράμματος στην οργάνωση, το σχεδιασμό, τη διεξαγωγή και την αξιολόγηση του μαθήματος.

1.2.03 Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης. Ψυχοπαιδαγωγικές θεωρητικές προσεγγίσεις

ε' εξ., κ. Ανδρούσου

Η μέθοδος παρατήρησης στη διδασκαλία είναι χρήσιμη στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών: μαθαίνοντας να αυτοπαρατηρούνται στην δουλειά τους και να παρατηρούν την τάξη τους, μπορούν να αποστασιοποιηθούν από την προσωπική εμπλοκή τους και να τοποθετήσουν την δουλειά τους ως αντικείμενο συνεχούς έρευνας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα παρουσιασθούν και αναλυθούν:

-οι σύγχρονες ψυχοπαιδαγωγικές θεωρίες της διδακτικής πράξης (παιδαγωγική του συμβολαίου, κλπ)

-Ερευνητικά δεδομένα γύρω από τις παραμέτρους της διδακτικής πράξης: διδάσκων, διδασκόμενος, τρόπος διδασκαλίας, περιεχόμενο, χώρος και αλληλεπιδράσεις.

-Η μέθοδος της παρατήρησης ως εργαλείο ανάλυσης της διδακτικής πράξης: η παρατήρηση ως διαδικασία, ο ρόλος του εκπαιδευτικού ως παρατηρητή, τυπολογία παρατηρήσεων (συστηματική παρατήρηση, βιωματική παρατήρηση).

-Η μέθοδος της παρατήρησης στην αρχική κατάρτιση των εκπαιδευτικών

-Σχέσεις παρατήρησης- αξιολόγησης.

1.2.09 Εγγραμματοσμός και παιδαγωγικές πρακτικές στην πρώιμη παιδική ηλικία

δ' εξ., κ. Βαρνάβα-Σκούρα

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστεί ο εγγραμματοσμός ως κοινωνικό και πολιτισμικό φαινόμενο το οποίο στις μεταβιομηχανικές κοινωνίες συνδέεται με την πρόσβαση σε πολλαπλά μέσα παραγωγής μηνυμάτων και στην συνάρθρωση πολλαπλών συστημάτων αναπαράστασης. Έμφαση θα

δοθεί σε πρακτικές εγγραμματοσμού τόσο στο επίπεδο της οικογένειας όσο και στον πιο οργανωμένο μαθησιακό χώρο του νηπιαγωγείου και αργότερα του δημοτικού σχολείου.

Θα αναδειχθούν οι ιδιαιτερότητες του αλφαβητικού συστήματος γραφής ως συστήματος αναπαράστασης της γλώσσας και θα μελετηθεί η ανάπτυξη της μεταγλωσσικής συνείδησης στα παιδιά μέσα από τις ιδέες και τις αναπαραστάσεις τόσο για τη σχέση προφορικού-γραπτού λόγου όσο και για άλλα πιο οπτικά συστήματα αναπαράστασης του κόσμου.

Θα εξεταστούν σημαντικές διαφορές στις παιδαγωγικές πρακτικές στο επίπεδο της οικογένειας. Επίσης θα εξεταστούν οι βασικές αλλαγές των τελευταίων δεκαετιών σχετικά με τις πρακτικές εγγραμματοσμού στο χώρο του νηπιαγωγείου καθώς και στις πρώτες τάξεις του δημοτικού σχολείου με στόχο τη βελτίωση του επιπέδου εγγραμματοσμού και την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της σχολικής αποτυχίας.

Στο πλαίσιο του μαθήματος θα δημιουργηθεί η δυνατότητα για μικρής κλίμακας ερευνητικές εργασίες.

1.2.10 Μουσειοπαιδαγωγική και σύγχρονη διδακτική

γ' εξ., κ. Νάκου (θέση Π.Δ. 407/80)

Επεξεργασία βασικών κατευθύνσεων της σύγχρονης παιδαγωγικής με έμφαση στη διδακτική και με ειδική αναφορά στη μουσειοπαιδαγωγική. Το μάθημα περιλαμβάνει και μαθήματα-ασκήσεις σε μουσειακούς χώρους, με κύριο στόχο τον εντοπισμό των δυνατοτήτων που παρέχουν τα μουσεία και το ευρύτερο πολιτισμικό περιβάλλον για τον σχεδιασμό, την εφαρμογή και την αξιολόγηση εναλλακτικών μεθόδων.

Κύκλος 1.3: Εκπαίδευση, Τεχνολογία και Οπτικοακουστικά Μέσα

Αντικείμενο της εκπαιδευτικής τεχνολογίας είναι η μελέτη και η χρήση των παραδοσιακών και σύγχρονων οπτικοακουστικών μέσων στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Σκοπός των μαθημάτων είναι τόσο η γνώση της τεχνολογίας κάθε ξεχωριστού μέσου (τηλεόραση, φιλμ, βίντεο, μαγνητόφωνο κλπ.) όσο και η μελέτη των οπτικοακουστικών μέσων ως ιδιαίτερου συστήματος παιδαγωγικής επικοινωνίας. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται και η κριτική προσέγγιση των επιδράσεων που ασκούν τα οπτικοακουστικά μέσα μαζικής επικοινωνίας στα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.

1.3.02 Εισαγωγή στη χρήση φωτογραφίας

α' εξ., κ. Ντεπιάν (θέση Π.Δ. 407/80)

Το μάθημα αυτό έχει στόχο τη γνωριμία με το οπτικό μέσο της φωτογραφίας και τις δυνατότητες χρήσης του μέσου αυτού από παιδαγωγούς και μικρά παιδιά. Συμπεριλαμβάνει: γνωριμία με τις βασικές αρχές της φωτογραφίας (ιστορία, σημαντικές εφαρμογές, τεχνική), εισαγωγή στη χρήση εξοπλισμού (φωτογραφική μηχανή, προβολέας διαφανειών, γραφοσκόπιο κλπ.), πρακτικές εφαρμογές που εμπλουτίζουν τις

καθιερωμένες δραστηριότητες του νηπιαγωγείου, μπορούν να πραγματοποιηθούν με μικρά παιδιά και να λειτουργήσουν ως πρώτη επαφή με τις αρχές και δυνατότητες της φωτογραφίας.

1.3.04 Εισαγωγή στην πληροφορική

Δύο τμήματα: κ. Γιαλαμάς, α' εξ. Α – Κ, β' εξ. Α – Ω

Εισαγωγή στη χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή (H/Y) και άσκηση στα εξής προγράμματα εφαρμογών: λειτουργικό σύστημα Windows 95, κειμενογράφος Word, φύλλο εργασίας Excel.

Κύκλος 1.4: Ειδική Αγωγή

Η ειδική αγωγή κατέχει τις ίδιες δυνατότητες και τους ίδιους στόχους με τη γενική παιδαγωγική, παρότι έχει να αντιμετωπίσει πολύ δύσκολες συνθήκες. Είναι ένας τομέας της εκπαίδευσης που δέχεται επιρροές από το ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο στο οποίο ανήκει.

1.4.02 Ειδική αγωγή

ζ' εξ., κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)

Ανάλυση του όρου «άτομα με ειδικές ανάγκες», στάσεις προς τα άτομα με ειδικές ανάγκες, το κίνημα του βιολογικού ντετερμινισμού και της ευγονικής. Η ιστορία της ειδικής αγωγής στην Ελλάδα, μοντέλα της ειδικής αγωγής και η ενσωμάτωση των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην Ελλάδα, Ευρώπη και Αμερική. Ψυχολογική και παιδαγωγική μελέτη των παιδιών με ειδικές ανάγκες, με διανοητική καθυστέρηση, με εγκεφαλική παράλυση και με μαθησιακές δυσκολίες. Η αναγνώριση των παιδιών με ειδικές ανάγκες στην τάξη και εκπαιδευτικά μοντέλα παρέμβασης για άτομα με ειδικές ανάγκες.

Ενότητα 2: Ψυχολογία

Κύκλος 2.0: Εισαγωγή

Παρουσιάζει περιληπτικά τα αντικείμενα με τα οποία ασχολείται η ψυχολογία, τις θεωρίες και τις μεθόδους που χρησιμοποιεί για να μελετήσει τη συμπεριφορά και νόηση ανθρώπων και των ζώων. Προσφέρει μια γενική άποψη των παραδοσιακών εξειδικεύσεών της, κυρίως των κλάδων της αναπτυξιακής, της κλινικής, της κοινωνικής, της εκπαιδευτικής, της ψυχομετρικής και της συμβουλευτικής ψυχολογίας. Οι κλάδοι αυτοί εξετάζουν ζητήματα όπως η ανάπτυξη, οι αισθήσεις, τα συναισθήματα, τα κίνητρα, η προσωπικότητα, η προσαρμογή, οι διαταραχές της συμπεριφοράς, οι γνωσιακές λειτουργίες (δηλαδή οι διεργασίες μάθησης και η οργάνωση της γνώσης), οι κοινωνικές παράμετροι της συμπεριφοράς και της νόησης, η ομαδική και βιωματική συμπεριφορά, η λειτουργία της οικογένειας, η ψυχολογική μέτρηση και αξιολόγηση, οι θεραπευτικές

τεχνικές. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στις αρχές και τις μεθόδους της αναπτυξιακής ψυχολογίας, κυρίως όσον αφορά τη μελέτη του παιδιού από τη βρεφική έως την εφηβική ηλικία. Παρουσιάζονται οι διαφορετικές προσεγγίσεις της γνωσιακής, συναισθηματικής και κοινωνικής ανάπτυξης του παιδιού.

2.0.01 Εισαγωγή στην ψυχολογία (υποχρεωτικό στο α' έτος)

Δύο τμήματα: α' εξ., κ. Μαράτου Α-Κ και κ. Μαλικιώση Α-Ω

Στόχος του μαθήματος αυτού είναι η εισαγωγή στην επιστήμη της ψυχολογίας μέσα από την ιστορία και τη θέση της στην εξέλιξη της επιστημονικής σκέψης κατά τους δύο προηγούμενους αιώνες. Παρουσιάζονται οι βασικές Σχολές σκέψης και θεωρίες, οι μέθοδοι, η δεοντολογία, οι κλάδοι και οι βασικές λειτουργίες του νου (αίσθηση και λειτουργίες του εγκεφάλου, αντίληψη, μνήμη, γλώσσα, σκέψη και νοημοσύνη). Εκτενέστερη αναφορά γίνεται στον κλάδο της κοινωνικής ψυχολογίας και στις βασικές θεωρίες προσωπικότητας.

2.0.02 Ανάπτυξη του παιδιού (υποχρεωτικό στο α' έτος και ανοικτό μόνο στους πρωτοετείς)

Δύο τμήματα: β' εξ., κ. Παπαδοπούλου Α-Κ και Α-Ω

Το μάθημα εισάγει στο γνωστικό αντικείμενο της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Δίνεται έμφαση στο ρόλο των βιολογικών παραγόντων, των ψυχολογικών και κοινωνικών διεργασιών και της αλληλεπίδρασής τους στην κατανόηση των βασικών θεμάτων της ανάπτυξης του παιδιού. Στα πλαίσια του μαθήματος θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν: Η ιστορία, το αντικείμενο, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα της αναπτυξιακής ψυχολογίας. Βιολογικοί και περιβαλλοντικοί παράγοντες της ανάπτυξης. Ζητήματα γνωσιακής ανάπτυξης. Συναισθηματική και κοινωνική ανάπτυξη.

Κύκλος 2.1: Αναπτυξιακή Ψυχολογία

Καλύπτει το γνωστικό αντικείμενο «ανθρώπινη ανάπτυξη», δηλαδή την ψυχολογική ανάπτυξη από την εμβρυακή ζωή ως τα γηρατειά. Περιέχει μαθήματα για τις ειδικές μεθόδους της αναπτυξιακής ψυχολογίας, για τους επιμέρους τομείς της γνωσιακής, συναισθηματικής, κοινωνικής και γλωσσικής ανάπτυξης, καθώς και μαθήματα που αφορούν ειδικότερα την ανάπτυξη κατά τα στάδια της βρεφονηπιακής, παιδικής και εφηβικής ηλικίας.

2.1.03 Αναπτυξιακή ψυχολογία: συναισθηματική ανάπτυξη με έμφαση στις ψυχολογικές διεργασίες κατά τη βρεφική και νηπιακή ηλικία

δ' εξ., κ. Μαράτου

Ορίζονται τα συναισθήματα και περιγράφεται η πρόωμη εμφάνισή τους τα δύο πρώτα χρόνια της ζωής μέσα από τα πειραματικά ευρήματα της βρεφικής ψυχολογίας των τελευταίων 30 χρόνων. Περιγράφονται οι θεωρίες

που αφορούν τη συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού και του εφήβου, με άξονα την ψυχοδυναμική προσέγγιση και με ιδιαίτερη έμφαση σε όσες θεωρίες ασχολήθηκαν ιδιαίτερα με τη βρεφική και τη νηπιακή ηλικία (Sigmund Freud, Melanic Klein, Rene Spitz, Anna Freud, Margaret Mahler και Donald Winnicott).

2.1.04 Ανάπτυξη του λόγου

γ' εξ., κ. Κατή

Εισαγωγή στη μελέτη της ανάπτυξης των γλωσσικών/επικοινωνιακών ικανοτήτων: ιστορική ανασκόπηση, θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα. Η ανάπτυξη γλωσσικών ικανοτήτων γλώσσας: φωνολογικές, γραμματικές, σημασιολογικές ικανότητες. Η ανάπτυξη επικοινωνιακών ικανοτήτων: πραγματολογικών, κειμενικών, κοινωνιογλωσσικών. Γλωσσικές/επικοινωνιακές ικανότητες και εκπαίδευση

2.1.08 Παιχνίδι: ο ρόλος του στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη (σεμινάριο)

η' εξ., κ. Παπαδοπούλου

Το μάθημα εξετάζει το παιχνίδι ως δραστηριότητα που αναπτύσσεται από την αρχή της ζωής και συμβάλλει στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του βρέφους και του παιδιού. Παρουσιάζονται διαφορετικές θεωρητικές προσεγγίσεις για τη φύση και το ρόλο του παιχνιδιού στην ανάπτυξη του παιδιού, οι διάφοροι τύποι ή είδη παιχνιδιού, οι μορφές που παίρνει το παιχνίδι κατά την αναπτυξιακή πορεία του παιδιού, ο ρόλος των ενηλίκων στο παιχνίδι των παιδιών καθώς και το παιχνίδι ως διαγνωστικό και θεραπευτικό εργαλείο.

Κύκλος 2.2: Κοινωνική Ψυχολογία

Η κοινωνική ψυχολογία, που αποτελεί τομή των κοινωνιολογικών παραγόντων και των ψυχολογικών καταβολών της ανθρώπινης συμπεριφοράς, είναι απαραίτητη για τη διερεύνηση των κοινωνικών φαινομένων. Εισαγωγή στο έργο, τις ιδιαιτερότητες και τις μεθόδους της κοινωνικής ψυχολογίας. Τα επιμέρους θέματα που απασχολούν τη σύγχρονη κοινωνική ψυχολογία εντάσσονται σε τέσσερις μεγάλες ενότητες: Ατομικές Διεργασίες και Κοινωνική Συμπεριφορά, Διατομικές Διεργασίες, Ομαδικές Διεργασίες και Διομαδικές Σχέσεις, Συναλλαγή στο Ευρύτερο Κοινωνικό Περιβάλλον.

2.2.01 Κοινωνική ψυχολογία

δ' εξ., κ. Δραγώνα

Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία και το ρόλο που διαδραματίζει στον ευρύτερο χώρο της ψυχολογίας. Το μάθημα εισάγεται με ορισμένα επιστημολογικά και μεθοδολογικά προβλήματα της κοινωνικής ψυχολογίας. Ακολουθούν τέσσερις μεγάλες ενότητες. Η πρώτη ενότητα αναφέρεται στο πώς τα άτομα αντιλαμβάνονται και επηρεάζονται από τις διάφορες κοινωνικές παραμέτρους. Αναλύονται οι στάσεις, η θεωρία των αντιλήψεων

για τα πρόσωπα, οι στερεότυπες αντιλήψεις, η θεωρία των παραγωγικών αιτιών της συμπεριφοράς. Η δεύτερη ενότητα πραγματεύεται τις διαπροσωπικές σχέσεις και την επικοινωνία μεταξύ ατόμων. Η τρίτη ενότητα αναφέρεται στη δυναμική της ομάδας. Ειδικότερα αναλύονται τα χαρακτηριστικά της ομάδας, οι φάσεις της ομάδας, οι διάφορες θεωρίες της δυναμικής της ομάδας, το φαινόμενο της συμμόρφωσης, η συνεργασία και ο ανταγωνισμός, ο ηγετικός ρόλος. Η τέταρτη ενότητα έχει ως κεντρικό άξονα το πώς το φυσικό και το γενικότερο κοινωνικό περιβάλλον επηρεάζει το άτομο.

2.2.02 Εισαγωγή στις γυναικείες σπουδές: παραδείγματα από το χώρο της ψυχολογίας και της εκπαίδευσης (Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Ανδρισμός και θηλυκότητα»)

η' εξ., κ. Ιγγλέση

Το μάθημα στηρίζεται στην παραδοχή ότι οι γυναίκες ιστορικά έχουν αποκλειστεί από την επιστημονική κωδικοποιημένη γνώση. Οι κοινωνικές αλλαγές των τελευταίων τριάντα χρόνων δημιούργησαν την ανάγκη νέων θεωριών και εννοιολογικών εργαλείων που απαιτούν επανορισμό του ανδροκεντρικού επιστημονικού πεδίου. Οι νέες αυτές τάσεις στις επιστήμες της Ψυχολογίας και της Εκπαίδευσης τοποθετούν τις ιδιαίτερες εμπειρίες, ανάγκες και ενδιαφέροντα των γυναικών στο κέντρο της έρευνας, της μάθησης και της διδασκαλίας.

2.2.03 Ανδρισμός και θηλυκότητα: μύθοι και στερεότυπα

Δύο τμήματα: κ. Ιγγλέση, γ' εξ. Α-Κ, δ' εξ. Λ-Ω

Εξετάζονται τα φυλετικά στερεότυπα και η λειτουργία τους στη διαμόρφωση των ρόλων των φύλων. Η οικογένεια, το σχολείο, τα Μ.Μ.Ε. διερευνώνται ως τόποι αναπαραγωγής ενός πλέγματος ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, συμπεριφορών και συναισθημάτων, που αντανακλούν τις κυρίαρχες στην κοινωνία στερεότυπες αναπαραστάσεις του ανδρισμού και της θηλυκότητας.

2.2.04 Κοινωνιολογικές και ψυχολογικές θεωρίες για την οικογένεια (σεμινάριο) (Συνιστάται να έχουν προηγηθεί τα μαθήματα: «Εισαγωγή στη ψυχολογία», «Κοινωνική ψυχολογία», «Συμβουλευτική ψυχολογία»)

στ' εξ., κ. Δραγώνα

Το μάθημα προϋποθέτει μια σύνθεση προηγούμενων γνώσεων τόσο στο χώρο της κοινωνιολογίας όσο και της ψυχολογίας. Εισάγονται τα γνωστικά πλαίσια στα οποία εντάσσεται η μελέτη της οικογένειας. Παρουσιάζεται η ιστορική και συγκριτική μέθοδος μελέτης της οικογένειας: οι θεωρίες για την επίδραση της κοινωνίας στη μορφή και τη δομή της οικογένειας (Engels, Morgan, Durkheim) και σύγχρονες θεωρίες για το γάμο και τη συγγένεια στα πλαίσια τόσο της αρχαϊκής κοινωνίας (Levi-Stauss) όσο και της βιομηχανικής (Parsons). Αναλύονται κάποιες κριτικές θέσεις απέναντι

στην οικογένεια που απορρέουν από το υπαρξιακό (R.D. Laing), από τη μαρξιστική παράδοση (Adorno, Horkheimer και Marcuse) και το φεμινιστικό κίνημα. Επισημαίνονται οι αναφορές στην οικογένεια στο έργο του Freud και η συνεισφορά της ψυχοδυναμικής προσέγγισης στην κατανόηση της οικογένειας. Παρουσιάζεται εκτενώς η μελέτη της οικογένειας από τη σύγχρονη προσέγγιση της συστηματικής θεωρίας. Τέλος, αναλύονται οι λειτουργίες και η δομή της ελληνικής οικογένειας.

2.2. 06 Εφηβεία

ε' εξ., κ. Παπαδοπούλου

Θα συζητηθούν κρίσιμα ζητήματα του μεταβατικού σταδίου της εφηβείας, όπως οι σωματικές αλλαγές και οι ψυχικές ανακατατάξεις, η διαμόρφωση ταυτότητας, η ανάγκη για αυτονομία, η λήψη αποφάσεων, οι αξίες και η ανάγκη για αμφισβήτηση. Θα συζητηθεί επίσης ο ρόλος του οικογενειακού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος στις διαδικασίες μετάβασης από την παιδική στην ενήλικη ζωή.

Κύκλος 2.3: Ψυχολογία Ατομικών Διαφορών και Ψυχοπαθολογία

Ο κύκλος αυτός καλύπτει θέματα όπως η εισαγωγή στην κλινική ψυχολογία, η μεθοδολογία της κλινικής έρευνας (όπως βασικές αρχές της κλινικής συνέντευξης και ατομικό ιστορικό), οι βασικές ψυχολογικές θεωρίες για τη διαμόρφωση της προσωπικότητας με έμφαση στις ατομικές διαφορές, η περιγραφή των μεγαλύτερων ψυχοπαθολογικών συνδρόμων της βρεφικής και πρώτης παιδικής ηλικίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε εκείνες τις περιπτώσεις που αντιμετωπίζουν πρώτου/ες οι νηπιαγωγοί και καλούνται να τις διαχειριστούν.

2.3. 03 Διαταραχές των παιδιών της προσχολικής ηλικίας *(Απαιτείται να έχουν περάσει οι φοιτητές/τριες δύο μαθήματα Αναπτυξιακής Ψυχολογίας)*

η' εξ., κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)

1. Παθολογική ανάπτυξη, αναγνώριση και φορείς διάγνωσης των παιδιών με διαταραχές στην προσχολική ηλικία. 2. Νοητική καθυστέρηση, αυτισμός, διαταραχές της διατροφής και του ύπνου, διαταραχή του ελέγχου των σφιγκτήρων, διαταραχές του λόγου, διαταραχή της ελλειμματικής προσοχής και πρώιμες ενδείξεις μαθησιακών δυσκολιών. 3. Μοντέλα πρώιμης παρέμβασης σε παιδιά με διαταραχές στην προσχολική ηλικία.

2.3.06 Η επικοινωνία και τα προβλήματά της στην παιδική ηλικία

δ' εξ., κ. Παπούδη (θέση Π.Δ. 407/80)

Ανάπτυξη της επικοινωνίας και ιδιαίτερα της μη-λεκτικής επικοινωνίας. Βρεφική ηλικία: κοινωνικές δεξιότητες και κοινωνική αλληλεπίδραση. Παιδική ηλικία: κοινωνική αλληλεπίδραση μέσα στην οικογένεια και με συνομήλικους. Οι θεωρίες των Trevarthen, Stern και Bruner. Ο ρόλος της αλληλεπίδρασης μητέρας-παιδιού στην ανάπτυξη και πιθανοί ανασταλτικοί

παράγοντες. Η περίπτωση του παιδιού με νοητική καθυστέρηση. Η περίπτωση του παιδιού με διαταραχές λόγου. Η περίπτωση της κοινωνικής αποστέρησης. Η περίπτωση του αυτιστικού παιδιού. Η περίπτωση της μητέρας με κατάθλιψη.

Κύκλος 2.4: Εκπαιδευτική Ψυχολογία και Συμβουλευτική Ψυχολογία

Ασχολείται με τη μελέτη της φύσης, των όρων, της μέτρησης και της αξιολόγησης της μάθησης στο σχολικό και στο γενικότερο εκπαιδευτικό πλαίσιο. Μελετά τις διαδικασίες μέσα από τις οποίες οι παιδαγωγοί περνούν στους μαθητές την πληροφόρηση, τις δεξιότητες, τις αξίες, τις στάσεις. Διερευνά επίσης τους τρόπους με τους οποίους οι αρχές της ψυχολογίας εφαρμόζονται στην πρακτική της διδασκαλίας για να προωθηθεί η ανάπτυξη και εξέλιξη των μαθητών/τριών. Εκπαιδεύει στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων, έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις, τις επιθυμίες και τις πηγές προβληματισμού των μαθητών/τριών τους, συμβάλλοντας έτσι στην όλη μαθησιακή διαδικασία και την προσωπική ανάπτυξη τόσο των μαθητών/τριών τους όσο και των ίδιων.

2.4. 01 Ψυχολογία της εκπαίδευσης

β' εξ., κ. Μαλικιώση

Ασχολείται με την εφαρμογή των αρχών, των τεχνικών και άλλων πόρων της ψυχολογίας για την επίλυση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει ο/η παιδαγωγός στην προσπάθεια να προωθήσει την ανάπτυξη και εξέλιξη του μαθητή και της μαθήτριας. Περιλαμβάνει: Έννοια και περιεχόμενο της Ψυχολογίας της Εκπαίδευσης. Μέθοδοι έρευνας. Βασικές ψυχολογικές αρχές της εξέλιξης της διαδικασίας της μάθησης. Παράγοντες που επηρεάζουν την εξέλιξη της προσωπικότητας. Το σχολείο ως φορέας κοινωνικοποίησης. Προβλήματα συμπεριφοράς στο σχολείο και αντιμετώπισή τους κ.ά.

2.4. 02 Συμβουλευτική ψυχολογία

ε' εξ., κ. Μαλικιώση

Εναισθητοποίηση των φοιτητών/τριών στο σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η συμβουλευτική στο χώρο της παιδείας. Εκπαίδευση στην ψυχοδυναμική των ανθρώπινων σχέσεων έτσι ώστε οι μελλοντικοί παιδαγωγοί να μπορούν να αναγνωρίζουν τα συναισθήματα, τις σκέψεις και τις επιθυμίες των μικρών παιδιών αλλά και όλων με όσους αλληλεπιδρούν. Περιλαμβάνει: Εισαγωγή στη φιλοσοφία, τη φύση και τους στόχους της. Ιστορική εξέλιξη. Μεθοδολογία. Θεωρητικές κατευθύνσεις. Συμβουλευτική διαδικασία.

2.4.03 Εφαρμοσμένη συμβουλευτική ψυχολογία *(Απαιτείται οι φοιτητές/τριές να έχουν περάσει το μάθημα «Συμβουλευτική ψυχολογία»)*

β' εξ., κ. Μαλικιώση

Μελέτη της συμβουλευτικής διαδικασίας μέσα από μια πρακτική προσέγγιση που θα βοηθήσει τον φοιτητή και τη φοιτήτρια να μάθει πως πρέπει να διεξάγεται μια εποικοδομητική συνέντευξη ή συνομιλία. Περιλαμβάνει: βασικές αρχές της συμβουλευτικής συνέντευξης. Τρόποι καλύτερης συμβουλευτικής προσέγγισης. Δομή και στάδια εξέλιξης της συμβουλευτικής σχέσης. Επίβλεψη, ανάλυση και εκτίμηση πρακτικής εφαρμογής των επί μέρους δεξιοτήτων της συμβουλευτικής διαδικασίας.

Ενότητα 3: Κοινωνικές Επιστήμες

Κύκλος 3.0: Εισαγωγή

Τα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκουν μια εισαγωγή στο αντικείμενο, τις έννοιες, τις μεθόδους, την ιστορία, τη σύγχρονη προβληματική και τις τάσεις των κοινωνικών επιστημών. Εξοικειώνουν με τα ερμηνευτικά και ερευνητικά εργαλεία τους. Διερευνούν τις σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών κλάδων των επιστημών αυτών και τη σύνδεσή τους με τη θεματική της εκπαίδευσης και της αγωγής.

3.0. 01 Εισαγωγή στις κοινωνικές επιστήμες *(υποχρεωτικό στο α' έτος)*

Δύο τμήματα: α' εξ. κ. Φραγκουδάκη Α-Κ, β' εξ. κ. Μακρυνιώτη Λ-Ω

Το μάθημα επιχειρεί να εξοικειώσει τους/τις φοιτητές/τριες με τον τρόπο σκέψης των κοινωνικών επιστημών. Στηρίζεται στις βασικές έννοιες της κοινωνιολογίας, παρουσιάζει την πολλαπλότητα των προσεγγίσεών της και αναδεικνύει την κοινωνική διάσταση των φαινομένων, θεσμών και ιδεών. Για τη μετάβαση από τη θεωρία στην πραγματικότητα επικεντρώνεται παραδειγματικά στο εκπαιδευτικό σύστημα.

Κύκλος 3.1/2/3. : Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης- Συγκριτική Εκπαίδευση-Εκπαιδευτική Πολιτική και Ιστορία της Εκπαίδευσης

Στα μαθήματα του κύκλου παρουσιάζεται η κοινωνιολογική, ιστορική και συγκριτική προσέγγιση της εκπαίδευσης όπως και η μελέτη των εκπαιδευτικών πολιτικών. Στο επίκεντρο της κοινωνιολογικής προσέγγισης βρίσκονται τα ζητήματα της κοινωνικής λειτουργίας του εκπαιδευτικού θεσμού, της ισότητας των ευκαιριών, της κοινωνικής κινητικότητας μέσω της εκπαίδευσης, της γλώσσας και των κωδίκων της, των σχέσεων εξουσίας και ιδεολογίας στο σχολείο, των σχέσεων και στάσεων που αναπτύσσονται στη σχολική τάξη, της συμβολικής ανταλλαγής και επικοινωνίας, της

καλλιέργειας κοινωνικών ταυτοτήτων, της αναπαραγωγής της γνώσης, της συγκρότησης των υποκειμένων και της κοινωνικοποίησης, της χρήσης και του ορισμού του σχολικού χρόνου και χώρου, της ανάπτυξης και κοινωνικής αξιοποίησης συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πρακτικών. Η συγκριτική μελέτη και ανάλυση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας προσεγγίζει την εκπαίδευση έτσι όπως διαμορφώνεται σε διάφορα κοινωνικά, οικονομικά, πολιτικά, ιστορικά και πολιτισμικά πλαίσια. Εμπλουτίζεται από εμπειρίες που αναφέρονται σε διάφορες χώρες και εκπαιδευτικά συστήματα, από τη διεπιστημονικότητα και από την κριτική/παρεμβατική διάθεση σχετικά με τα εκπαιδευτικά πράγματα. Στο πλαίσιο του αντικειμένου της εκπαιδευτικής πολιτικής αναλύεται η εκπαίδευση ως δραστηριότητα του σύγχρονου κράτους και εξετάζονται θέματα που αφορούν: θεωρίες κράτους και ερμηνείες της σχέσης κράτους - εκπαίδευσης - κοινωνίας, διαδικασίες διαμόρφωσης και κριτική της εκπαιδευτικής πολιτικής, σχέση δημόσιων και ιδιωτικών συμφερόντων στην εκπαίδευση, συγκριτική ανάλυση εκπαιδευτικών πολιτικών και μεταρρυθμίσεων κ.ά. Η ιστορία της εκπαίδευσης εξετάζει τη διαχρονική προοπτική των τάσεων και των θεσμών που χαρακτηρίζουν επιμέρους εκπαιδευτικά συστήματα ή και παιδαγωγικές θεωρίες. Οι τομές της είναι άλλοτε χρονολογικές, άλλοτε γεωγραφικές και άλλοτε ειδολογικές.

3.1.01 Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης: κοινωνιολογική ανάλυση της ελληνικής εκπαίδευσης

δ' εξ., κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη

Οι στόχοι του μαθήματος περιλαμβάνουν εκτός των άλλων την «απεξάρτηση» των φοιτητριών/τών από την αποστήθιση, ως τρόπο μάθησης, και την έκθεση ιδεών, ως πρακτική και αντίληψη που υποκαθιστά την επεξεργασία της επιστημονικής γνώσης. Το περιεχόμενο του μαθήματος εστιάζεται στην κοινωνιολογική μελέτη της ελληνικής εκπαίδευσης. Αυτό σημαίνει τη χρήση θεωρίας και πραγματολογικού υλικού για την κοινωνιολογική διερεύνηση εννοιών και πρακτικών της ελληνικής εκπαίδευσης. Η έμφαση είναι στις εξετάσεις, επειδή αποτελούν το μόνο θεσμικό και φανερό εμπόδιο στη φοίτηση στις ανώτερες βαθμίδες της εκπαίδευσης και επειδή είναι αποφασιστικής σημασίας στην κατανόηση του ρόλου της εκπαίδευσης για την ελληνική κοινωνία. Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) Τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) Την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών, γ) Την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση ή/και την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία, ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διημέρου, ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

3.1.14 Κοινωνιολογία της παιδικής ηλικίας

ζ' εξ. κ. Μακρυνιώτη

Εξετάζεται η παιδική ηλικία ως κοινωνική κατηγορία και διερευνώνται οι ιστορικές, κοινωνικές, πολιτισμικές και οικονομικές διαδικασίες που οδήγησαν στην θεσμική διάκρισή της από τους ενηλίκους. Μέσα σ' αυτό το

πλαίσιο, εξετάζονται κριτικά θέματα όπως οι κυρίαρχες θεωρητικές προσεγγίσεις γύρω από την παιδική ηλικία, η θέση της παιδικής ηλικίας στην κοινωνική δομή (όπως αυτή ορίζεται από τη σχέση με την απασχόληση, την εκπαίδευση και τη συμμετοχή στη δημόσια ζωή) καθώς και οι κοινωνικοί θεσμοί και οι επαγγελματικές/επιστημονικές ειδικότητες που την αφορούν. Στη συζήτηση αυτή υπεισέρχονται οι μεταβλητές της κοινωνικής τάξης, του φύλου, της εθνότητας και ανααιρούν την κυρίαρχη αντίληψη περί μιας, ενιαίας, αδιαφοροποίητης και ομοιογενούς παιδικής ηλικίας.

3.1.16 Η κοινωνική και μορφωτική καταγωγή των νηπίων (Η παρακολούθηση του μαθήματος προϋποθέτει τις γνώσεις του μαθήματος «Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης») στ' εξ., κ. Φραγκουδάκη

Το μάθημα επικεντρώνεται στην ευθύνη του εκπαιδευτικού θεσμού για τη σχολική αποτυχία, τις δυνατότητες άμβλυνσης του φαινομένου και τη μεγάλη ως προς την άμβλυνση σημασία της προσχολικής ηλικίας.

1. Η θεωρία του «πολιτισμικού κεφαλαίου».
 - 1.1. Η ανάδειξη του παιδαγωγικού κενού (το σχολείο δε διδάσκει συστηματικά όσα απαιτεί να γνωρίζουν οι μαθητές).
 - 1.2. Οι ικανότητες και δεξιότητες που απαιτεί το σχολείο δεν είναι εγγενείς αλλά αποτελέσματα μάθησης.
 - 1.3. Ποιες είναι οι δυνατότητες άμβλυνσης της σχολικής αποτυχίας ορισμένων κοινωνικών στρωμάτων.
2. Η θεωρία των «πολιτισμικών κωδίκων» και της «αναπλαισίωσης» της γνώσης.
 - 2.1. Η σχέση ανάμεσα στη μητρική γλώσσα και τη σχολική επίδοση.
 - 2.2. Το στίγμα του λάθους στις λαϊκές ποικιλίες της γλώσσας.
 - 2.3. Η γνώση και οι κοινωνικές της παράμετροι.
3. Η αντισταθμιστική εκπαίδευση ως αντίληψη για την προσχολική βαθμίδα.
 - 3.1. Η καθοριστική επίδραση του νηπιαγωγείου στη διαμόρφωση ή τη ναρκοθέτηση των προϋποθέσεων καλής σχολικής επίδοσης.
 - 3.2. Η αναγνώριση των ποικιλιών της εθνικής γλώσσας που είναι μητρικές των μαθητών ως θεμέλιο της γλωσσικής καλλιέργειας στο νηπιαγωγείο.
 - 3.3. Η αποφασιστικής σημασίας αναίρεση της πεποίθησης ότι η εξοικείωση με την επίσημη κουλτούρα είναι δείκτης νοητικής ανωτερότητας των νηπίων.

3.1.19 Εισαγωγή στην κοινωνιολογία της εκπαίδευσης (Η παρακολούθηση του μαθήματος προϋποθέτει τις γνώσεις του μαθήματος «Εισαγωγή στις Κοινωνικές Επιστήμες»)

Δύο τμήματα: δ' εξ., κ. Φραγκουδάκη Α-Κ, κ. Μακρυνιώτη Α-Ω

Το μάθημα περιέχει τις ακόλουθες τρεις ενότητες.

1. Η ανακάλυψη της σχέσης ανάμεσα στη σχολική επίδοση και την κοινωνικο-μορφωτική καταγωγή των μαθητών.

- 1.1. Αναφορά στα διεθνή δεδομένα.
- 1.2. Παραδείγματα από το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.
- 1.3. Η εξέλιξη της έννοιας της ισότητας απέναντι στο σχολείο.

2. Η επιστημολογική τομή ως αποτέλεσμα της στατιστικής συνάφειας που ενοπίστηκε ανάμεσα στην επίδοση και την καταγωγή.

- 2.1. Οι επιπτώσεις της τομής στην ερμηνεία της σχολικής επίδοσης με αναφορά στην εγγενή ευφυΐα των ατόμων.
- 2.2. Η αμφισβήτηση του σχολείου για όλους.
- 2.3. Οι θεωρίες που ερμηνεύουν το φαινόμενο.

3. Η κοινωνική ταξινόμηση της γνώσης, της γλώσσας και της κουλτούρας

- 3.1. Η γλώσσα και η κουλτούρα του σχολικού θεσμού.
- 3.2. Ο στιγματισμός της γλώσσας και της κουλτούρας των λαϊκών στρωμάτων και η επίπτωσή του στη μαζική σχολική αποτυχία των μαθητών από αυτά τα στρώματα.
- 3.3. Ο αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού θεσμού: όρια και δυνατότητες.

4. Η «νέα» κοινωνιολογία της εκπαίδευσης

- 4.1. Από τον εκπαιδευτικό θεσμό στη σχολική τάξη: θεωρητικά και μεθοδολογικά ζητήματα.

3.2. 03 Η εκπαίδευση στη νέα Ευρώπη και κοινωνικά δικαιώματα

ζ' εξ., κ. Ζαμπέτα

Το μάθημα αναφέρεται στις διαδικασίες συγκρότησης της ΕΟΚ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αναλύονται οι θεσμοί και οι διαδικασίες λήψης των αποφάσεων της Ένωσης στον τομέα της εκπαιδευτικής πολιτικής και εξετάζονται οι βασικότερες τάσεις πολιτικών, τόσο στο επίπεδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όσο και στο επίπεδο χωρών-μελών. Παράλληλα αναλύεται η έννοια του ευρωπαίου πολίτη, ιδιαίτερα κάτω από το πρίσμα των κοινωνικών πολώσεων που δημιουργούνται σε συνθήκες κρίσης του κράτους πρόνοιας στο χώρο της νέας Ευρώπης. Στο πλαίσιο αυτής της ανάλυσης εξετάζεται η δυνατότητα άσκησης εναλλακτικών εκπαιδευτικών πολιτικών, οι οποίες να συμβάλουν σε μια στρατηγική εμπέδωσης των κοινωνικών πολιτικών δικαιωμάτων.

3.3.11 Γενεαλογία του νεοελληνικού σχολείου II (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Γενεαλογία του νεοελληνικού σχολείου I»)

δ' εξ. κ. Σολομών

Οι εκπαιδευτικές πρακτικές που αναπτύχθηκαν στη στοιχειώδη εκπαίδευση κατά το 19^ο αιώνα (1820-1880) τροποποιούνται ή αντικαθίστανται σταδιακά έως ότου επικρατήσουν οι μορφές που έλαβαν στις πρώτες δεκαετίες του 20ου αιώνα. Οι μορφές αυτές και οι μετασχηματισμοί τους είναι το θέμα που εξετάζεται σε αυτό το μάθημα. Επίσης, εξετάζονται οι απόπειρες μεταρρυθμίσεων των εκπαιδευτικών πρακτικών και οι τάσεις που εμφανίστηκαν έως τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο. Τα παραπάνω

προσεγγίζονται σε συνάρτηση με τις κοινωνικές και πολιτικές συνθήκες καθώς και με συναφείς λόγους και πρακτικές που επικρατούν στην Ελλάδα και σε ορισμένες χώρες της Ευρώπης.

Ενότητα 4: Μεθοδολογίας/Επιστημολογίας

Κύκλος 4.0/1/2: Εισαγωγή-Τεκμηρίωση-Μέθοδοι Έρευνας

Τα μαθήματα αυτής της ενότητας αφορούν τρία ζητήματα απόκτησης και παραγωγής της επιστημονικής γνώσης. Παρέχουν καταρχήν γνώση επιστημολογικών και μεθοδολογικών εννοιών, εργαλείων, προβληματισμών και κατευθύνσεων που είναι αναγκαίες για να μπορεί κανείς να παρακολουθήσει στη συνέχεια μαθήματα ποσοτικών και ποιοτικών αναλύσεων των ερευνητικών δεδομένων. Καλύπτονται θέματα όπως αλήθεια και αντικειμενικότητα, ιστορία και κριτική των μεθόδων, σχέση φυσικών και κοινωνικών επιστημών, επιστημονική εξέλιξη και πρόοδος, ιστορία και κοινωνιολογία της επιστήμης, έρευνα και ερευνητής/ρια, επιστημονική αξιοπιστία και εγκυρότητα, εξήγηση και ερμηνεία, μέθοδοι και τεχνικές, είδη τεχνικών δειγματοληψία, εφαρμογές. Τα μαθήματα στοχεύουν, δεύτερον, να απαντήσουν στο ερώτημα: πώς γράφεται μια επιστημονική εργασία. Αποτελούν έτσι απαραίτητη προϋπόθεση για τη συμμετοχή στα περισσότερα μαθήματα του τμήματος όπως και στα υπόλοιπα μαθήματα της ενότητας μεθοδολογίας και επιστημολογίας. Εξετάζονται τέλος λεπτομερέστερα τόσο οι ποσοτικές όσο και οι ποιοτικές μέθοδοι έρευνας. Στις ποσοτικές μεθόδους εργαζόμαστε με αριθμητικά δεδομένα, που προκύπτουν από τη χρήση των μεθόδων της παρατήρησης ή του πειράματος. Τα σχετικά μαθήματα παρουσιάζουν μεθόδους διαχείρισης και ανάλυσης εκπαιδευτικών δεδομένων, με στόχο την περιγραφή και ερμηνεία των φαινομένων που αντανακλώνται στα δεδομένα αυτά. Η ποιοτική έρευνα έχει ιδιαίτερους κανόνες και αρχές. Τα σχετικά μαθήματα ασχολούνται με το ζήτημα της αντικειμενικότητας αυτών των μεθόδων όπως και με τις ποικίλες τεχνικές τους: ανάλυση περιεχομένου, ανάλυση λόγου, επιτόπια και συμμετοχική παρατήρηση, εθνομεθοδολογικές προσεγγίσεις. Προτείνουν επίσης εφαρμογές των ποιοτικών μεθόδων σε ερευνητικά σχέδια που έχουν ως αντικείμενό τους τις εκπαιδευτικές σχέσεις και πρακτικές.

4.0.02 Μεθοδολογία της έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες με έμφαση στις επιστήμες της αγωγής

Τρία τμήματα: γ'εξ. κ. Δραγώνα Α-Θ, δ' εξ. κ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη Ι-Π, δ'εξ., Ρ-Ω κ. Βαρνάβα Σκούρα

Οι στόχοι του μαθήματος συμπεριλαμβάνουν εκτός των άλλων την επεξεργασία θεωρίας (ορίζοντα) της πραγματικότητας και του πραγματολογικού υλικού έτσι ώστε να κατανοηθεί σε πρώτη φάση και να

κατακτηθεί (ας ελπίσουμε) ο τρόπος συγκρότησης, χρήσης και επαναδιαπραγματεύσεως της θεωρίας, των εννοιών και του πραγματολογικού υλικού σε σχέση με το παρακάτω πλαίσιο.

- Από τα μέσα του αιώνα και μετά οι κοινωνικές επιστήμες ανέπτυξαν και εξειδίκευσαν εμπειρικές - πειραματικές - στατιστικές - θετικιστικές προσεγγίσεις για να ερευνηθούν περίπου κάθε εκπαιδευτικό πρόβλημα υπό τον ήλιο.
- Στις δεκαετίες του 1970 η Μαρξιστική κριτική της εξουσίας, της κοινωνικής αναπαραγωγής και της κυριαρχίας αναπτύχθηκε στην εκπαίδευση μαζί με το αίτημα για επαναστατική αλλαγή. Η κριτική της Σχολής της Φρανκφούρτης έφερε στην εκπαιδευτική θεωρία τη σύνθεση της ιστορίας, της κοινωνικής θεωρίας και της ψυχολογίας. Η κριτική του θετικισμού και της τεχνοκρατίας αναπτύχθηκε παράλληλα με το αίτημα για περισσότερο ανθρώπινη ανθρωπιστική επιστήμη.
- Οι δεκαετίες του 1980 και 1990 φέρνουν την ανάπτυξη μεταθετικιστικής, ερμηνευτικής και νέο-Μαρξιστικής κριτικής, ενώ η ονομαζόμενη «ποιοτική» έρευνα αναζητά παράλληλη δραστηριότητα με την ονομαζόμενη «ποσοτική» έρευνα. Επικρατεί σχετική «εκκρεμότητα» στη διεθνή ακαδημαϊκή κοινότητα σε αντίθεση με την προηγούμενη γενιά ερευνητών. Η προηγούμενη γενιά επέλεξε και μύηθηκε σε ένα συγκεκριμένο και σχετικά σταθερό ερευνητικό «παράδειγμα», ενώ σήμερα οι ερευνητές ψάχνουν απαντήσεις σε σημαντικά προβλήματα θεωρίας και μεθόδου.

Η μαθησιακή εμπειρία για τις/τους φοιτήτριες/τές στηρίζεται στην αντίληψη για τη σχέση ανάμεσα στη θεωρία, τον ορίζοντα της πραγματικότητας, το πραγματολογικό υλικό και την αποσαφήνιση των εννοιών που αναλύονται από τα παραπάνω και τα ερευνητικά ερωτήματα. Το πραγματολογικό υλικό που οι φοιτήτριες/τές χρησιμοποιούν για την εργαστηριακή άσκηση του μαθήματος (βλ. παρακάτω) προέρχεται από τρέχουσες έρευνες εκπαιδευτικής αξιολόγησης οι οποίες αναφέρονται στο αναλυτικό πρόγραμμα, τις προθέσεις των εκπαιδευτικών για τη διδασκαλία-μάθηση και τα επιτεύγματα των μαθητών/ριών. Οι μικρές έρευνες που οι φοιτήτριες/τές επεξεργάζονται στην εργαστηριακή άσκηση εστιάζονται στη μελέτη των σχέσεων ανάμεσα στα παραπάνω και στην κοινωνική προέλευση των μαθητών/ριών.

Το μάθημα αποτελείται από τρεις δραστηριότητες: α) Τη συνήθη πανεπιστημιακή παράδοση, β) Την πρακτική εργαστηριακή άσκηση των φοιτητριών/τών, γ) Την αξιολόγηση με βάση την πρακτική εργαστηριακή άσκηση ή/και την εξέταση στο τέλος του εξαμήνου (στην αίθουσα με ανοιχτά βιβλία, ή στο σπίτι κατά τη διάρκεια διήμερου, ή στην αίθουσα χωρίς βιβλία).

4.1. 01 Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής

Τρία τμήματα: α' εξ. κ. Ασκούνη Α-Θ και Ι-Π, κ. Τσελφές Ρ-Ω

Το μάθημα στοχεύει να εξοικειώσει του/τις φοιτητές/τριες με τη λογική της επιστημονικής εργασίας και να τους προσφέρει στοιχειώδη εργαλεία για την εκπόνηση εργασιών στο πανεπιστήμιο. Περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

-Η επιστημονική εργασία και οι στόχοι της: κριτήρια επιστημονικότητας

-Το θέμα και η συγκρότησή του: επιλογή και οριοθέτηση, η διατύπωση των ερωτημάτων.

-Βιβλιογραφική έρευνα: η βιβλιοθήκη, η συγκρότηση της βιβλιογραφίας.

-Η ανάγνωση ως μέρος της γραφής: δελτία και σημειώσεις

-Η συγγραφή: παραθέματα, παραπομπές και κριτήρια γραφής.

Προτεινόμενα βοηθήματα:

- Eco U., *Πώς γίνεται μια διπλωματική εργασία*, Αθήνα, Νήσος, 1994
- Κουζέλης Γ. (επιμ.), *Γραφή και ανάγνωση. Για τη χρήση της γλώσσας στις επιστήμες*, Αθήνα, Ε.Μ.Ε.Α., 2001
- Φάκελος κειμένων-υλικών για το μάθημα

4.2. 01 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Στατιστική Ι

ε' εξ., κ. Γιαλαμάς

Περιγραφική Στατιστική (κατανομές συχνοτήτων, μέτρα κεντρικής θέσης, μέτρα μεταβλητότητας, συνάφεια, αξιολόγηση ατομικών περιπτώσεων). Εισαγωγή στην Επαγωγική Στατιστική (δειγματοληπτικές κατανομές, διαστήματα εμπιστοσύνης, έλεγχοι υποθέσεων για το μέσο όρο, ανάλυση συχνοτήτων με τη χι-τετράγωνο κατανομή).

4.2.02 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: Ανάλυση δεδομένων με τη βοήθεια Η/Υ (Εργαστήριο) (Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου, Στατιστική Ι»)

στ' εξ., κ. Γιαλαμάς

Σύντομη εισαγωγή στη χρήση υπολογιστών. Εφαρμογή στατιστικών μεθόδων με τη βοήθεια Η/Υ. Εκπόνηση γραπτής εργασίας.

4.2.04 Μεθοδολογία των επιστημών του ανθρώπου: βασικές αρχές ποιοτικής έρευνας

ζ' εξ. κ. Ιγγλέση

Στόχος του μαθήματος είναι η κατανόηση των κανόνων που διέπουν τις ποιοτικές προσεγγίσεις στην έρευνα και των ερωτημάτων που θέτουν. Θα αναπτυχθούν οι ηθικές και διαπροσωπικές διαστάσεις που υπεισέρχονται στην ερευνητική διαδικασία και θα συζητηθούν θέματα που προκύπτουν από τον δεοντολογικό κώδικα, το απόρρητο, τις πολιτισμικές και άλλες διαφορές, και τη σημασία που έχει για τα άτομα η συναίνεσή τους στην έρευνα.

5: Ενότητα Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης

Κύκλος 5.1: Έννοιες Φυσικών Επιστημών

Εισαγωγή σε βασικές αρχές και θεωρίες των φυσικών επιστημών, στην εξέλιξη των βασικών τους εννοιών και στη σχέση αυτών των γνωστικών αντικειμένων με ζητήματα εκπαίδευσης και ειδικότερα της διδακτικής.

5.1. 02 Η εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες

δ' εξ., κ. Τσελφές

Εξοικείωση με κάποιες από τις «όψεις του φυσικού κόσμου» που προτείνονται από τις Φυσικές/Εργαστηριακές Επιστήμες. Περιλαμβάνονται θέματα από ενότητες της "κλασικής" και της σύγχρονης επιστήμης. Η διαπραγμάτευση των θεμάτων αυτών στηρίζεται σε ιστορικές αναπλαισιώσεις, είναι αποκλειστικά ποιοτική και εστιάζει:

A. Στην κατανόηση των διάφορων επιστημονικών όψεων του κόσμου, σε σχέση με το πολιτιστικό πλαίσιο εντός του οποίου εμφανίστηκαν οι όψεις αυτές.

B. Στην αναγνώριση της σχέσης των σύγχρονων επιστημονικών όψεων για τον κόσμο με τις τοπικές κουλτούρες.

Γ. Στη διάγνωση των προσωπικών όψεων για τον κόσμο που διαθέτουν/χρησιμοποιούν οι φοιτητές/τριες και στην ανάδειξη της σχέσης των όψεων αυτών με τις προσωπικές τους ιδέες, πεποιθήσεις και δεσμεύσεις.

Το μάθημα υποστηρίζεται από το βιβλίο του R. S. Westfall (1995), *Η συγκρότηση της σύγχρονης επιστήμης* (μετάφραση: Κ. Ζήση, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης), από πακέτο σημειώσεων και υλικού καθώς και από σχετική βιβλιογραφία.

5.1.03 Έννοιες φυσικών επιστημών

γ' εξ., κ. Τσελφές

Εξοικείωση με τις αναπαραστάσεις που χρησιμοποιούν τα παιδιά στις συζητήσεις τους για τον «φυσικό κόσμο» καθώς και στις παρεμβάσεις τους πάνω σ' αυτόν. Οι αναπαραστάσεις αυτές συσχετίζονται με τις έννοιες που προτείνονται από τις Φυσικές Επιστήμες για τις αντίστοιχες περιγραφές και παρεμβάσεις. Περιλαμβάνονται θέματα σχετικά με ενότητες της φυσικής, της χημείας, της βιολογίας και της αστρονομίας. Η διαπραγμάτευση των θεμάτων χρησιμοποιεί τα ευρήματα της διδακτικής των φυσικών επιστημών και εστιάζει αφ' ενός στην κοινωνική διάσταση της δόμησης των αναπαραστάσεων και αφ' ετέρου, στους περιορισμούς που εισάγονται όταν οι αναπαραστάσεις χρησιμοποιούνται για να παρέμβουν τα παιδιά στο φυσικό κόσμο.

Το μάθημα υποστηρίζεται από τα βιβλία των Κ. Ραβάνη (1999), *Οι φυσικές επιστήμες στην προσχολική εκπαίδευση* (Τυποθήτω-Δαρδανός) και R. Driver, A. Squires, P. Rushworth & V. Wood-Robinson (1998), *Οικοδομώντας τις έννοιες των φυσικών επιστημών* (Επιμέλεια: Π.

Κόκκοτας, μετάφραση: Μ. Χατζή, Τυποθήτω-Δαρδανός) καθώς και από σχετική βιβλιογραφία.

5.1.04 Κατασκευή εννοιών στις φυσικές επιστήμες (Εργαστήριο)
(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει ένα από τα μαθήματα «Η εξέλιξη των ιδεών στις φυσικές επιστήμες» ή «Έννοιες φυσικών επιστημών»)
στ' εξ., κ. Τσελφές

Εξουκείωση με τις διαδικασίες κατασκευής εννοιών στις φυσικές, εργαστηριακές, επιστήμες. Περιλαμβάνονται δέκα τρίωρες εργαστηριακές ασκήσεις και δύο τρίωρες διαλέξεις/συζητήσεις (μία εισαγωγική και μία καταληκτική). Οι εργαστηριακές ασκήσεις συντίθενται από ασθενώς καθοδηγούμενες παρεμβάσεις των φοιτητών/τριών πάνω σε "κομμάτια" του κόσμου του εργαστηρίου και από αναδραστικές συζητήσεις γύρω από τα ερωτήματα και τις απαντήσεις που σχετίζονται με τις παρεμβάσεις αυτές.

Το μάθημα υποστηρίζεται από έναν εργαστηριακό οδηγό, από ένα βιογραφικό/ιστορικό βιβλίο (R. Westfall, (1999), *Η ζωή του Ισαάκ Νεύτωνα*, μετάφραση: Δ. Γιαννίμπας, Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης) και από σχετική βιβλιογραφία.

Κύκλος 5.2: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου αποσκοπούν (α) στην εισαγωγή των φοιτητών/ριών στο γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας, (β) στην κατανόηση της προβληματικής και του θεωρητικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, (γ) στην άσκηση των φοιτητών/ριών σε μεθόδους και τεχνικές οι οποίες θα τους/τις βοηθήσουν να διαμορφώσουν μελλοντικά στο σχολείο κατάλληλες διδακτικές παρεμβάσεις που θα εξυπηρετούν τους στόχους της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

5.2. 01 Εισαγωγή στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
γ' εξ., κ. Αγγελίδου

Εισαγωγή στο γνωστικό και ιδεολογικό χώρο του περιβάλλοντος και της οικολογίας και η κατανόηση της προβληματικής και του εννοιολογικού και μεθοδολογικού πλαισίου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΕ). Εξετάζονται: Η οικολογική κρίση: αίτια και συνέπειες. Ανάπτυξη και περιβάλλον. Η έννοια της Αειφορίας. Ιδεολογική δομή του περιβαλλοντισμού. Ιστορική προσέγγιση της ΠΕ. Η προβληματική της ΠΕ. Η παιδαγωγική διάσταση της ΠΕ. Στόχοι, αρχές και χαρακτηριστικά της ΠΕ. Εκπαιδευτικό σύστημα και ΠΕ.

5.2. 02 Διδακτικές προσεγγίσεις και στρατηγικές στην περιβαλλοντική εκπαίδευση
δ' εξ., κ. Φλογαΐτη

Εξουκείωση με βασικές διδακτικές στρατηγικές που χρησιμοποιούνται στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση όπως η χαρτογράφηση εννοιών, η συζήτηση, η μελέτη περίπτωσης, το παιχνίδι ρόλων, το δίλημμα, ο περιβαλλοντικός έλεγχος, η μελέτη πεδίου κ. ά. Οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες και ασκούνται στις στρατηγικές αυτές. Ταυτόχρονα αναλύουν βασικές περιβαλλοντικές έννοιες και ζητήματα.

5.2. 05 Προσομοίωση προγράμματος περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο
η' εξ., κ. Φλογαΐτη

Στόχος του μαθήματος είναι να ασκηθούν οι φοιτητές/τριες στην κατάρτιση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης στο νηπιαγωγείο. Ταυτόχρονα, κατά τη διάρκεια της προσομοίωσης, αναλύονται και συζητούνται διεξοδικά θέματα όπως το αντικείμενο, οι στόχοι, οι διδακτικές στρατηγικές και προσεγγίσεις της ΠΕ, τα προβλήματα ενσωμάτωσης της ΠΕ στο εκπαιδευτικό σύστημα, οι αντιπαραθέσεις μεταξύ της ΠΕ και της κουλτούρας του σχολείου καθώς και οι προσεγγίσεις και οι αντιφάσεις του θεσμικού πλαισίου της ΠΕ στην Ελλάδα. Κατά τη διάρκεια του μαθήματος οι φοιτητές/τριες εργάζονται σε ομάδες.

Ενότητα 6: Αισθητική Αγωγή

Κύκλος 6.1: Μουσική/Κινητική

Στα μαθήματα αυτού του κύκλου δίνονται οι θεωρητικές βάσεις της μουσικής και της κινητικής αγωγής, αναλύονται τα βασικά στοιχεία των μουσικοκινητικών παιχνιδιών, διδάσκονται πρώτες μορφές αυτοσχεδιασμού και εξετάζονται οι αρχές της διδακτικής της μουσικής σε παιδιά. Παράλληλα γίνεται βιωματική προσέγγιση του τραγουδιού, της χρήσης οργάνων καθώς και της κατασκευής μουσικών οργάνων με απλά υλικά.

6.1. 02 Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής
α' εξ., κ. Τσαφταρίδης

Η μουσική και κινητική αγωγή ως μέσο αισθητικής καλλιέργειας και έκφρασης συναισθημάτων. Ιστορικά στοιχεία για την Μουσική και Κινητική (Μ.Κ.): πού ανιχνεύονται οι ρίζες της, με ποιο τρόπο εμφανίζεται, ποιο ρόλο έπαιξε, εξέλιξη και πιασμοί. Η εκ νέου ανακάλυψη της Μ.Κ. στις αρχές του αιώνα μας. Οι μεγάλοι μουσικοπαιδαγωγοί και η φιλοσοφία τους. Ρυθμός, λόγος, μελωδία, κίνηση και η έννοια της «στοιχειοδομικής» (elementar) μουσικής. Ο ήχος και τα βασικά στοιχεία της μουσικής μέσα από τα μουσικά και κινητικά παιχνίδια. Απλές κυκλικές

φόρμες (rondo), επίμονο βάσιμο (basso ostinato) και ο αυτοσχεδιασμός στη σύνθεση μουσικοκινητικού έργου.

6.1. 05 Κατασκευές μουσικών οργάνων

γ' εξ., κ. Τσαφταρίδης

Κατάταξη των μουσικών οργάνων. Βασικές γνώσεις για την παραγωγή του ήχου στα μουσικά όργανα. Απλές κατασκευές μουσικών οργάνων με υλικά όπως κουτιά από αναψυκτικά, πλαστικά ποτήρια, χάνδρες, κομμάτια από ξύλο, φύλλα, όστρακα. Ρυθμικά και μελωδικά παιχνίδια με χρήση των ιδιοκατασκευασμένων οργάνων.

6.1. 06 Μουσική και κινητική αγωγή: εφαρμογές στην προσχολική και πρώτη σχολική ηλικία (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Θεωρίες μουσικής και κινητικής αγωγής»)

β' εξ., κ. Τσαφταρίδης

Η πρακτική εφαρμογή της Μουσικής και Κινητικής στις μικρές ηλικίες και ιδιαίτερα στο χώρο του νηπιαγωγείου. Φωνητικές δυνατότητες των νηπίων, όργανα και δυνατότητες χρήσης από αυτά. Ο αυτοσχεδιασμός, οι απλές φόρμες μουσικής, τα μουσικά παιχνίδια και οι ηχοϊστορίες σαν κύτταρο της μουσικής πράξης και της αισθητικής αγωγής. Παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που μπορούν να τραγουδηθούν από παιδιά. Η δυναμική της ομάδας.

6.1. 09 Το τραγούδι ως μέσο έκφρασης (Σεμινάριο)

Δύο τμήματα: ε' & στ' εξ. κ. Βαρελάς

Το ελληνικό μονοφωνικό τραγούδι, τόσο παραδοσιακό όσο και σύγχρονο, θα αποτελέσει το υλικό για να ερευνηθούν και να αναλυθούν τα στοιχεία που αναδεικνύουν το τραγούδι ως μέσο έκφρασης και επικοινωνίας. Η προσέγγιση θα είναι βιωματική μέσα από τη φωνή στο ομαδικό τραγούδι καθώς και τη χρήση μικρών τονικών και μη τονικών οργάνων.

6.1.10 Δημιουργικές μουσικές δραστηριότητες: η χρήση μικρών μελωδικών οργάνων

Δύο τμήματα: ε' & στ' εξ. κ. Βαρελάς

Το μάθημα αυτό θα φέρει τους/τις φοιτητές/τριες σε επαφή με τα βασικά όργανα της ορχήστρας Orff (Ξυλόφωνο, μεταλλόφωνο, glockenspiel, φλογέρα και ρυθμικά κρουστά) και την κιθάρα. Περιλαμβάνει: Εξερεύνηση ηχοχρωμάτων και τεχνικές παιξίματος. Μελωδική και ρυθμική συνοδεία (Ostinati, bordun). Προφορική εκμάθηση μελωδίας, σύνθεση και ενορχήστρωση παιδικών τραγουδιών σε μικρά οργανικά σύνολα.

6.1.11 Κατασκευή μουσικών οργάνων και μουσικά ιδιώματα (Σεμινάριο) (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Κατασκευή μουσικών οργάνων»)

δ' εξ., κ. Τσαφταρίδης

Η κάθε περιοχή αλλά και η κάθε εποχή σηματοδοτούνται από συγκεκριμένα μουσικά ιδιώματα. Ένας από τους παράγοντες διαμόρφωσης τους είναι και τα μουσικά όργανα. Στόχος του μαθήματος είναι η διερεύνηση διαφόρων μουσικών ιδιωμάτων μέσω της κατασκευής του αντίστοιχου μουσικού οργάνου. Η αφαιρετική κατασκευή γίνεται η αφορμή για να γνωρίσουμε συμμετέχοντας σε ένα μουσικό δράμενο (ακούγοντας, παίζοντας και τραγουδώντας) τα είδη μουσικής που επιλέγονται με βάση τα προσωπικά μας ενδιαφέροντα και αναζητήσεις. Η προσέγγιση είναι παιδαγωγική με διαπολιτισμικές διαστάσεις.

Κύκλος 6.2: Εικαστική Αγωγή

Με τα μαθήματα της Εικαστικής Αγωγής οι φοιτητές/τριες εισάγονται στο νόημα της Αισθητικής αγωγής και στα Εικαστικά. Επιδιώκεται η σύνδεση της θεωρίας της ζωγραφικής, γλυπτικής, χαρακτικής κλπ. με την πράξη. Οι φοιτητές/τριες εκφράζονται δημιουργώντας με ποικίλα υλικά και τεχνικές. Εκπαιδεύονται ώστε να μπορούν να εφαρμόσουν την Εικαστική αγωγή στη διδακτική πράξη, με στόχο την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης και έκφρασης των παιδιών.

6.2. 01 Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή - εικαστικές τέχνες α' εξ., κ. Κακίση

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικά: Τι είναι τέχνη, Αισθητική Αγωγή, Εισαγωγή στις Εικαστικές Τέχνες, Εισαγωγή στην Εικαστική Αγωγή, Υλικά και οργάνωση εργαστηρίου στο νηπιαγωγείο, Παιδική ζωγραφική, Εικαστικά στάδια του παιδιού, Η Ζωγραφική και τα στοιχεία της: Σχέδιο, τόνος, χρώμα, συμβολισμοί χρωμάτων, σημείο, γραμμή, σχήμα, επίπεδο, σύνθεση κ.ά., Μάσκες και θέατρο μασκέ.
- Πρακτικά: Υλικά και τεχνικές: α) μαρκαδόροι, β) παστέλ, γ) δακτυλομπογιές, δ) ζωγραφική με πινέλα, ε) κολάζ, στ) μάσκες, ζ) χριστουγεννιάτικες διακοσμήσεις.

6.2. 03 Εικαστική αγωγή Ι (Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα «Εισαγωγή στην αισθητική αγωγή –εικαστικές τέχνες») γ' εξ., κ. Κακίση

Το μάθημα αποτελείται από δύο μέρη: θεωρητικό και πρακτικό.

- Θεωρητικό: Στοιχεία ιστορίας της Τέχνης: α) Αρχαίοι πολιτισμοί και η ζωγραφική τους, β) Σύγχρονη Τέχνη: Κινήματα του 20ου αιώνα, Στοιχεία Αισθητικής και Φιλοσοφίας της Τέχνης, Γλυπτική, πλαστική, κεραμική, Ο πηλός, Χαρακτική, Ο Gaudi και η αρχιτεκτονική, Το

διακοσμητικό σχέδιο, Ελληνικά λαϊκά μοτίβα, Τα παιχνίδια και οι κούκλες.

- Πρακτικό: Πηλοπλαστική, Χάραγμα, Τύπωμα με απλά υλικά, Κατασκευή παιχνιδιών και κούκλας με απλά υλικά, Χαλκοπλαστική, Πασχαλιάτικες και άλλες διακοσμήσεις, Διακοσμητικά σχέδια.

Κύκλος 6.3: Θέατρο

Η θεατρική πράξη ως μέσο καλλιέργειας των φοιτητών/τριών αποσκοπεί πέρα από την απόκτηση γνώσεων στο να τους/τις καταστήσει ικανούς/ές να χρησιμοποιήσουν στην πράξη τις δεξιότητες που απέκτησαν, τόσο στη δημιουργία θεατρικών δρωμένων στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού προγράμματος, όσο και μέσα στην ίδια την εκπαιδευτική διαδικασία. Επιπλέον ενεργοποιούν τον εαυτό τους σε όλα τα επίπεδα και ασκούνται σωματικά, ψυχικά και πνευματικά, συνειδητοποιώντας δυνάμεις τις οποίες με μόνη την απόκτηση γνώσεων δεν μπορούν να αποκαλύψουν.

6.3. 02 Εισαγωγή στο κουκλοθέατρο

α' εξ., κ. Παρούση (θέση Π.Δ. 407/80)

Εισαγωγή στις βασικές αρχές και την ιδιομορφία της τέχνης της κούκλας, στην παρουσίαση και ένταξη της στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είδη κούκλας ως προς την τεχνική κίνησής τους, τεχνικές και είδη σκηνικής παρουσίας, γνωριμία του τρόπου κατασκευής κλασικής και σύγχρονης κούκλας. Μυθοπλασία, σενάριο κουκλοθέατρου. Το κουκλοθέατρο στην καθημερινή παιδαγωγική πράξη.

6.3. 07 Θέατρο και προσχολική ηλικία

α' εξ., κ. Φραγκή (Π.Δ. 407/80)

Το μάθημα περιλαμβάνει θεωρία και πρακτική γύρω από την σωματική και κινησιολογική ανάπτυξη του νηπίου σε σχέση με το περιβάλλον, ψυχοσωματική έκφραση και ανίχνευση επικοινωνιακών κωδίκων. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην ανάπτυξη της εκφραστικής/ γλωσσικής ικανότητας μέσω του αυτοσχέδιου διαλόγου και της επεξεργασίας λογοτεχνικών κειμένων. Έμφαση στην προφορική παράδοση και στο λαϊκό παραμύθι.

6.3.08 Το θεατρικό παιχνίδι και η δραματοποίηση

β' εξ., κ. Φραγκή (θέση Π.Δ. 407/80)

Οι δύο εφαρμογές της θεατρικής πράξης στην εκπαίδευση δίνουν την δυνατότητα σε μαθητή και εκπαιδευτικό να αντιλήσουν πολλαπλές εμπειρίες. Οι παιδαγωγικές, καλλιτεχνικές και εν τέλει επικοινωνιακές αρετές του θεάτρου με την μέθοδο του αυτοσχεδιασμού μέσα απ' το παιχνίδι εμπλουτίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία ιδιαίτερα στην προσχολική ηλικία. Με αυτή την βάση το μάθημα θα περιλάβει τόσο τις αρχές που διέπουν θεωρητικά το θεατρικό παιχνίδι και τη δραματοποίηση, όσο και πρακτικές εφαρμογές. Επεξεργασία θεατρικών κειμένων,

δημιουργική γραφή, ανάλυση θεατρικών έργων και παραστάσεων για παιδιά.

6.3.09 Παιδαγωγικές προσεγγίσεις σ' ένα συνθετικό θέατρο. Κούκλα-φιδούρα-αντικείμενο

δ' εξ., κ. Παρούση (εκκρεμεί η πρόσληψη της διδάσκουσας-θέσης Π.Δ. 407/80)

Κύριος στόχος του μαθήματος είναι η θεωρητική προσέγγιση και η πρακτική επεξεργασία πολυθεαμάτων. Η κούκλα, η φιδούρα, το αντικείμενο ως κεντρικός πρωταγωνιστής τους αποτελεί το παιδαγωγικό μέσο που θα επιδράσει στην κοινωνικο-συναιθηματική ανάπτυξη των παιδιών της προσχολικής ηλικίας. Οι φοιτητές/τριες μέσα από πειραματισμούς στη σύνθεση και στις τεχνικές της θεατρικής δημιουργίας αποκτούν την εμπειρία μιας διδακτικής μεθοδολογίας και τη γνώση των επικρατέστερων παιδαγωγικών θεωριών.

Ενότητα 7: Γενική Παιδεία

Κύκλος 7.1: Λογοτεχνία

Βασικός σκοπός της διδασκαλίας είναι να φέρει το άτομο σε επαφή με συγγραφείς και κείμενα, μέσω των οποίων προβάλλει κατά τον πιο έκδηλο τρόπο η πλαστικότητα της γλώσσας μας και η ποιότητα των δημιουργών. Πέρα από την αισθητική απόλαυση που προσφέρει, η λογοτεχνία αποτελεί και το αντικατόπτρισμα του πολιτισμικού μας βίου. Η διδασκαλία της αποβλέπει στη γνωριμία με συγγραφείς και κείμενα με βάση βέβαια τις βασικότερες περιόδους (Δημοτικό τραγούδι, Σολωμός, γενιά του '80, γενιά του '30, Πρώτη μεταπολεμική γενιά κ.ά.), και βέβαια με τα ρεύματα, τις τάσεις και τις τεχντροπίες.

7.1. 01 Νέα ελληνική φιλολογία I

α' εξ., κ. Παπακώστας

Εισαγωγή. Περίοδοι της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Φιλολογία και Λογοτεχνία. Ο όρος λογοτεχνία και τι αυτός αντιπροσωπεύει. Πηγές: Το Απομνημόνευμα – Το Ημερολόγιο και οι Αναμνήσεις ως πηγή της Νέας Ελληνικής Φιλολογίας. Λογοτεχνικά ρεύματα. Τάσεις και τεχντροπίες. Η λογοτεχνία και οι κοινωνικές της παράμετροι. Κοινωνικοί χώροι ως σημεία λογοτεχνικής ζύμωσης. Ρομαντισμός, ρεαλισμός, παρνασσισμός. Ο Αιμ. Ζολά και οι τρόποι υποδοχής του στην Ελλάδα. Η γενιά του 1880. Η λογοτεχνική δημιουργία κατά τις δεκαετίες 1900 - 1920 (Καβάφης, Σικελιανός, Βάρναλης, Καρυωτάκης). Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων.

7.1.02 Νέα ελληνική φιλολογία II (Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα «Νέα Ελληνική Φιλολογία I»)
δ' εξ., κ. Παπακώστας

Η γενιά του '30. Ρεύματα και τεχντροπίες. Η έννοια του νεοτερικού. Νεοσυμβολισμός - Υπερρεαλισμός - Κύριοι εκπρόσωποι. Ποίηση και Πεζογραφία: Σεφέρης, Ελύτης, Ρίτσος κ.ά., Θεοτοκάς, Μυριβήλης, Καραγάτσης κ. ά.

7.1.03 Νέα ελληνική φιλολογία III (Απαιτείται οι φοιτητές να έχουν περάσει το μάθημα «Νέα Ελληνική Φιλολογία I»)
η' εξ., κ. Παπακώστας

Η πρώτη μεταπολεμική γενιά. Η ποίηση της ήττας. Ερμηνεία αντιπροσωπευτικών κειμένων: Σινόπουλος, Αναγνωστάκης, Χατζής, Ιωάννου κ.ά.

7.1.05 Νέα ελληνική φιλολογία IV- Εκπαιδευτικός δημοτικισμός
γ' εξ., κ. Παπακώστας

Εκπαιδευτικός δημοτικισμός. Το γλωσσικό ζήτημα ως ζήτημα κοινωνικό. Προσπάθεια συγγραφής νέων αναγνωστικών. Γλώσσα και λογοτεχνία. Δημοτικιστικοί σύλλογοι και ο Εκπαιδευτικός Όμιλος.

Κύκλος 7.2: Παιδική Λογοτεχνία

Τα μαθήματα της Παιδικής Λογοτεχνίας οργανώνονται γύρω από δύο άξονες: κατ' αρχήν, μια γενικότερη ενημέρωση των φοιτητών/τριών πάνω στα βασικά θέματα που απασχολούν σήμερα όσους/ες μελετούν την Παιδική Λογοτεχνία στην Ελλάδα και διεθνώς και αφορούν τη θεωρία, κριτική και ιστορία της. Κατά δεύτερο λόγο, επιδιώκεται η ειδικότερη και διεξοδικότερη ενασχόληση με ιδεολογικά ζητήματα που θέτουν τα κείμενα για παιδιά. Σκοπός γενικότερα των μαθημάτων της Παιδικής Λογοτεχνίας είναι να διαφανεί η ιδιαιτερότητα αυτής της «τεριοχής» της λογοτεχνίας, να αποσαφηνισθούν τα γνωρίσματά της και κυρίως να δειχθούν οι ομοιότητες και διαφορές της από τη λογοτεχνία των ενηλίκων. Όσον αφορά τη σχέση των κειμένων για παιδιά με άλλες λογοτεχνίες έμφαση θα δοθεί στη λογοτεχνία των γυναικών και στην πολυπολιτισμική λογοτεχνία. Τα παιδικά κείμενα τα «διαβάζουμε» και ως κείμενα που έχουν λογοτεχνικές και αισθητικές αξιώσεις και ως κείμενα-φορείς ιδεολογικών μηνυμάτων. Η προσέγγιση αυτή γίνεται μεν μέσα από την ιστορική διάσταση, δηλαδή το ποιες συνθήκες οδήγησαν στις διαφορετικές μορφές και σκοπούς της Παιδικής Λογοτεχνίας, δίνεται όμως έμφαση κυρίως στη σημερινή εποχή.

7.2.04 Εισαγωγή στην παιδική λογοτεχνία

Δύο τμήματα: κ. Κανατσούλη, γ' εξ. Α-Κ, δ' εξ. Λ-Ω

Το μάθημα περιέχει ένα μεγάλο εισαγωγικό μέρος στο οποίο συζητούνται θέματα της θεωρίας της Παιδικής Λογοτεχνίας. Συγκεκριμένα ποιο είναι το εννοιολογικό περιεχόμενο του όρου Παιδική Λογοτεχνία; Ποια η θέση της

και η σχέση της με τη Λογοτεχνία; Πώς διαφοροποιείται από τη λογοτεχνία των ενηλίκων; Ποιος ο ρόλος του αναγνώστη και σε τι συνίστανται οι ιδιαιτερότητες του αναγνώστη παιδιού; Επίσης συζητούνται, αλλά σε πολύ γενικές γραμμές, οι πολλές και διαφορετικές προτάσεις προσέγγισης των κειμένων για παιδιά, ενώ συζητιέται εκτενέστερα η προσέγγιση που δίνει κυρίως έμφαση στις αφηγηματικές τεχνικές των κειμένων.

Στο δεύτερο και εκτενέστερο μέρος, συζητούνται οι ειδολογικές κατηγοριοποιήσεις της Παιδικής Λογοτεχνίας, ενώ η εξέταση του κάθε είδους ακολουθεί την ιστορική του διαδρομή, δίνοντας κυρίως έμφαση στη νεότερη παιδική λογοτεχνία. Μέσα από την ιστορική εξέλιξη του είδους, αυτό που κυρίως αναδεικνύεται είναι οι διαφοροποιήσεις, σε κάθε εποχή, των αντιλήψεων για το τι είναι το παιδικό βιβλίο και ποιές αντιλήψεις υπάρχουν πίσω από αυτό για τον αναγνώστη παιδί. Σ' αυτό το δεύτερο μέρος, θα εξετασθούν τα περισσότερα είδη της ΠΛ, θα σταθούμε όμως περισσότερο σε αυτά που αφορούν τις μικρότερες ηλικίες, δηλαδή το παραμύθι και το εικονογραφημένο βιβλίο.

7.2.05 Η ιδεολογία στην παιδική λογοτεχνία

ζ' εξ., κ. Κανατσούλη

Το μάθημα ακολουθώντας το τριπλό σχήμα του Hollindale για την ιδεολογία των παιδικών βιβλίων, διερευνά τα διαφορετικά επίπεδα ιδεολογίας, κυρίως τη φανερή και υποβόσκουσα ιδεολογία των κειμένων για παιδιά. Βέβαια, στην προσέγγισή μας αυτή κάθε άλλο παρά μας ενδιαφέρει να αντιμετωπίσουμε το λογοτεχνικό κείμενο μόνο ως φορέα νοημάτων. Μας ενδιαφέρει να δείξουμε πώς μέσα από λογοτεχνικούς τρόπους (διάφορα επίπεδα πλοκής, συγκρούσεις χαρακτήρων, αφηγηματική πολυφωνία, πολλαπλή σύλληψη των γεγονότων κλπ.) η ιδεολογία μετατρέπεται σε λόγο λογοτεχνικό. Επίσης μέσα στη θεματική του μαθήματος συζητούνται θέματα πολυσυζητημένα στη σχετική βιβλιογραφία, όπως η λογοκρισία των βιβλίων για παιδιά, η πολιτική ορθότητα, η αυθαιρεσία διασκευών και κάποιων μεταφράσεων κ.λπ.

7.2.06 Πρόσωπα γυναικών στην παιδική λογοτεχνία

η' εξ., κ. Κανατσούλη

Μέσα από το παραμύθι –λαϊκό και σύγχρονο- και το μυθιστόρημα εξετάζουμε τους τρόπους αναπαράστασης του γυναικείου φύλου: στα παλαιότερα λογοτεχνήματα, με πιο στερεότυπες αντιλήψεις, και στα νεότερα, με έναν πλουραλισμό των απόψεων για την απεικόνιση του φύλου. Προσπαθούμε να δείξουμε ότι οι αντιλήψεις για το φύλο μέσα και στη λογοτεχνία για παιδιά αντανακλά τις γενικότερες αντιλήψεις της κάθε εποχής για το φύλο.

Κύκλος 7.3: Ιστορία και Ανθρωπολογία

Τα μαθήματα αυτού του κύκλου εισάγουν στις επιστήμες της ιστορίας και της ανθρωπολογίας. Προσφέρονται επιπλέον εξειδικευμένα μαθήματα

ιστορίας και ανθρωπολογίας μεταξύ των οποίων και μαθήματα που αφορούν την ιστορική και ανθρωπολογική έρευνα όπως και τη σχέση αυτών των επιστημονικών πεδίων με την εκπαίδευση.

7.3.01 Ελληνική ιστορία, 19^{ος} αιώνας γ' εξ., κ. Αβδελά

Οι καταβολές της νεότερης Ελλάδας. Το νέο κράτος: η περίοδος προσαρμογής. Γενικά χαρακτηριστικά της οθωνικής περιόδου. Το εθνικό ζήτημα: αλυτρωτισμός και Μεγάλη Ιδέα. Το ανατολικό ζήτημα στο βαλκανικό πλαίσιο. Οικονομική ανάπτυξη και πολιτικό σύστημα: οι διαφορετικές προσεγγίσεις. Όψεις της κοινωνικής ζωής: η Αθήνα, πρωτεύουσα. Νέα κοινωνικά φαινόμενα στα τέλη του αιώνα. Από τον Τρικούπη στο Γουδί. Η ελληνική κοινωνία στην αυγή του 20ού αιώνα.

7.3.02 Ελληνική ιστορία, 20^{ος} αιώνας δ' εξ., κ. Αβδελά

Εισαγωγή: από το Κίνημα στο Γουδί στη δεκαετία του '50: η εποχή, οι αλλαγές. Αστικός εκσυγχρονισμός και εθνική ολοκλήρωση (1909-1922): βενιζελικές μεταρρυθμίσεις και η συγκρότηση αστικού κράτους. Κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις των πολέμων (1912-1922): Νέες Χώρες, Διχασμός, προσφυγικό πρόβλημα. Κοινωνική διαμαρτυρία το Μεσοπόλεμο και η οργανωτική της συγκρότηση: εργατικό κίνημα, υπαλληλικό κίνημα, γυναικείο κίνημα. Τα χαρακτηριστικά του ελληνικού Μεσοπολέμου και η Ευρώπη (1922-1940): αριστερά, φασισμός, δημοκρατία, δικτατορία. Η δεκαετία 1940-1950: «έκτακτες» συνθήκες και η δυναμική τους. Οικονομικές και κοινωνικές διαστάσεις της Κατοχής: από την πείνα στην Αντίσταση. Από την Αντίσταση στον Εμφύλιο: κοινωνική ριζοσπαστικοποίηση, πολιτικός διπολισμός και ο ξένος παράγοντας. Η οικοδόμηση της μεταπολεμικής Ελλάδας: η ιδεολογία της «εθνοφροσύνης» και ο «νέος διχασμός». Ιστοριογραφία της Αντίστασης και του Εμφυλίου: η πολιτική λειτουργία της μνήμης. Μετά το 1950: συνέχειες και τομές. Ο ελληνικός 20ός αιώνας και η Ευρώπη: ομοιότητες και διαφορές.

7.3.08 Ευρωπαϊκή ιστορία του 20^{ου} αιώνα ε' εξ., κ. Αβδελά

Η Ευρώπη τον 20ό αιώνα: βασικά χαρακτηριστικά. Ο «Μεγάλος Πόλεμος»: μετασχηματισμοί, προσδοκίες και τραύματα. Η Ρωσική επανάσταση και οι συνέπειές της στην Ευρώπη. Ο δύσκολος Μεσοπόλεμος: προσδοκίες και απειλές. Η άνοδος του φασισμού στην Ιταλία και του ναζισμού στη Γερμανία. Η χιτλερική «νέα τάξη» στην Ευρώπη, 1938-1945. Πνευματικές ανακατατάξεις: τέχνη και κοινωνία. Ο Ψυχρός Πόλεμος: η χαμένη αυτονομία της Ευρώπης. Κοινωνικοί μετασχηματισμοί: η ακήρυχτη επανάσταση της μεταπολεμικής περιόδου. Από τη «Χρυσή εποχή» στην «εποχή της κρίσης». Η πρόωρη αλλαγή του αιώνα: το τέλος του σοσιαλισμού και οι συνέπειές του.

Κύκλος 7.4: Γλώσσα

Η γλώσσα βασίζεται στην ικανότητα για συμβολισμό και αφαίρεση. Κατέχει μια ιδιαίτερη θέση ανάμεσα στις ανθρώπινες δραστηριότητες γιατί, από τη μια μεριά, είναι μια γνώση που δεν προϋποθέτει συνειδητή και προσανατολισμένη διδασκαλία και, από την άλλη μεριά αναπτύσσεται μόνο στο πλαίσιο μιας γλωσσικής κοινότητας. Η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως ένα σημείο σύγκλισης πολλών επιστημών όπως η γλωσσολογία, η ψυχολογία, η βιολογία, η γνωστική επιστήμη, η κοινωνιολογία, η ανθρωπολογία. Μέσα από το πρίσμα της γλωσσολογίας, η μελέτη της γλώσσας εμφανίζεται ως μια προσπάθεια αποτύπωσης των γλωσσικών μηχανισμών διαμέσου της μελέτης των επιμέρους γλωσσών.

7.2.04 Εισαγωγή στη γλωσσολογία

Δύο Τμήματα: κ. Τζεβελέκου γ' εξ., Α-Κ και Λ-Ω (θέση Π.Δ. 407/80)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η παρουσίαση ορισμένων βασικών εννοιών που καθορίζουν τις επιστήμες της γλώσσας. Θα παρακολουθήσουμε την εξέλιξη της έννοιας της γραμματικής (από τους Στωϊκούς μέχρι σήμερα), δείχνοντας παράλληλα τον τρόπο με τον οποίο η διαμόρφωση της έννοιας αυτής αντικατοπτρίζει τα βασικά ζητήματα που τίθενται σε κάθε εποχή. Η μελέτη αυτή θα μας επιτρέψει να συλλάβουμε τη διεπιστημονική διάσταση του θέματος και να περιγράψουμε την αλληλεπίδραση ανάμεσα στη γλωσσολογία, στη φιλοσοφία, στην ανθρωπολογία, στη ψυχολογία και στην κοινωνιολογία.

Θα εστιάσουμε επίσης την προσοχή μας στο δομικό παράδειγμα, αντιπαραβάλλοντάς το σε μια ιστορική προοπτική, από τη μια πλευρά, με το συγκριτικό και από την άλλη, με το γενετικό πρότυπο. Προκειμένου να μελετήσουμε πώς εφαρμόζονται τα ερμηνευτικά αυτά πρότυπα, θα σταθούμε επιλεκτικά σε ορισμένα φαινόμενα της ελληνικής γλώσσας (φωνολογικά, μορφολογικά, συντακτικά και σημασιολογικά).

7.4.02 Εισαγωγή στη σημασιολογία

δ' εξ., κ. Τζεβελέκου (θέση Π.Δ. 407/80)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η διαμόρφωση και η παραγωγή της σημασίας. Το θέμα αυτό εξετάζεται μέσα από το πρίσμα της σχέσης ανάμεσα στις γνωστικές και τις γλωσσικές απεικονίσεις. Με γνώμονα τη γλώσσα, εξετάζεται η διεπαφή ανάμεσα στα δύο αυτά συστήματα αναπαράστασης. Η προσέγγιση αυτή μάς οδηγεί στη μελέτη του λεξικού, της γραμματικής και του συντακτικού μέσα από το πρίσμα της σημασιολογίας. Μέσα από το ίδιο πρίσμα, θα εξεταστούν επίσης οι παράγοντες που σχετίζονται με τις συνιστώσες της εκφοράς του λόγου (ομιλητής/συνομιλητής, χρόνος και χώρος), με τη δομή του κειμένου (γραπτού ή προφορικού), καθώς και με τις πραγματολογικές συνθήκες χρήσης του λόγου.

7.4.04 Γλώσσα, κοινωνία και νόηση

δ' εξ., κ. Κατή

1. Οι επιστήμες της γλώσσας: η ιστορία, το αντικείμενο και η μεθοδολογία τους.
2. Εισαγωγή στις ψυχολογικές προσεγγίσεις της γλώσσας: η ομιλία και η κατανόησή της, η σχέση γλώσσας και νόησης
2. Εισαγωγή στις κοινωνικές προσεγγίσεις της γλώσσας: λειτουργική προσέγγιση, η μελέτη της γλωσσικής ποικιλίας και αλλαγής, η προσέγγιση της γλώσσας ως κοινωνικής-πολιτισμικής πρακτικής από παραδόσεις όπως η εθνογραφία της επικοινωνίας, η εθνομεθοδολογία και η ανάλυση λόγου.
3. Σχέση γλώσσας και εκπαίδευσης: αναλυτικά προγράμματα, προβλήματα διγλωσσίας, γεωγραφικής και κοινωνικής ποικιλίας.

7.4.05 Γραπτός λόγος, κοινωνία και νόηση

στ' εξ., κ. Κατή

1. Αλφαριθμητισμός, κοινωνία και εκπαίδευση: ο κοινωνικός χαρακτήρας της έννοιας του αλφαριθμητισμού και η ιστορία του, η διδασκαλία του στο σχολείο και ο ρόλος της στη διαμόρφωση συνειδήσεων και την αναπαραγωγή/αναδιαμόρφωση της κοινωνικής ιεραρχίας
2. Γραπτός λόγος: η ιστορία της γραφής, οι μορφές και λειτουργίες της, νόηση και γραφή, κοινωνική διαστρωμάτωση και χρήσεις του γραπτού λόγου
3. Η ανάγνωση και η γραφή ως νοητικές διεργασίες
4. Παιδαγωγικές πρακτικές σχετικά με τη διδασκαλία και αξιολόγηση της ανάγνωσης και της γραφής
5. Το παιδί και η μάθηση της ανάγνωσης και γραφής: ψυχολογικοί και κοινωνικοί συντελεστές αυτής της μάθησης

Κύκλος 7.5: Φιλοσοφία

Εισαγωγή στην ιστορία, τον τρόπο σκέψης τις αναζητήσεις, τις έννοιες και τις σχολές της φιλοσοφίας. Παρουσίαση της φιλοσοφίας της παιδείας, της γνώσης και της επιστήμης και γνωριμία με τη σκέψη των φιλοσόφων που θεμελίωσαν τις επιστήμες της αγωγής. Στα μαθήματα του κύκλου αυτού επιδιώκεται επίσης η άσκηση των φοιτητών/ριών στο χειρισμό και τον έλεγχο εννοιών, την παραγωγή και την κριτική εξέταση μιας επιχειρηματολογίας καθώς και την εμπάθυνση στην ανάγνωση θεωρητικών κειμένων.

7.5. 02 Θεωρίες γνώσης και συναισθημάτων

ε' εξ., κ. Γρηγοροπούλου

Η διδασκαλία επικεντρώνεται σε κλασικές θεωρίες γνώσης και συναισθημάτων της νεοτερικότητας, όπως του Ντεκάρτ, του Σπινόζα και του Ρουσσώ. Μέσω αυτών των θεωριών αυτών δίνεται η αφορμή να αναδιατυπωθούν προβλήματα που συναντάμε στον Πλάτωνα, τον Αριστοτέλη και τους Στωικούς, αφετέρου δίνονται ορισμένες προϋποθέσεις

για την κατανόηση σύγχρονων θεωριών για τη γνώση και την ανθρώπινη ψυχολογία.

- I. Προβλήματα μεθοδολογίας: Εξετάζονται σε αντιπαράθεση τα δύο επιχειρήματα για τη μέθοδο, του Ντεκάρτ και του Σπινόζα, που ορίζουν τις απαρχές της νεοτερικότητας: δηλαδή, αφενός, η αναλυτική μέθοδος, αφετέρου η παραγωγική συνθετική μέθοδος, οι οποίες αφορούν τόσο στην επιστήμη όσο και τη διδασκαλία. Εξετάζεται, επίσης, η σχέση ανάμεσα στη θεωρητική μέθοδο και την εμπειρική οδό του βίου: (Κείμενα: Ντεκάρτ, *Λόγος περί της Μεθόδου*: Σπινόζα, *Πραγματεία για τη διόρθωση του νου*).
- II. Το πρόβλημα «νους-σώμα». Μονισμός και dualισμός, οι συνέπειές τους στη θεωρία της γνώσης. Η προσέγγιση της σχέσης νου-σώματος μέσα από τη θεωρία των συναισθημάτων. Η σχέση ανάμεσα στο συναίσθημα και το Λόγο. Η μετάβαση από την παθητικότητα στην ενεργητικότητα. Ο dualισμός του Ντεκάρτ, ο μονισμός του Σπινόζα και η τρίτη προσέγγιση, πέραν του μονισμού και του dualισμού, μέσα από το ρουσσωικό «εγώ αισθάνομαι». Κείμενα: Ντεκάρτ, *Τα πάθη της ψυχής*: Σπινόζα, *Ηθική*, τρίτο μέρος «Για τα συναισθήματα»: Ρουσσώ, *Αιμίλιος*, βιβλίο τέταρτο.
- III. Το μάθημα προσφέρεται για να εξεταστούν, εισαγωγικά, έννοιες της επιστημολογίας και της μεθοδολογίας, όπως: προεμπειρικές και εμπειρικές έννοιες, απαγωγή, επαγωγή, κανονιστικότητα, σχετικισμός, πιθανότητα, υλισμός, νατουραλισμός, ορθολογισμός.

7.5. 05 Ο Ρουσσώ για την εκπαίδευση

β' εξ., κ. Γρηγοροπούλου

Η διδασκαλία επικεντρώνεται στο κλασικό έργο του Ζ.-Ζ Ρουσσώ *Αιμίλιος ή περί αγωγής*. Το κείμενο αυτό το οποίο παρουσιάζει μια διπλή όψη, του μυθιστορήματος και της πραγματείας, ενδείκνυται ως παράδειγμα ανάγνωσης. Προσφέρεται να προσεγγιστεί ως αντικείμενο ερμηνείας, ως επιχείρημα παιδαγωγικής και ως πολιτικό επιχείρημα.

- I. Εξετάζεται η θέση του ρουσσωικού έργου στη συζήτηση για το φυσικό δίκαιο. Δίνεται έμφαση στη νέα προσέγγιση της έννοιας φύση και στη μετατόπισή της στην κοινωνία (εκκοινωνισμός της φύσης). Εξετάζεται η σχέση του Ρουσσώ με το Διαφωτισμό και τον Ρομαντισμό
- II. Γενικές αρχές και τυπολογία της ρουσσωικής αγωγής. Αγωγή και φύση. Η αυτονομία της παιδικής ηλικίας. Η αρνητική αγωγή. Εισαγωγή στη γραφή, τη γνώση και τη συγκρότηση εννοιακών αναπαραστάσεων. Γνώση και ηθική. Η αγωγή των αισθήσεων. Επιστήμες και εργασία. Μύθοι και αγωγή.
- III. Αισθηματική αγωγή. Διαπαιδαγώγηση και φύλο. Ζητήματα κοινωνικής ένταξης και διαμόρφωσης της ιδιότητας του πολίτη.
Οι φοιτητές/τριες, προαιρετικά, αναλαμβάνουν αναγνωστικού τύπου ασκήσεις, αξιοποιώντας τα δεδομένα του μαθήματος «Επιστημονικές εργασίες: ζητήματα ανάγνωσης και γραφής (4.1.01).

7.5. 08 Σύγχρονα θέματα φιλοσοφίας της αγωγής ή' εξ., κ. Γρηγοροπούλου

Ο σκοπός του μαθήματος είναι, πρώτον, ιστορικός-φιλοσοφικός, και αφορά την εξέταση των προϋποθέσεων μετάβασης από το υποκείμενο του Διαφωτισμού στο σύγχρονο εξατομικευμένο υποκείμενο. Δεύτερον, επιδιώκεται να αποκτήσουν οι φοιτητές την ευχέρεια να διακρίνουν φιλοσοφικά ζητήματα και έννοιες μέσα σε προτάσεις που διατυπώνονται περί αγωγής αλλά και σε απλές προτάσεις της καθημερινής ζωής.

- I. Η διαμόρφωση του υποκειμένου της γνώσης και της πράξης. Η φιλοσοφία του υποκειμένου στην παιδαγωγική θεωρία. Ελευθερία, πειθαρχία και αναστοχασμός ως προϋποθέσεις του αυτόνομου υποκειμένου. Κείμενα (αποσπάσματα): Ι.Καντ, *Κριτική του καθαρού λόγου*. Προλεγόμενα: *Τα θεμέλια της Μεταφυσικής των ηθών*. Στοχασμοί για την αγωγή.
- II. Κριτική στην έννοια και τους όρους του διαφωτισμού υποκειμένου από θεωρητικά ρεύματα του 20ού αιώνα: α) Κριτική θεωρία· β) Ερμηνευτική· γ) Φουκώ. Η μετατόπιση του ενδιαφέροντος στο εξατομικευμένο υποκείμενο. Οι επιδράσεις της νέας κριτικής στη θεωρία της αγωγής και στις σχολικές πρακτικές.
- III. Ταυτότητα, συνείδηση και διαφορά. i. Η διαφωτιστική αντίληψη για την ταυτότητα του ατόμου· η διαμόρφωση της ταυτότητας μέσω της αναστοχαστικής συνείδησης (Τζον Λοκ, «Ταυτότητα και διαφορά»). ii. Η σύγχρονη προβληματική των πολλαπλών ταυτοτήτων. iii. Από την έννοια του «παθολογικού» και της απόκλισης» στην έννοια της διαφοράς. Κανονιστικές και σχετιστικές προσεγγίσεις. Το πρόβλημα μετάβασης σε νέους κανόνες και όρους συμπεριφοράς. Ετερότητα και δημιουργικότητα στο σχολείο. Αυτή η τρίτη ενότητα του μαθήματος προσφέρει τη δυνατότητα αναμόρφωσής της ανάλογα με τα ενδιαφέροντα των φοιτητών και τη σύνδεση με άλλα αντικείμενα του προγράμματος των μαθημάτων.

Ενότητα 8: Ξένες Γλώσσες

Στο Τμήμα θα προσφέρονται ανάλογα με το δυναμικό του σε διδάσκοντες/ουσες μαθήματα ξένων γλωσσών για τους φοιτητές και τις φοιτήτριες που δεν κατέχουν ήδη επαρκώς μια ξένη γλώσσα ή για εκείνους/ες που θέλουν να τελειοποιήσουν αυτή που ξέρουν ή να μάθουν μία ακόμη.

Η κατοχή σε υψηλό επίπεδο της αγγλικής γλώσσας κρίνεται τελείως απαραίτητη για το/την σημερινό/ή απόφοιτο ενός πανεπιστημιακού τμήματος. Γι' αυτό τα μαθήματα της αγγλικής γλώσσας (Αγγλική Γλώσσα II, Επιστημονική Ορολογία και Κείμενα I καθώς και Ορολογία και Κείμενα II) είναι υποχρεωτικά.

8.1. 01 Αγγλική γλώσσα I χειμερινό εξ., κ. Τσαρνά

Γνώσεις αγγλικών σε αρχάριο επίπεδο

8.1. 06 Αγγλική γλώσσα II εαρινό εξ., κ. Τσαρνά

Γνώσεις αγγλικών σε ενδιάμεσο επίπεδο

8.1.07 Επιστημονική ορολογία και κείμενα I χειμερινό εξ., κ. Τσαρνά

Εξοικειώνει τους φοιτητές/τριες με αγγλόφωνα παιδαγωγικά κείμενα στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα του τμήματος.

8.1.08 Επιστημονική ορολογία και κείμενα II (Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Επιστημονική ορολογία και κείμενα I») εαρινό εξ., κ. Τσαρνά

Εξοικειώνει τους φοιτητές/τριες με αγγλόφωνα παιδαγωγικά κείμενα στα διάφορα γνωστικά αντικείμενα του τμήματος.

Ενότητα 9: Πρακτικές Εφαρμογές

Η διδασκαλία αποτελεί μια διαδικασία συνεχούς εξέλιξης. Η εφαρμοσμένη παιδαγωγική - Πρακτικές εφαρμογές συμβάλλει στη διαδικασία αυτή της εξέλιξης με τη διαρκή εξερεύνηση και ανακάλυψη νέων μορφών διδακτικής παρέμβασης. Σκοπός των πρακτικών ασκήσεων είναι η ανάπτυξη της ικανότητας εφαρμογής της παιδαγωγικής πράξης, η καλλιέργεια αυτοπεποίθησης της κριτικής ανάλυσης, καθώς και η δημιουργία δυνατοτήτων εξεύρεσης και πειραματισμού νέων στρατηγικών ανάπτυξης της μαθησιακής διαδικασίας στην τάξη, με βάση τις ποικίλες θεωρητικές προσεγγίσεις. Το περιεχόμενο των πρακτικών ασκήσεων στηρίζεται σε προγράμματα που απορρέουν από τη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στις προσεγγίσεις της Παιδαγωγικής Σχολής Bank Street, στο Βιοματικό- Επικοινωνιακό μοντέλο, καθώς και σε εκλεκτικά προγράμματα της Ευρώπης και των ΗΠΑ.

9.0. 01 Παιδαγωγική της διδασκαλίας I - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική ε' εξ., κ. Χρυσοφίδης

Το μάθημα στηρίζεται στο θεωρητικό προβληματισμό που έχει διατυπωθεί για τους ειδικούς κύκλους προγραμμάτων της προσχολικής εκπαίδευσης, με βάση τις σύγχρονες τάσεις για την ανάπτυξη των προγραμμάτων αυτών. Εξετάζεται η διδασκαλία ως κυρίαρχη μορφή παιδαγωγικής επικοινωνίας καθώς και οι διαδικασίες διδασκαλίας και μάθησης. Τονίζεται η θεωρητική γνώση για την ανάπτυξη εννοιών και δεξιοτήτων, οι μέθοδοι και οι

στρατηγικές (ειδικές τεχνικές διδασκαλίας και προβληματισμού), τα κριτήρια για την ανάπτυξη και επιλογή του παιδαγωγικού υλικού και τέλος, ερευνώνται και αναπτύσσονται, αναλύονται και συγκρίνονται διάφορα μοντέλα και σχέδια για την προσχολική εκπαίδευση. Τονίζεται η σημασία της κατευθυνόμενης συμμετοχής και της συστηματικής παρατήρησης των φοιτητών/ριών σε νηπιαγωγεία.

9.0.02 Παιδαγωγική της διδασκαλίας II - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική **(Συνιστάται να έχει προηγηθεί το μάθημα «Παιδαγωγική της διδασκαλίας I – Εφαρμοσμένη παιδαγωγική»)**

στ' εξ., κ. Χρυσαιφίδης

Βιωματική-Επικοινωνιακή διδασκαλία, θεωρητικές βάσεις. Ο ρόλος του κριτικού ορθολογισμού και της κριτικής θεωρίας στη διαμόρφωση των σημερινών βιωματικών-επικοινωνιακών διδακτικών μοντέλων (projects). Η «ιδεολογική» και η «επιστημονική» διάσταση της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας. Η σημασία της αντιμετώπισης της διδασκαλίας μέσα από το πρίσμα της ενεργού συμμετοχής όλων των παραγόντων της Εκπαίδευσης. Οι έννοιες αυτονομία και ομαδικότητα στη ζωή των σχολείων. Συνέπειες από την εισαγωγή της βιωματικής-επικοινωνιακής διδασκαλίας στο σχολείο όσον αφορά τη διδακτέα ύλη, το ρόλο του μαθητή, το ρόλο του εκπαιδευτικού, το ρόλο της κοινωνίας.

9.0.03 Παιδαγωγική της διδασκαλίας III - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική **(Απαιτείται οι φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα «Παιδαγωγική της διδασκαλίας II-Εφαρμοσμένη παιδαγωγική»)**

ζ' εξ., κ. Χρυσαιφίδης

Αναλυτικά προγράμματα Προσχολικής Αγωγής, θεωρητικές βάσεις - τεχνικές σχεδιασμού και υλοποίησης. Βασικά μοντέλα: παραδοσιακό, ψυχολογικό, κοινωνικής κατεύθυνσης, μοντέλο των επιμέρους επιστημονικών κλάδων. Το ελληνικό Αναλυτικό πρόγραμμα. Θεωρητική προσέγγιση. Συσχέτιση με αντίστοιχα ψυχολογικά μοντέλα και ειδικότερα μοντέλα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget. Ασκήσεις εφαρμογής του αναλυτικού προγράμματος του ελληνικού νηπιαγωγείου (πορεία: από το διδακτικό στόχο στη δραστηριότητα και από τη δραστηριότητα στο διδακτικό στόχο) και διερεύνηση των δυνατοτήτων λειτουργίας του στα πλαίσια της βιωματικής επικοινωνιακής διδασκαλίας.

9.0.04 Παιδαγωγική της διδασκαλίας IV - Εφαρμοσμένη παιδαγωγική **(Απαιτείται για τους φοιτητές/τριες να έχουν περάσει το μάθημα Παιδαγωγική της Διδασκαλίας I)**

η' εξ., κ. Κουτσουβάνου

Περιλαμβάνει προγράμματα που στηρίζονται στη θεωρία του Piaget, στη μέθοδο Montessori, στην προσέγγιση του Bank Street (εξελικτική - κοινωνική προσέγγιση) και σε εκλεκτικά προγράμματα Ηνωμένων Πολιτειών και Αγγλίας. Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική. Η διαδικασία της διδασκαλίας δια μέσου τεχνικών και πραγματικών καταστάσεων. Πρακτικές

εφαρμογές. Δίδεται έμφαση στο ρόλο και τη συμπεριφορά του εκπαιδευτικού καθώς και στη λήψη πρωτοβουλιών κατά την πορεία της διδασκαλίας. Αξιολογούνται τα κριτήρια για την επιλογή προγραμμάτων και υλικών, ο σχεδιασμός των στρατηγικών διδασκαλίας, η επιλογή των εννοιών και τέλος η εφαρμογή όλων αυτών σε επιλεγμένα νηπιαγωγεία, όπου πραγματοποιούνται οι πρακτικές ασκήσεις. Οι φοιτητές/τριες συνδυάζουν και συνυφαίνουν επί μονίμου βάσεως θεωρία και πράξη, ενώ το εκπαιδευτικό πρόγραμμα και τα χαρακτηριστικά του αναλύονται και συνδέονται με την ανάπτυξη και τις προσωπικές εμπειρίες του παιδιού της προσχολικής ηλικίας.

9.0.05 Διδακτική πράξη – Μέθοδος παρατήρησης, θεωρία και πρακτικές εφαρμογές **η' εξ., κ. Ανδρούσου**

Μετά τη παρουσίαση των θεωρητικών προσεγγίσεων που έγινε στο μάθημα “Διδακτική πράξη: Μέθοδος παρατήρησης. Ψυχοπαιδαγωγικές Θεωρητικές Προσεγγίσεις”, στην διάρκεια του εξαμήνου αυτού το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στην ανάλυση παραδειγμάτων πρακτικών εφαρμογών της μεθόδου στην Ελλάδα και αλλού. Παράλληλα οι φοιτητές/τριες θα αναλάβουν να σχεδιάσουν σε ομάδες και να υλοποιήσουν συγκεκριμένες παιδαγωγικές δραστηριότητες σε νηπιαγωγείο, οι οποίες αναλύονται και αξιολογούνται στα πλαίσια του μαθήματος.

**ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ**

Ειδική Διατμηματική Επιτροπή : Γίτσα Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη,
Eva Gamarnikow (Institute of Education) , Όλγα Πανοπούλου-Μαράτου,
Θάλεια Δραγώνα, Δήμητρα Μακρυνιώτη, Αθηνά Σιδέρη, Νέλλη Ασκούνη,
Εύη Ζαμπέτα

Διευθύντρια: Γίτσα Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» είναι ένα διαπανεπιστημιακό και διακρατικό πρόγραμμα στο οποίο συνεργάζονται το TEAΠΗ του Πανεπιστημίου Αθηνών και το Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Το πρόγραμμα ιδρύθηκε το 1994 με πρωτοβουλία της Μαρίας Ηλιού, καθηγήτριας του T.E.A.Π.H., σε συνεργασία με την Dr. Eva Gamarnikow από το Institute of Education. Η διάρκεια του προγράμματος είναι διετής. Η φοίτηση στο Institute of Education περιλαμβάνει δύο πλήρη ακαδημαϊκά τρίμηνα (terms). Οι φοιτητές παρακολουθούν μαθήματα που προσφέρονται και στα δύο πανεπιστήμια και αξιολογούνται με βάση τα κριτήρια αξιολόγησης του αντίστοιχου πανεπιστημίου.

Αφετηρία για την οργάνωση του μεταπτυχιακού αυτού προγράμματος ήταν η θέση ότι η ευαισθητοποίηση στα θέματα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της προάσπισής τους οφείλει να αποτελέσει κατευθυντήριο άξονα της εκπαίδευσης ήδη από τις πρώτες βαθμίδες. Στην εποχή μας που χαρακτηρίζεται από τη διαμόρφωση πολύ-εθνικών συνόλων αφενός και πολύ-πολιτισμικών κοινωνιών αφετέρου, η ανάπτυξη της θεωρίας και της πρακτικής στα ανθρώπινα δικαιώματα και η καταπολέμηση των κοινωνικών διακρίσεων που αναδύονται στα πλαίσια και στις διαδικασίες των εκπαιδευτικών θεσμών αποτελούν ισχυρά μέσα και μέτρα συνοχής και δικαιοσύνης.

Από το ακαδημαϊκό έτος 2001-02 το αναμορφωμένο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» αναπτύσσεται σε δύο κατευθύνσεις:

α. «Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις»

β. «Ειδική Αγωγή»

Η κατεύθυνση «Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις» περιλαμβάνει ένα εξάμηνο φοίτησης (το εαρινό του πρώτου έτους σπουδών) στο Institute of Education του Πανεπιστημίου του Λονδίνου. Η κατεύθυνση «Ειδική Αγωγή» περιλαμβάνει ένα εξάμηνο (το εαρινό του πρώτου έτους σπουδών) πρακτικής άσκησης με εποπτεία σε κανονικά ή ειδικά σχολεία, Σχολικές Μονάδες Ειδικής Αγωγής (ΣΜΕΑ) ή και σε αναγνωρισμένα από το κράτος θεραπευτικά Κέντρα Ημέρας.

Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες που ακολουθούν την κατεύθυνση **Εκπαίδευση και Κοινωνικές Διακρίσεις** αποκτούν γνώσεις που τους καθιστούν ικανούς/ές να μελετούν και να αναλύουν (α) τις διαφορετικές κατηγορίες κοινωνικών ταξινομήσεων και ιεραρχήσεων και (β) τους ποικίλους τρόπους που αυτές αλληλεπιδρούν με την εκπαίδευση και συμβάλλουν στη συγκρότηση κοινωνικών σχέσεων εξουσίας και στην παραγωγή ή την ενίσχυση κοινωνικών διακρίσεων. Αποκτούν επίσης ικανότητες μελέτης και σχεδιασμού πολιτικών αλλά και πρακτικής παρέμβασης για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που προκύπτουν από τα παραπάνω στη λειτουργία του εκπαιδευτικού θεσμού. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές και φοιτήτριες που ακολουθούν την κατεύθυνση **Ειδική Αγωγή** αποκτούν γνώσεις (α) για την ανάλυση των προβλημάτων των ατόμων με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και (β) για τις σύγχρονες προσεγγίσεις σχετικά με τους ποικίλους τρόπους που οι ιδιαιτερότητες αυτές αλληλεπιδρούν με την εκπαίδευση και την κοινωνική τους ένταξη. Αποκτούν επίσης ικανότητες για να διδάξουν σε ειδικές τάξεις ή για να αντιμετωπίσουν παιδιά με αναπηρίες και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στο πλαίσιο της ένταξης στο κανονικό σχολείο.

Στόχος του προγράμματος είναι η εκπαίδευση στελεχών τόσο της εκπαίδευσης όσο και του ευρύτερου τομέα των κοινωνικών υπηρεσιών. Υποψήφιοι φοιτητές μπορούν να είναι οι κάτοχοι πτυχίου συναφούς προς το αντικείμενο του μεταπτυχιακού που διαθέτουν πιστοποιημένη γνώση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας. Λεπτομέρειες σχετικά με τη δομή, το περιεχόμενο του προγράμματος και τους διδάσκοντες, καθώς επίσης και με τις διαδικασίες και τα κριτήρια επιλογής των φοιτητών περιλαμβάνονται στον Οδηγό Σπουδών του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα».

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» (ΠΜΣΠΕΚ) είναι διατμηματικό και οργανώνεται σε συνεργασία με το Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Αθηνών. Η θεσμοθετημένη συνεργασία των δύο Τμημάτων άρχισε το 1997, δύο χρόνια μετά τη δοκιμαστική λειτουργία του Προγράμματος στο ΤΠΕΔΔ, με στόχο να ενισχυθεί η κατεύθυνση Κοινωνιολογίας και να εμπλουτιστεί το διαθέσιμο επιστημονικό δυναμικό. Στο πλαίσιο της συνεργασίας αυτής, το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» χρηματοδοτήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΕΠΕΑΕΚ) για Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών, κατά την περίοδο 1998-2000. Με την ολοκλήρωση της χρηματοδότησης αυτής το Πρόγραμμα έχει εξασφαλίσει επαρκή υποδομή, τόσο σε τεχνικό εξοπλισμό όσο και σε εκπαιδευτικό υλικό.

Το ΠΜΔΠΕΚ απονέμει τους ακόλουθους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών:

- Μεταπτυχιακό Δίπλωμα Ειδίκευσης: η διάρκεια φοίτησης είναι δύο ακαδημαϊκά έτη (τέσσερα εξάμηνα). Περιλαμβάνει δύο κατευθύνσεις, Πολιτικής Επιστήμης και Κοινωνιολογίας, τις οποίες οι φοιτητές/τριες επιλέγουν από το δεύτερο εξάμηνο σπουδών.
- Διδακτορικό Δίπλωμα: η μικρότερη διάρκεια φοίτησης είναι τρία (3) χρόνια και η μεγαλύτερη έξι (6), με δικαίωμα παράτασης μετά από απόφαση της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ.

Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» απευθύνεται σε ένα ευρύ φάσμα πτυχιούχων ελληνικών και ξένων Πανεπιστημίων και αποσκοπεί να επιλέγει κάθε φορά φοιτητές/τριες με υψηλές επιδόσεις και ισχυρό κίνητρο. Οι προθεσμίες για την υποβολή αίτησης συμμετοχής στο Πρόγραμμα ανακοινώνονται στον ημερήσιο τύπο. Η διαδικασία αξιολόγησης των αιτήσεων γίνεται μια φορά το χρόνο και πραγματοποιείται σε δύο στάδια. Στο πρώτο η Επιτροπή Αξιολόγησης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Ειδίκευσης αξιολογεί τις αιτήσεις και επιλέγει εκείνες που θα προχωρήσουν στο δεύτερο στάδιο της διαδικασίας, στο οποίο προβλέπεται συνέντευξη των υποψηφίων.

Η συμμετοχή στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» προβλέπει την καταβολή διδάκτρων τα οποία δαπανώνται για την καλύτερη λειτουργία του. Προβλέπεται πάντως και την οικονομική ενίσχυση των φοιτητών/τριών του Προγράμματος που συνδυάζεται με τη συμβολή τους στην κάλυψη των διοικητικών αναγκών του. Επιπλέον οι φοιτητές/τριες του Προγράμματος δικαιούνται χαμηλότοκο μακροχρόνιο δάνειο από τις Τράπεζες για τη χρηματοδότηση των σπουδών τους, ενώ απολαμβάνουν και όλων των ωφελειών που προκύπτουν από τη φοιτητική τους ιδιότητα.

Οι φοιτητές/τριες του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Πολιτική Επιστήμη και Κοινωνιολογία» έχουν πρόσβαση στις βιβλιοθήκες των δύο Τμημάτων καθώς και στα Εργαστήρια Πολιτικής Επικοινωνίας και Πληροφορικής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης. Τα μαθήματα, οι διαλέξεις και τα σεμινάρια γίνονται στο κτίριο που έχει παραχωρηθεί από το Πανεπιστήμιο Αθηνών στην οδό Ξενοφώντος 4 (6^{ος} όροφος), στο Σύνταγμα. Στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων του Προγράμματος οργανώνονται εκδηλώσεις (ομιλίες, συνέδρια και σεμινάρια) που έχουν στόχο την εξοικείωση των φοιτητών και των φοιτητριών με ζητήματα που αφορούν άμεσα τις θεματικές του Προγράμματος και οι οποίες συμβάλλουν στην ανάπτυξη της σχετικής προβληματικής στην ελληνική κοινωνία.

Το Πρόγραμμα διευθύνει πενταμελής Συντονιστική Επιτροπή, η οποία αποτελείται από τρία μέλη του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης και δύο μέλη του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗΣ

- **Ερευνητικό Πρόγραμμα: Διερεύνηση του επικοινωνιακού ύφους των Ελλήνων**

Χρηματοδότηση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιστημονική υπεύθυνος: Μαρία Μαλικιώση-Λοΐζου

Το αντικείμενο της έρευνας είναι η διερεύνηση του επικοινωνιακού ύφους των Ελλήνων έτσι ώστε να γίνει μια πρώτη καταγραφή του τρόπου επικοινωνίας και ψυχολογικής στήριξης την οποία μπορεί να προτιμούν και να αναζητούν. Στοχεύει να απαντήσει σε ερωτήματα όπως: Πώς αντιμετωπίζουν οι Έλληνες την ψυχολογική στήριξη; Πώς επιλύουν τα προβλήματα που τους παρουσιάζονται; Ποια συμβουλευτική προσέγγιση και ποιες συμβουλευτικές δεξιότητες ταιριάζουν στους Έλληνες; Απαντήσεις σε ερωτήματα όπως τα παραπάνω θα οδηγήσουν σε επόμενες φάσεις της έρευνας, στη διαμόρφωση μίας συμβουλευτικής θεωρίας βάσει της οποίας θα μπορέσει στη συνέχεια να καταρτισθεί πρόγραμμα εκπαίδευσης στη συμβουλευτική το οποίο θα λαμβάνει υπόψη τις ιδιαιτερότητες του επικοινωνιακού ύφους των Ελλήνων. Ήδη έχει τελειώσει η πρώτη φάση της έρευνας, η οποία περιελάμβανε την κατάρτιση και χορήγηση του ερωτηματολογίου. Η έρευνα βρίσκεται τώρα στο στάδιο της αξιολόγησης των απαντήσεων. Οι στατιστικές αναλύσεις των δεδομένων προβλέπεται να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι των Ιούνιο του 2002.

- **Ερευνητικό πρόγραμμα: Οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής εκπαίδευσης: επαγγελματική ταυτότητα και παιδαγωγικές πρακτικές**

Χρηματοδότηση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών

Επιστημονική υπεύθυνος: Νέλλη Ασκούνη (Στην ερευνητική ομάδα συμμετέχει από τα μέλη Δ.Ε.Π. του τμήματος η Α. Ανδρούσου)

Αντικείμενο της έρευνας αποτελούν οι εκπαιδευτικοί της προσχολικής βαθμίδας. Η σημερινή περίοδος χαρακτηρίζεται από μια αλλαγή του προφίλ των νηπιαγωγών: οι απόφοιτες/οι των πανεπιστημιακών Παιδαγωγικών Τμημάτων κάνουν την εμφάνισή τους στην αγορά εργασίας, τείνοντας να υποκαταστήσουν βαθμιαία τις απόφοιτες των διετών Σχολών Νηπιαγωγών. Από την άλλη πλευρά το ελληνικό νηπιαγωγείο βρίσκεται σε μια διαδικασία επαναπροσδιορισμού του περιεχομένου και των στόχων του. Η έρευνα φιλοδοξεί να φωτίσει το ρόλο που διαδραματίζουν οι εκπαιδευτικοί, ως υποκείμενα αυτής της διαδικασίας. Το βασικό ερώτημα που τίθεται αφορά τον τρόπο με τον οποίο ορίζουν και υλοποιούν οι εκπαιδευτικοί τους στόχους του νηπιαγωγείου. Το χαλαρό πλαίσιο του αναλυτικού προγράμματος του

νηπιαγωγείου δίνει μεγάλα περιθώρια παρέμβασης στον/την νηπιαγωγό και αναδεικνύει την καθοριστική συμμετοχή του στη

- **Ερευνητικό πρόγραμμα: Ανάπτυξη της γλώσσας Χρηματοδότηση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών**

Επιστημονική υπεύθυνος: Δήμητρα Κατή

Η έρευνα αποτελεί συνέχεια προηγούμενης που χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή Ερευνών και αποσκοπεί στον εμπλουτισμό μιας βάσης δεδομένων για τη μελέτη της παιδικής γλώσσας καθώς και στην αξιοποίηση αυτής της βάσης για να διερευνηθούν συγκεκριμένα ζητήματα της γλωσσικής ανάπτυξης του ελληνόπουλου. Πιο συγκεκριμένα, στόχος της είναι η καταγραφή και κωδικοποίηση της ομιλίας παιδιών για καταχώριση στη διεθνή βάση δεδομένων Childes και για χρήση αυτών των δεδομένων μέσω του υπολογιστικού προγράμματος Clan.

- **Ερευνητικό Πρόγραμμα: Διερεύνηση των αντιλήψεων των νηπιαγωγών σε θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Χρηματοδότηση από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας του Πανεπιστημίου Αθηνών**

Επιστημονική υπεύθυνος: Ευγενία Φλογαΐτη

Αντικείμενο μελέτης της έρευνας αυτής είναι η καταγραφή, διερεύνηση και κατηγοριοποίηση των κυρίαρχων αντιλήψεων των νηπιαγωγών σχετικά με βασικά θέματα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η μελέτη αυτή στοχεύει:

- στον εντοπισμό πιθανών παρανοήσεων που έχουν οι νηπιαγωγοί για βασικά θέματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης
- στην ανίχνευση και στον προσδιορισμό των σχέσεων μεταξύ των διαφορετικών παραγόντων (παιδαγωγικών, δημογραφικών, κ.ά.)
- στη διάκριση των αντιλήψεων των νηπιαγωγών σε βασικές κατηγορίες και στην ερμηνεία των αντιλήψεων αυτών.

Βασικές έννοιες που διερευνώνται είναι το περιβάλλον και η φύση, ενώ άλλες σχετίζονται με το αντικείμενο, τους στόχους, τη μεθοδολογία και τις πηγές πληροφόρησης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Η συλλογή των δεδομένων της έρευνας γίνεται με τη συμπλήρωση γραπτού ερωτηματολογίου από νηπιαγωγούς της Α', Β', Γ' και Δ' Διεύθυνσης Αθηνών. Τα πορίσματα αναμένεται να εμπλουτίσουν τα ερευνητικά δεδομένα και να τροφοδοτήσουν το σχεδιασμό της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και των σχετικών επιμορφωτικών προγραμμάτων. Η έρευνα ξεκίνησε το 1999 και ολοκληρώνεται το 2002.

- **Ερευνητικό Πρόγραμμα: Πρακτική άσκηση φοιτητών**
Χρηματοδότηση από το ΥΠΕΠΘ στο πλαίσιο της προχρηματοδότησης για το μεταβατικό στάδιο μεταξύ του Α' και Β' Επιχειρησιακού Προγράμματος "Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση" (Γ' ΚΠΣ/ΕΠΕΑΕΚ)

Επιστημονική υπεύθυνος: Ευγενία Κουτσουβάνου

Η εφαρμογή του προγράμματος "Πρακτική Άσκηση Φοιτητών" σκοπό έχει την εξοικείωση των φοιτητών του ΤΕΑΠΗ, με το αντικείμενο της μελλοντικής τους απασχόλησης, έτσι ώστε να κατανοήσουν πληρέστερα τις συνθήκες εργασίας, τα πραγματικά προβλήματα και τις ιδιαιτερότητες της εργασίας με αποτέλεσμα να γίνει ευκολότερη η ένταξή τους στο παραγωγικό σύστημα. Κύριος στόχος της πρακτικής άσκησης είναι να αξιοποιηθούν οι γνώσεις που αποκτούν οι φοιτητές, εφ' όσον δίνεται η δυνατότητα για εφαρμογή τους στην πράξη.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ

- **Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Ι.Ε.Α.**

Επιστημονική υπεύθυνος: κ. Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη

Το Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (IEA) έχει έδρα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και ερευνητική δραστηριότητα που άρχισε το ακαδημαϊκό έτος 1986-87 στο Πανεπιστήμιο Πατρών από την Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Το κύριο ερευνητικό ενδιαφέρον εστιάζεται στην κοινωνικο-οικονομική προέλευση, τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά και τις εκπαιδευτικές στρατηγικές και πρακτικές που σχετίζονται με την επίδοση. Παράλληλα, ο ρόλος του σχολείου στη συγκρότηση της κοινωνικής δομής αποτελεί ιδιαίτερο αντικείμενο έρευνας λόγω του πολύ ειδικού ρόλου που έχει το εκπαιδευτικό σύστημα στην αναπαραγωγή της ελληνικής κοινωνίας και κουλτούρας.

Η IEA (International Association for the Evaluation of Educational Achievement, IEA) λειτουργεί ως δίκτυο δια-εθνικών εκπαιδευτικών ερευνών για τη συνεργασία ερευνητών, εκπαιδευτικών, αναλυτών εκπαιδευτικής πολιτικής και ειδικών εκπαιδευτικού σχεδιασμού. Η δομή της έχει αναπτυχθεί στη διάρκεια των τριάντα χρόνων της για να στηρίζει το έργο των ειδικών της εκπαίδευσης. Το 1998, πανεπιστημιακοί και ερευνητές από 53 διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα σε πλήθος χωρών, συγκροτούν το δίκτυο της IEA, που σήμερα έχει ολοκληρώσει πάνω από 15 δια-εθνικές έρευνες.

Οι έρευνες καταγράφουν, συσχετίζουν, αποσαφηνίζουν, ερμηνεύουν και διαθέτουν στην ερευνητική κοινότητα και στις κοινωνίες των εκπαιδευτικών συστημάτων που αναφέρονται σ' αυτές, πραγματολογικό υλικό και αναλύσεις για τους παράγοντες που σχετίζονται με την εκπαιδευτική επίδοση. Οι έρευνες περιλαμβάνουν καταρχήν μελέτη των αναλυτικών προγραμμάτων (με έμφαση στη διαφορά ανάμεσα στις προθέσεις και στο τι τελικά αποτελεί εμπειρία του μαθητή) και ανάλυση των διδακτικών βιβλίων. Περιλαμβάνουν καταγραφή της επίδοσης των μαθητών σε ειδικές δοκιμασίες, του κοινωνικού και πολιτισμικού τους περιβάλλοντος, των αντιλήψεων και των στάσεων, και των εκπαιδευτικών στρατηγικών τους. Περιλαμβάνουν επίσης καταγραφή των εκπαιδευτικών πρακτικών και των στάσεων των εκπαιδευτικών καθώς και των εκπαιδευτικών πρακτικών του σχολείου και του κλίματος που επικρατεί στο σχολείο. Τέλος, βέβαια, μελετούν τις σχέσεις όλων των παραπάνω μεταξύ τους και, κυρίως, με την επίδοση των μαθητών.

1. Έρευνες στα πλαίσια της συνεργασίας της Διεθνούς Ένωσης για την Αξιολόγηση της Εκπαιδευτικής Επίδοσης (IEA)

1.1 Τρίτη Διεθνής Έρευνα στα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες
Η Τρίτη Διεθνής Έρευνα στα Μαθηματικά και στις Φυσικές Επιστήμες (TIMSS) είναι μια διεθνής ερευνητική δουλειά η οποία άρχισε το 1990 και ολοκληρώθηκε το 1998.

Αφορά την αξιολόγηση των γνώσεων των μαθητών στα Μαθηματικά και τις Φυσικές Επιστήμες και τη διερεύνηση της σχέσης του αποτελέσματος της αξιολόγησης αυτής με το πολιτισμικό και το κοινωνικό πλαίσιο, τις εκπαιδευτικές πρακτικές συμπεριλαμβανομένων των αναλυτικών προγραμμάτων, και τις αντιλήψεις των μαθητών και των εκπαιδευτικών για τα μαθηματικά και τις φυσικές επιστήμες. Αφορά τους μαθητές του Δημοτικού (Γ' και Δ' τάξη) τους μαθητές του Γυμνασίου (Α', Β' και Γ' τάξη) και τους μαθητές Γ' Λυκείου (1^{ης} Δέσμης).

Η έρευνα στην Ελλάδα οργανώθηκε με σκοπό να μελετηθούν τόσο τα ερωτήματα που τέθηκαν στο πλαίσιο της διεθνούς συνεργασίας όσο και ερωτήματα που ενδιαφέρουν και απασχολούν την ελληνική εκπαίδευση. Η ερευνητική ομάδα συγκροτήθηκε το 1990 στο Ελληνικό Ερευνητικό Κέντρο ΙΕΑ, στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Κατά τη διάρκεια της πρώτης πενταετίας διεξαγωγής του έργου περίπου 13 ερευνητές και εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στην έρευνα.

Από το 1996, οπότε άρχισε η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας πεδίου, η έρευνα διεξάγεται από ερευνητική ομάδα που συγκροτήθηκε στο Ελληνικό Συντονιστικό Κέντρο ΙΕΑ, στο Πανεπιστήμιο Αθηνών. Συντονιστές της Έρευνας είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών και ο Ι. Σολομών, Αναπληρωτής Καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών (και την περίοδο 1996-1998 Πρόεδρος του Τμήματος Αξιολόγησης στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο). Ο Γ. Σταμέλος, Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών, είναι ερευνητής του έργου. Στην έρευνα συμμετέχουν ενεργά οι : Κ. Μπάσμπας, εκπαιδευτικός, ερευνητής, υποψήφιος διδάκτορας και υπεύθυνος της ανάλυσης των δεδομένων του Δημοτικού, Χ. Σοφianoπούλου, Μαθηματικός, ερευνήτρια, υποψήφια διδάκτορας και υπεύθυνη της ανάλυσης των δεδομένων του Γυμνασίου και Δ. Μπουλαμάτσος, στατιστικός, ερευνητής και υπεύθυνος ανάλυσης δεδομένων με το SPSS.

Οι ερευνητικές διεργασίες και πρακτικές τροφοδοτούν συστηματικά τη διδασκαλία. Έτσι, τα δεδομένα της έρευνας χρησιμοποιήθηκαν για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και των φοιτητών στα μαθήματα Κοινωνιολογίας της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας και Εκπαιδευτική Πολιτική.

1.2 Αλφαριθμητισμός και Σχολείο

Η έρευνα «Αλφαριθμητισμός και Σχολείο» εξετάζει τα κοινωνικά χαρακτηριστικά των μαθητών και τους σχολικούς παράγοντες που

σχετίζονται με την ανταπόκριση των μαθητών από 31 χώρες, σε γνωστικές δραστηριότητες που έχουν ως προϋπόθεση την κατανόηση του γραπτού λόγου και των γραπτών μηνυμάτων. Στην Ελλάδα συμμετείχαν 3.500 μαθητές του Δημοτικού (Δ' τάξη) και 3.500 μαθητές του Γυμνασίου (Γ' τάξη) από ολόκληρη τη χώρα.

Η έρευνα άρχισε το 1988 και η έρευνα πεδίου έγινε το Δεκέμβριο του 1990 ταυτόχρονα με τις δραστηριότητες για το Διεθνές Έτος Αλφαριθμητισμού. Σήμερα έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία των δεδομένων καθώς και η συγγραφή διεθνών δημοσιευμάτων και δημοσιευμάτων στα ελληνικά.

Τα δεδομένα της έρευνας καθώς και τα ερευνητικά εργαλεία χρησιμοποιήθηκαν για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και των φοιτητών στα μαθήματα Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας και Εκπαιδευτική Πολιτική, τόσο στο Πανεπιστήμιο Πατρών (1989-1995) όσο και στο Τ.Ε.Α.Π.Η. του Πανεπιστημίου Αθηνών (1996-1998).

1.3 Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή

Η έρευνα της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής είναι μια διεθνής ερευνητική δουλειά που αφορά τη διερεύνηση της πολιτικής κοινωνικοποίησης των μαθητών σε βασικές έννοιες, θεσμούς και πρακτικές της Δημοκρατίας. Προκειμένου να επιτευχθεί ο παραπάνω στόχος, η έρευνα επικεντρώνεται στη διερεύνηση τόσο των σχετικών γνώσεων των μαθητών όσο και στη διερεύνηση της συγκρότησης των σχετικών εννοιών, των αντιλήψεων, των στάσεων και των πρακτικών τους σε πολλές (Ευρωπαϊκές κυρίως) χώρες.

Η έρευνα ξεκίνησε το 1998 και στην Ελλάδα οργανώθηκε με κύριο σκοπό τη μελέτη ερωτημάτων που απασχολούν τον ελληνικό εκπαιδευτικό χώρο. Η έρευνα στην πρώτη φάση εστιάστηκε σε μελέτες περίπτωσης που έχουν εκδοθεί σε τόμο με τίτλο Civic Education Across Countries: Twenty-four National Case Studies from the IEA Civic Education Project. Το συντονισμό του έργου στην Ελλάδα είχαν η Δ. Μακρυνιώτη, Αν. Καθηγήτρια και ο Ι. Σολομών, Αν. Καθηγητής. Η δεύτερη φάση της έρευνας αφορά κυρίως την έρευνα πεδίου στην οποία συμμετείχαν 150 σχολεία από όλες τις γεωγραφικές περιοχές της χώρας και 3.889 μαθητές. Συντονίστρια του έργου είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη. Στην ερευνητική ομάδα συμμετέχουν: Σ. Ανδριτσοπούλου, υποψήφια διδάκτωρ, εκπαιδευτικός, Μ. Ντελίκου, νηπιαγωγός και Γ. Παπαδοπούλου, νηπιαγωγός.

Οι μέθοδοι, τα ερευνητικά εργαλεία και τα δεδομένα της έρευνας χρησιμοποιούνται για τις εργασίες και την πρακτική άσκηση των φοιτητριών και φοιτητών στα πλαίσια των μαθημάτων: Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Μεθοδολογία της Έρευνας, και Εκπαιδευτική Πολιτική και Πρακτική.

2. Έρευνες στα Πλαίσια της Ευρωπαϊκής Ένωσης

2.1 Δυνατότητες Πρόσβασης στην Ανώτατη Εκπαίδευση και Φοιτητική Κινητικότητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Στόχος της έρευνας είναι η αποτύπωση των δυνατοτήτων πρόσβασης στα Ευρωπαϊκά ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης καθώς και των δυσκολιών και των προβλημάτων που συνδέονται με την ανάπτυξη της οργανωμένης και της ελεύθερης φοιτητικής κινητικότητας.

Τα ευρήματα της Ελληνικής ερευνητικής ομάδας δείχνουν ότι η φοιτητική κινητικότητα από και προς την Ελλάδα σχετίζεται:

- με ένα σύνολο ασαφών αλλά πραγματικών ιεραρχήσεων της σχετικής θέσης (α) του Ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος (σε σχέση με τα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών), (β) του (κάθε) Πανεπιστημίου και (γ) του Τμήματος που σχετίζεται με (ή καθορίζεται από) την ερευνητική δυναμική του ΑΕΙ και την επιστημονική ειδικότητα που το Τμήμα υπηρετεί
- με την κοινωνική θέση των ίδιων των φοιτητών, τις φιλοδοξίες τους για ανοδική κοινωνική κινητικότητα και το βαθμό στον οποίο αυτή γίνεται εφικτό να επιτευχθεί μέσω της εκπαιδευτικής (φοιτητικής) κινητικότητας.

Η έρευνα χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα T.S.E.R. (Targeted Socio-Economic Research Programme) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξάγεται σε πέντε Ευρωπαϊκές χώρες: την Αγγλία, τη Γαλλία, τη Γερμανία, την Ελλάδα και τη Σουηδία. Έχει χρονικό ορίζοντα τριών ετών, άρχισε το 1998 και ολοκληρώνεται στο τέλος του 2000.

2.2 Δυνατότητες Αλλαγής των Σχολείων με σκοπό τη Βελτίωση τους

Στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση των χαρακτηριστικών και των παραγόντων που πιθανόν να συμβάλλουν στη βελτίωση των σχολείων πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας υποχρεωτικής εκπαίδευσης. Διερευνήθηκαν χαρακτηριστικά και πρακτικές που συνδέονται με το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον και τους εκπαιδευτικούς φορείς καθώς και πρακτικές που καθορίζουν τη διδασκαλία και τη μάθηση σε επίπεδο σχολικής μονάδας και τάξης.

Σύμφωνα με το θεωρητικό πλαίσιο της έρευνας οι διαδικασίες βελτίωσης των σχολείων αφορούν είτε άμεσα τη βελτίωση της μαθητικής επίδοσης (γνώσεις, δεξιότητες ή στάσεις) είτε έμμεσα με την παραγωγή «ενδιάμεσων αποτελεσμάτων», (π.χ. τρόπων και μέσων διδασκαλίας) τα οποία με τη σειρά τους πιθανόν να βελτιώνουν την μαθητική επίδοση. Η έρευνα από Ελληνικής σκοπιάς βασίστηκε σε μελέτες συγκεκριμένων προγραμμάτων βελτίωσης των σχολείων. Όπως ήταν αναμενόμενο φάνηκε ότι στα πλαίσια ενός συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος πολύ σημαντική αποδεικνύεται η δράση κεντρικών φορέων (για παράδειγμα του Υ.Π.Ε.Π.Θ. ή του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου) οι οποίοι μπορούν είτε να προωθήσουν είτε να παρεμποδίσουν την εισαγωγή καινοτόμων εκπαιδευτικών πρακτικών

στα σχολεία. Σημαντικό στοιχείο της έρευνας είναι η επισήμανση κενών «επιτήρησης» ανάμεσα στους θεσμικούς δρώντες του κεντρικού ελέγχου (του Υ.Π.Ε.Π.Θ. κυρίως) και στους εκπαιδευτικούς. Είναι σαφές ότι τα κενά «επιτήρησης» είναι εγγενή στα πλαίσια ενός συγκεντρωτικού εκπαιδευτικού συστήματος. Τα κενά αυτά αφήνουν μια σημαντική *de facto* αυτονομία στους εκπαιδευτικούς που αν θέλουν μπορούν να την χρησιμοποιήσουν για να εισάγουν βελτιωτικές και καινοτόμες εκπαιδευτικές πρακτικές. Σημαντική επίσης είναι και η βοήθεια, καθοδήγηση και υποστήριξη («πατερναλισμός» ίσως) πολύ υψηλόβαθμων στελεχών της εκπαίδευσης.

Η έρευνα χρηματοδοτείται από το πρόγραμμα T.S.E.R. (Targeted Socio-Economic Research Programme) της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεξάγεται σε οκτώ Ευρωπαϊκές χώρες: την Ολλανδία, την Αγγλία, την Πορτογαλία, την Ελλάδα, την Φινλανδία, το Βέλγιο, την Ιταλία και την Ισπανία. Η έρευνα άρχισε το 1998 και ολοκληρώνεται στο τέλος του 2000.

Και στις δύο έρευνες επιστημονική υπεύθυνος για την Ελλάδα είναι η Γ. Κοντογιαννοπούλου-Πολυδωρίδη, Καθηγήτρια του Πανεπιστημίου Αθηνών. Στη διεξαγωγή της έρευνας συμμετείχαν κυρίως ο Γ. Σταμέλος, Επίκουρος Καθηγητής του Πανεπιστημίου Πατρών, η Γ. Παπαδιαμαντάκη, κοινωνιολόγος, ερευνήτρια και υποψήφια διδάκτωρ του Παντείου Πανεπιστημίου και ο Α. Βασιλόπουλος υποψήφιος διδάκτορας του Πανεπιστημίου Πατρών.

Υπό ίδρυση ερευνητικά κέντρα

• Κέντρο Διαπολιτισμικής Έρευνας και Παιδαγωγικής Παρέμβασης (ΚΕΔΕΠΠ)

Επιστημονική υπεύθυνος: Άννα Φραγκουδάκη

Σκοπός του Κέντρου είναι η συλλογή υλικού ερευνητικού και τεκμηρίωσης που θα αξιοποιηθεί από μέλη ΔΕΠ του Τμήματος και ιδίως από τις φοιτήτριες και τους φοιτητές του για την ευαισθητοποίησή τους στα προβλήματα ένταξης στο σχολείο και αποτελεσματικής εκπαίδευσης μαθητών και μαθητριών με άλλη πολιτισμική ταυτότητα.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η έρευνα σε εκπαιδευτικά ζητήματα που αφορούν μαθητικό πληθυσμό με διαφορετική από την επίσημη πολιτισμική ταυτότητα και/ή θρησκεία.
- Η παραγωγή εναλλακτικού εκπαιδευτικού υλικού κατάλληλου για την επιτυχή εκπαίδευση μαθητών με άλλη μητρική γλώσσα και κουλτούρα.
- Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής που θα στοχεύει στη μείωση της κοινωνικής ανισότητας στο σχολείο, την καταπολέμηση της διαρροής και του κοινωνικού αποκλεισμού.
- Η παρέμβαση για την καλλιέργεια στον εκπαιδευτικό θεσμό και την κοινωνία του σεβασμού σε όλες τις ετερότητες.

Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΔΕΠΠ θα προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

• Κέντρο Τεκμηρίωσης, Σχεδιασμού και Εφαρμογής Ειδικών και Ενταξιακών Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων

Επιστημονική Υπεύθυνος: Αθηνά Ζώνιου-Σιδέρη

Μία από τις βασικότερες κατευθύνσεις της ειδικής αγωγής που απασχολούν τη διεθνή επιστημονική εκπαιδευτική κοινότητα τις τελευταίες δεκαετίες, είναι η ένταξη παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες η ενταξιακή εκπαιδευτική πολιτική χαρακτηρίσε σε θεσμικό τουλάχιστον επίπεδο το χώρο της γενικής και ειδικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Διαπιστώθηκαν ωστόσο μια σειρά δυσκολίες που σχετίζονται με την εφαρμογή της ένταξης στην εκπαιδευτική διαδικασία. Από την εμπλοκή στο σχεδιασμό και την υλοποίηση πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων (που χρηματοδοτήθηκαν από ευρωπαϊκούς και εθνικούς πόρους) έχει συγκεντρωθεί ένα σημαντικό παιδαγωγικό και ερευνητικό υλικό, το οποίο μπορεί να αξιοποιηθεί για την ευαισθητοποίηση και την ενημέρωση εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, γονέων, ερευνητών/τριών και φοιτητών/τριών σε θέματα ένταξης παιδιών με ειδικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η εκπαιδευτική έρευνα στο χώρο της ενταξιακής εκπαίδευσης
- Η έκδοση επιστημονικών βιβλίων για εκπαιδευτικούς και γονείς
- Η εξειδίκευση εκπαιδευτικών σε θέματα ένταξης
- Η εκπαιδευτική υποστήριξη εκπαιδευτικών και γονέων
- Η εφαρμογή πρότυπων ενταξιακών προγραμμάτων

Η υλοποίηση των προαναφερόμενων στόχων θα συμβάλει στη διαμόρφωση της εκπαιδευτικής πολιτικής όσον αφορά στην ένταξη παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες στη γενική εκπαίδευση, στην άρση των κοινωνικών στερεοτύπων απέναντι στην αναπηρία και στην προώθηση του δικαιώματος των ίσων ευκαιριών για όλους στην εκπαίδευση.

Η οικονομική ενίσχυση του κέντρου θα παρέχεται από ευρωπαϊκούς πόρους καθώς και από άλλα ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

• Κέντρο Αισθητικής Αγωγής

Επιστημονική υπεύθυνος: Λουΐζα Κακίση-Παναγοπούλου

Η Τέχνη, παράγοντας έκφρασης, επικοινωνίας και πολιτισμού επηρεάζει μέσα από δημιουργικές διεργασίες όλους τους τομείς της σύγχρονης ζωής.

Σκοποί του Κέντρου είναι:

- Η ενίσχυση και προώθηση της Αισθητικής Αγωγής (Εικαστικά, Μουσική, Θέατρο) με την διεξαγωγή ερευνών και μελετών πάνω στη θεωρία και στην πράξη για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος.
 - Η προώθηση της παραπάνω έρευνας σε διεθνές επίπεδο και σε συνεργασία με ανάλογους φορείς τόσο στο εσωτερικό, όσο και στο εξωτερικό για την γενικότερη προβολή και διάδοση της Αισθητικής Αγωγής εντός και εκτός Ελλάδας.
 - Ο σχεδιασμός και η ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες και στη στήριξη των διδασκόντων.
 - Η οργάνωση εκπαιδευτικών πρακτικών Αισθητικής Αγωγής στην τάξη με την παραγωγή διδακτικού υλικού, την παροχή συμβουλευτικής συνδρομής και πληροφοριών από διάφορους φορείς της Ελλάδας ή της αλλοδαπής.
 - Η διοργάνωση καλλιτεχνικών εκθέσεων, συναυλιών, θεατρικών παραστάσεων, σεμιναρίων, συνεδρίων, εκδόσεων κ.α. Για την πραγματοποίηση των σκοπών του το Κέντρο μπορεί να συνεργάζεται με ελληνικά και ξένα ΑΕΙ και με υπηρεσίες και οργανισμούς της Ελλάδας και άλλων κρατών και να εφαρμόζει προγράμματα ανταλλαγής ή μετάκλησης φοιτητών και επιστημόνων.
- Τομείς (επιστημονικές περιοχές) δραστηριότητας του Κέντρου θα είναι:
- Η έρευνα πάνω σε θέματα θεωρίας και πράξης των Τεχνών.

- Η ανάλυση του ρόλου της Αισθητικής Αγωγής και καλλιέργειας στη διαμόρφωση του παιδιού και του ενήλικα.

- Η οργάνωση προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών του ΤΕΑΠΗ, αυτοτελώς ή σε συνεργασία με άλλα τμήματα ΑΕΙ, Ερευνητικά Κέντρα και Ινστιτούτα της Ελλάδας ή της αλλοδαπής με συναφείς σκοπούς.

Στο Κέντρο μπορεί να εκτελείται μέρος ή και το σύνολο της διδακτορικής διατριβής των μεταπτυχιακών φοιτητών Αισθητικής Αγωγής.

Οι οικονομικοί πόροι του Κέντρου θα προέρχονται από χρηματοδοτήσεις φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα.

- **Κέντρο Έρευνας, Μελέτης και Εφαρμογής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΕΜΕΠΕ)**

Επιστημονική υπεύθυνος: Ευγενία Φλογαΐτη

Στην Ελλάδα, παρ' ότι η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση εφαρμόζεται προαιρετικά σε όλες τις βαθμίδες της γενικής εκπαίδευσης εδώ και 15 περίπου χρόνια, ζητήματα που συνδέονται μεταξύ άλλων με την ένταξη της στην εκπαιδευτική διαδικασία, την παραγωγή σχετικού εκπαιδευτικού υλικού, την επιμόρφωση και την αξιολόγηση του θεσμού, εξακολουθούν να απασχολούν σοβαρά την εκπαιδευτική και επιστημονική κοινότητα. αξιοποιηθεί από φοιτήτριες/ές, μέλη ΔΕΠ, εκπαιδευτικούς άλλων βαθμίδων, ερευνητές και άλλες ομάδες που ενδιαφέρονται για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η εμπλοκή σε σχετικά προγράμματα έχει οδηγήσει στη συσσώρευση υλικού ερευνητικού, εκπαιδευτικού και τεκμηρίωσης, το οποίο θα μπορούσε να αξιοποιηθεί από φοιτητές/τριες, μέλη ΔΕΠ, εκπαιδευτικούς άλλων βαθμίδων, ερευνητές/τριες και άλλες ομάδες που ενδιαφέρονται για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

Στόχοι του Κέντρου είναι:

- Η διεξαγωγή ερευνών και μελετών στον τομέα της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

- Η παραγωγή και έκδοση σχετικού έντυπου, οπτικοακουστικού και ηλεκτρονικού υλικού.

- Η δημιουργία σχετικής βιβλιοθήκης και κέντρου τεκμηρίωσης.

- Η κατάρτιση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών και ομάδων που ενδιαφέρονται για την εφαρμογή, διάδοση και ανάπτυξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

- Η ανάληψη δραστηριοτήτων για την πληροφόρηση, ενημέρωση και κατάρτιση ατόμων και κοινωνικών ομάδων σε θέματα σχετικά με το περιβάλλον και την ΠΕ

- Η ανταλλαγή εμπειριών και ανάπτυξη συνεργασιών με άλλους φορείς, κέντρα, ινστιτούτα και άλλα ιδρύματα ή οργανισμούς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο σε θέματα ΠΕ

- Η παροχή συμβουλευτικής υποστήριξης σε θέματα ΠΕ σε φοιτήτριες/ές, εκπαιδευτικούς και άλλες κατηγορίες ενδιαφερομένων

- Η συμβολή στη διαμόρφωση εκπαιδευτικής πολιτικής σε θέματα ΠΕ
Οι οικονομικοί πόροι του ΚΕΜΕΠΕ θα προέρχονται από χρηματοδοτήσεις θεσμικών φορέων και από ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα και άλλες δραστηριότητες που θα επιδιώξω ως επιστημονική του υπεύθυνη να αναλάβει το Κέντρο.

- **Κέντρο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής**
Επιστημονικοί υπεύθυνοι: Ευγενία Κουτσουβάνου, Κώστας Χρυσοφίδης και Αλεξάνδρα Ανδρούσου

Σκοπός του Κέντρου είναι η μελέτη των σύγχρονων θεωριών και ευρημάτων της διδακτικής πράξης και η εφαρμογή των ευρημάτων αυτών στη χώρα μας καθώς και σε άλλες κοινωνίες.

- Η πραγματοποίηση ερευνών στην Ελλάδα καθώς και συγκριτικών ερευνών, σε συνεργασία τόσο με χώρες της Ευρώπης όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, στο γνωστικό αντικείμενο της Παιδαγωγικής και ειδικά της προσχολικής εκπαίδευσης και η ανάλυση των παιδαγωγικών πρακτικών που ισχύουν στην Ελλάδα και στις άλλες χώρες.

- Η εκπόνηση προγραμμάτων για τον εμπλουτισμό της προσχολικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα και σε άλλες χώρες με τη συνεργασία ερευνητών από τις χώρες αυτές.

- Η πραγματοποίηση διδακτικού επιμορφωτικού έργου, η παραγωγή επιμορφωτικού υλικού καθώς και η ανάπτυξη κριτηρίων επιλογής αξιολόγησης και σχεδιασμού εποπτικών μέσων διδασκαλίας.

- Η ανταλλαγή εμπειριών και η ανάπτυξη συνεργασίας με ανάλογα Κέντρα, φορείς και οργανισμούς στην Ελλάδα και στο Εξωτερικό.

- Η εκπαίδευση και επιμόρφωση εκπαιδευτικών προσχολικής εκπαίδευσης καθώς και η υποστήριξη σε θέματα Παιδαγωγικής - Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής.

Οι οικονομικοί πόροι του Κέντρου θα προέρχονται από: δωρεές ή κάθε είδους παροχές από τρίτους, χρηματοδοτήσεις από εθνικούς, ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς ή άλλα ιδρύματα και φορείς στο πλαίσιο ανάπτυξης και διεξαγωγής εκπαιδευτικών, επιμορφωτικών ή άλλων ερευνητικών προγραμμάτων σχετικών με την Εφαρμοσμένη Παιδαγωγική, έσοδα από τη διάθεση έντυπου ή οπτικοακουστικού υλικού, που θα εκπονείται στο Κέντρο ή από τη διοργάνωση εκδηλώσεων, όπως εκθέσεων, συνεδρίων, ημερίδων, σεμιναρίων κ.λ.π.

ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Το Διδασκαλείο Νηπιαγωγών Αθηνών (Δ.Ν.Α.) ιδρύθηκε και λειτουργεί από το ακαδημαϊκό έτος 1995-96 με το Νόμο 2327/95 (Κεφ. Β' άρθρα 5,6,7,8 και 9). Εντάσσεται στο Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (πρώην Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών) του Πανεπιστημίου Αθηνών, το οποίο έχει την ευθύνη για την οργάνωση και τη λειτουργία του. Στα πλαίσια αυτά το Τ.Ε.Α.Π.Η. έχει τη δυνατότητα να συνεργάζεται με άλλα Τμήματα για την επίτευξη των σκοπών του Δ.Ν.Α. Σκοπός του Δ.Ν.Α. είναι η μετεκπαίδευση και εξειδίκευση του εκπαιδευτικού προσωπικού της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Στα πλαίσια αυτά το Δ.Ν.Α. επιδιώκει: α) να παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τομέα των επιστημών και ειδικότερα των επιστημών της αγωγής και της εκπαιδευτικής τεχνολογίας, β) να προάγει την έρευνα, την παραγωγή και τη μετάδοση γνώσεων και εμπειριών που συμβάλλουν στην εκπαιδευτική ανάπτυξη της χώρας, γ) να παρέχει τις απαραίτητες πρόσθετες γενικές και ειδικές γνώσεις και δεξιότητες, που εξασφαλίζουν την ελεύθερη και ισότιμη επιστημονική και επαγγελματική σταδιοδρομία των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Η δομή και λειτουργία του Δ.Ν.Α. καθορίζεται με τις διατάξεις του σχετικού νόμου ίδρυσής του. Η μετεκπαίδευση στο Δ.Ν.Α. διαρκεί τέσσερα (4) εξάμηνα. Η επιλογή των εκπαιδευτικών για φοίτηση στο Δ.Ν.Α. γίνεται με γραπτές εξετάσεις, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης, που προβλέπεται από το άρθρο 9 παρ. 5 περίπτ. β' του παραπάνω Νόμου. Η φοίτηση στο Δ.Ν.Α. είναι υποχρεωτική και κατά τη διάρκεια της φοίτησης οι μετεκπαιδευόμενοι απαλλάσσονται από τα διδακτικά και διοικητικά τους καθήκοντα.

Δικαίωμα συμμετοχής στη διαδικασία επιλογής για μετεκπαίδευση στο Δ.Ν.Α. έχουν οι νηπιαγωγοί δημόσιας και ιδιωτικής εκπαίδευσης που έχουν συμπληρώσει πέντε (5) χρόνια και δεν έχουν περισσότερα από είκοσι πέντε (25) χρόνια εκπαιδευτικής υπηρεσίας. Στην παραπάνω προϋπηρεσία συμπεριλαμβάνεται και εκείνη που έχει ο/η εκπαιδευτικός και ως αναπληρωτής/ρια στη Δημόσια εκπαίδευση.

Σε όσους/ες περατώνουν με επιτυχία το διετή κύκλο της μετεκπαίδευσης στο Δ.Ν.Α. χορηγείται δίπλωμα διετούς μετεκπαίδευσης στις επιστήμες της αγωγής. Οι κάτοχοι του τίτλου αυτού έχουν όλα τα δικαιώματα των πτυχιούχων των Παιδαγωγικών Τμημάτων των Α.Ε.Ι., εκτός από την περίπτωση της εγγραφής υποψηφίων στους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Το Δ.Ν.Α. προσωρινά φιλοξενείται και λειτουργεί στους χώρους του Μαρασλείου Διδασκαλείου Δημοτικής Εκπαίδευσης, Μαρασλή 4, καθημερινά από 15.00 – 19.00, εκτός Σαββάτου και Κυριακής. Κατά περίπτωση, μερικά μαθήματα γίνονται και στις αίθουσες του Τ.Ε.Α.Π.Η.

Το Δ.Ν.Α. έχει δύο κατευθύνσεις: τη Γενική Αγωγή και την Ειδική Αγωγή. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει, μαθήματα, σεμινάρια και πρακτικές ασκήσεις.

Η εσωτερική οργάνωση και η λειτουργία των διοικητικών και τεχνικών υπηρεσιών του Δ.Ν.Α. και οι διαδικασίες και οι προϋποθέσεις τοποθέτησης του προσωπικού σε αντίστοιχες θέσεις ρυθμίζονται σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις των Α.Ε.Ι. Όργανα διοίκησης του Διδασκαλείου είναι: α) Η Γενική Συνέλευση Ειδικής Σύνθεσης (Γ.Σ.Ε.Σ.) του Τ.Ε.Α.Π.Η. για θέματα του Διδασκαλείου, β) Το Διοικητικό Συμβούλιο (Δ.Σ.), και γ) Ο/η πρόεδρος και οι δύο αντιπρόεδροι του Δ.Σ.